Dzisiaj 14 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu. św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 560

Poznań. piątek dnia 4 grudnia 1931

Rok XXVI

Coście zrobili z Polski i jej imienia!

Propaganda polska zagranicą zajęta jest — jak wiadomo — wyczerpująco tłumaczeniem wszystkim, że Piłsudski jest nietylko mężem opatrznościowym Polski, ale wojskowym i politycznym genjuszem całego świata. Wskutek tego propaganda polska nie ma czasu na szerszą i mocniejszą obronę naszej granicy zachodniej przed ustawicznemi na nią politycznemi atakami Berlina, a nie ma ochoty i odwagi: by z pozycji defensywnej przejść raz ostatecznie do ofensywnej, która jedynie mogłaby Niemców doprowadzić do przytomności i umiarkowania.

W tym samym czasie propaganda niemiecka robi na wszystkich terenach zagranicznych niesłychanie konsekwentny i energiczny wysiłek ofensywny przeciw Polsce i jej ziemiom zachodnim. Niema prawie tygodnia, by na jaw nie wyszedł nowy tego wysiłku dowód. Oto jeden z przykładów niezliczonych:

Pod koniec listopada na zgromadzeniu dyskusyjnem słuchaczów uniwersytetu w Cambridge miała być przyjęta rezolucja, odrzucająca postulat natychmiastowej rewizji traktatu wersalskiego jako wielkie niebezpieczeństwo dla pokoju europejskiego. Tezy tej bronił poseł generał Spears. Kontrreferentem był b. niemiecki sekretarz stanu Rheinbaben, który dowodził, że rewizja traktatu, a między innemi rewizja granic wschodnich Niemiec jest nietylko „słusznem" i „niezbędnem" żądaniem Niemiec, ale jest ponadto warunkiem pokoju powszechnego. Po szczegółowej dyskusji — jak donoszą z triumfem pisma berlińskie — została rezolucja generała Spearsa na wniosek Rheinbabena odrzucona 253 głosami przeciw 36 głosom.

To tylko jeden szczegół olbrzymiej niemieckiej kampanji antypolskiej po obu stronach oceanu. Kampanja ta wyzyskuje umiejętnie i niemiłosiernie stosunki nasze wewnętrzne, które zawdzięczamy „sanacji": krwawe gwałty polityczne, „zaginięcie" generała Zagórskiego, Brześć, potworne rzeczy ujawnione w procesie brzeskim, wybory, „pacyfikację" w Małopolsce wschodniej, teror na Śląsku itp. Powiedział o tem słusznie Adolf Nowaczyński:

„To jest naprawdę coś groźnego, co jednakże musi wpłynąć na jakieś opamiętanie. Wychodzi teraz tych książek, broszur, artykułów przeciw dzisiejszej Polsce moc nieprzejrzana. Weźmy ostatnie trzy miesiące, w trzech głównych „magasinach", miesięcznikach angielskich, co u nas pomija się całkowitem przemilczeniem: w „Fortnightly - Reviev", w „Contemporary-Reviev", w „Saturday - Reviev". W księgarniach genewskich okna wystawowe podczas assamblów Ligi zawalone książkami i broszurami przeciw Polsce z r. 1930 i 1931.

„Jest tego znacznie więcej, niż było o carskiej Rosji przed wojną europejską. Kto badał i cokolwiek orjentuje się w latach Polski przedrozbiorowej, temu nastręcza się moc analogij w całem nastrojeniu ówczesnej opinji europejskiej. Wystarczy wziąć do ręki Kalinkę, Askenazego, Dembińskiego, Smolkę, Balcera, Korzona, Smoleńskiego. Ta sama propaganda pruska, tych samych dosłownie używająca argumentów. To samo stanowisko angielskich polityków (Pitt) i ta sama literatura oskarżycielska jako wyraz opinji publicznej w Europie. Ci sami „encyklopedyści" w Paryżu; Wolter, Fryderyk II, Fryderyk Wilhelm II. Wielki król pruski pisze to samo w listach i w „testamencie", co teraz głosi „propaganda".

„Kto posiądzie ujście Wisły i Gdańsk, ten będzie większym panem Polski, niż król, który w niej panuje..."

„Kraje pruskie porozrzucane i rozdzielone, uważam więc, że najkonieczniejszą rzeczą do spełnienia jest połączyć i pozszywać rozerwane kawałki należące do ziem, znajdujących się już w naszem posiadaniu, a to się da dokonać przez przyłączenie Prus polskich".

A jego następca Fryderyk Wilhelm na marginesie referatu Rady Ministrów:

„Dla nas nabytkiem najważniejszym byłby przedewszystkiem lewy brzeg Wisły i na to trzebaby szczególnie pilnie baczyć, jeśli się zdarzy coś, co możliwość tę wysunie".

„Ażeby zaś mieć opinję europejską za sobą, zbierają przeciw Polsce i jej wewnętrznym stosunkom olbrzymie materjały oskarżycielskie, któremi zasypują Paryż, Londyn i Petersburg".

Najdotkliwiej ugodził w Polskę, jak już o tem wspominaliśmy, F. W. v. Oertzen w swej książce p. t. „Das ist Polen". Były ten korespondent warszawski „Vossische Zeitung", znany z umiarkowanych sądów o Polsce, pisarz wybitny, stylista znakomity, nie miota, jak inni, na Polskę gołosłownie brutalnych obelg, lecz daje — rozdział po rozdziale — przerażający opis stosunków wewnętrznych w Polsce na podstawie wypadków z lat dwóch ostatnich. Wie on o tem, co się w Polsce działo i dzieje więcej, niż 99 proc. Polaków.

Nie o to chodzi, czy wszystko jest ściśle i co jest przesadzone. Chodzi o książkę jako całość. Chodzi o straszne jej wrażenie. „Das ist Polen"... Nawet czytelnikom polskim, dobrze obeznanym z arkanami Polski „sanacyjnej" wyrywa się po tej lekturze z ust pełen bólu i zgrozy okrzyk: Coście zrobili z Polski i jej imienia!

Wewnątrz państwa naszego załatwiono się z książką Oertzena, — konfiskując ją. Ale kto zdusi i zniszczy tę książkę w szerokim świecie, zagranicą?

Co Polska temu winna, że wasze potworne płacić musi rachunki, że za was w obliczu zagranicy piętnowana jest i pogardzana! Co Polska temu winna, że za wasze czyny najbardziej jej oddani i zasłużeni długoletni przyjaciele, jak Maurice Muret w „Gazette de Lausaure", wołają rozczarowani do głębi i rozgoryczeni: Wolimy o Polsce milczeć!...

Coście zrobili z Polski i jej imienia!...

Haracz na urzędników polskich w Gdańsku

Znów ciężka próba naszej cierpliwości

Warszawa, 4. 12. (Tel. wł.). — Pomiędzy rządem polskim i senatem wolnego miasta Gdańska powstał ostatnio bardzo ostry konflikt z powodu nadzwyczaj wysokich podatków wyjątkowych, któremi Gdańsk postanowił obłożyć pensje wszystkich urzędników polskich, mieszkających na terenie wolnego miasta i nie korzystających z praw eksterytorjalności. Zarządzenie senatu gdańskiego dotyczy wszystkich polskich urzędników w liczbie kilkuset z dyrekcji kolejowej, poczty polskiej, cła, rady portu i t. d.

Nowy podatek, wynoszący około 20% poborów miesięcznych polskich urzędników, opłacanych ze skarbu państwa, a tylko w wyjątkowych wypadkach z dochodów portu gdańskiego, ma na celu zasilenie pustych kas gdańskich polskim kosztem. Senat gdański myśli zupełnie na serjo o ściąganiu z z Polaków tego haraczu i, jak mówią w poinformowanych urzędach, przystąpił już do zabezpieczenia swoich „pretensyj" w drodze sekwestrów.

W najbliższych dniach spodziewać się należy bardzo ostrego wystąpienia rządu polskiego w powyższej sprawie, dowodzącej, że Gdańsk z rozmysłem wystawia cierpliwość Polski na bardzo ciężką próbę. Szczególnie zamiar Gdańska obłożenia olbrzymim haraczem kilkuset urzędników poskiej dyrekcji kolejowej spotkać się musi z naszej strony ze zdecydowanym oporem.

Proces przeciw posłom „Centrolewu"

35. dzień rozprawy — Koniec badania świadków

Warszawa, 4. 12. (Tel. wł.) — Dzisiejszy dzień procesu przeciw posłom „centrolewu" jest ostatnim w procesie dniem badania świadków.

W dniu dzisiejszym badani byli adwokat Grossfeld z Przemyśla, wezwany na wniosek obrońcy Liebermana, oraz poseł Michał Róg.

Adwokat Grossfeld zeznaje, iż na kilka dni przed aresztowaniem Liebermana otrzymał od niego list, w którym ten donosi, że na podstawie informacyj grozi mu jakieś niebezpieczeństwo.

Następnie zeznaje świadek Michał Róg. Po zeznaniach posła Roga przystąpiono do odczytywania zeznań świadków, którzy nie przybyli na wezwanie. (w)

Japonja dąży do aneksji Mandżurji

Raport obserwatora francuskiego o stanie sił chińskich

Moskwa, 4. 12. (PAT.) Prasa sowiecka podaje, że w japońskich kołach wojskowych dyskutowane są różne formy reorganizacji Mandżurji. Rada wojenna wypowiedzieć się miała rzekomo za stworzeniem mandżurskiego generał-gubernatorstwa i podporządkowania mu miejscowych organów japońskich. Według projektu przy gen.-gub. miałby powstać rząd z różnemi sekcjami, obejmującemi całość życia gospodarczego i administrację państwową. „Prawda" do wiadomości tej dodaje, iż istotnym celem Japonji jest aneksja Mandżurji.

Paryż, 4. 12. (PAT.) Obserwator francuski doniósł, iż siły chińskie na wschód od Wielkiego Muru wynoszą 27.600 żołnierzy, co mniejwięcej równa się normalnemu obsadzeniu garnizonów z przed 18 września.

Zmiany monetarne w Niemczech?

Berlin, 4. 12. (PAT.) W sprawie zapowiedzenia wypuszczenia 4 fen. monety zdawkowej, berlińskie koła finansowe utrzymują, że zarządzenie to pozostaje w związku z zamiarem zastąpienia obecnej marki 100 fen. marką, której wartość odpowiadać będzie 80 fen.

Stan naszych pożyczek we Francji

Podana przez kilka pism polskich wiadomość o uzyskaniu przez Polskę na rynku francuskim nowej pożyczki w wysokości 216 miljonów franków francuskich, mającej na celu wzmocnienie zapasów kasowych, jest błędna. Jak nam donoszą z Warszawy, nie chodzi tu o nową operację pożyczkową, lecz o stwierdzenie istnienia na rachunku skarbu francuskiego reszty pożyczki, zaciągniętej jeszcze w 1924 r. Po spłatach, dokonanych już w latach minionych, pozostaje jeszcze saldo w wysokości 216 milj. fr. fr.

Tarcia w sferach rządowych

Nagły wyjazd p. premjera Prystora do Krynicy na wypoczynek nie mógł być w prasie należycie oświetlony. Wyjazd ten nastąpił po gwałtownem starciu na posiedzeniu komitetu ekonomicznego ministrów, na którem p. Prystor niesłychanie ostro nie panując nad nerwami, wystąpił przeciwko niektórym kolegom - ministrom. Jako jedyne wyjście z naprężonej sytuacji znaleziono wyjazd p. Prystroa na urlop.

Sytuację tę postanowili wyzyskać przeciwnicy p. Prystora i zaczęli lansować jako kandydata na przyszłego premjera obecnego ministra spraw wewnętrznych p. Pierackiego. Kandydaturę tę popierają m. in. marszałek Sejmu p. Świtalski i wice-minister spraw zagranicznych p. Beck. Dla kombinacyj swoich wyzyskują oni także sprawę procesu brzeskiego. Podobno p. Piłsudski jest bardzo niezadowolony z przebiegu tego procesu, którego wszczynaniu był przeciwny, uważając, że oskarżeni ponieśli już karę w Brześciu. Winowajcami rozpoczęcia procesu mają być pp. Prystor i Michałowski, których pozycja przez to doznała poważnego osłabienia.

Te zakulisowe machinacje przedostały się do wiadomości kół opozycji i spowodowały nagły powrót p. Prystora i objęcie przez niego urzędowania. Sytuacja w tej chwili przedstawia się tak, że obydwie strony walczą, i losy tej walki ważą się z każdym dniem. Położenie skomplikowało się z powodu zeznań w procesie brzeskim generała Kukiela o rozmowie p. Pierackiego z gen. Sikorskim w r. 1925, kiedy to p. Pieracki proponował gen. Sikorskiemu rzeczy, o których nie pozwolono pisać prasie.

List Ojca św. do biskupów polskich

(KAP). W odpowiedzi na pismo hołdownicze episkopatu Polski, wystosowane z racjikonferencji dorocznej episkopatu w Częstochowie z października r. b., na ręce J. Em. ks. kardynała Al. Kakowskiego, arcybiskupa - metropolity warszawskiego nadeszła odpowiedź z Watykanu następującej treści:

„Sekretarjat Stanu Jego Świętobliwości N. 2711/31.
Z Watykanu dnia 19 października 1931.
Wasza Eminencjo.

Z wielką zaiste radością otrzymał Ojciec Święty pismo z dnia 6 października od Waszej Eminencji i Jego Eminencji kardynała arcybiskupa gnieźnieńskiego i poznańskiego oraz innych w godności biskupiej w Polsce Braci, zebranych pod opieką Matki Boskiej w świątnicy częstochowskiej na dorocznej konferencji, aby radzić nad tem, co do chwały Bożej i czystości obyczajów dla dobra już to poszczególnych diecezyj, już to całej Polski zmierza. Powzięliście wspólne postanowienie, co Ojciec Święty bardzo pochwala, by każdy z Was w swej diecezji encykliki: „Casti Connubii" i Quadragesimo anno" między wiernymi rozszerzywszy i należycie je wyjaśniwszy, sprawił przez to, iżby uniknęło się zła, przed którem się ostrzega, a osiągnęło dobro pożądane i umocniło je dla dobra rodzin i korzyści Rzeczypospolitej. Każdy bowiem widzi, że z rozprężenia i zniesławienia ogniska domowego, z nienawiści między ludźmi, z pomieszania pojęć państwo się osłabia i ku upadkowi chyli, dlatego dla bezpieczeństwa i szczęścia narodów starać się trzeba całą siłą, aby godność i świętość małżeństwa nienaruszoną została, niech wszyscy zatem w sprawiedliwości i w pokoju obcowania obywatelskiego ku temu celowi się jednoczą Tego również Ojciec Święty Biskupom Polski winszuje, że biorąc udział w Jego staraniach i trosce o Akcję Katolicką ponowili postanowienie, że będą Akcję Katolicką z coraz większą usilnością szerzyć w całej Polsce, ona bowiem jeśli stosownie do przepisów, przez Ojca Świętego podanych, jest wprowadzona i umiejętnie kierowana, każdy widzi, jak jest konieczną i jak bezwarunkowo winna być w życie wprowadzona. Tyle bowiem i tak wielkie korzyści czy to dla udoskonalenia poszczególnych dusz czy dla obrony religji i szerzenia wiary między narodami z niej płynie, że w tych ciężkich czasach odrzucić ją albo skrępować wielką byłoby zaiste i dla Kościoła i dusz ludzkich szkodą.

To wszystko Ojciec Święty rozważywszy, niezachwianie spodziewa się, że biskupi Polski, którzy tak po bratersku z sobą obcują, którzy pałają taką troską o dusze, połączą się z sobą w tej pracy. Jeśli zaś ktoś uprzytomni sobie, jak wielka jest pobożność narodu polskiego i religijność, jakie starania, aby wiara, od przodków wzięta i obyczaj narodowy był zachowany, nie będzie wątpił, że niezmierne korzyści osiągnie Kościół i Rzeczpospolita, jeśli te cnoty i siły, odpowiednio ujęte i uporządkowane, w pracy się połączą. I to wreszcie jest wielką dla Ojca Świętego pociechą, że wszyscy biskupi Polski, spełniając Jego życzenie, w encyklice „Nova impendet" wyrażone i wyjaśnione, w tem, co jest konieczne do życia wiernych, pieczy swej powierzonych, z wielką miłością pomagać im postanowili, jużto wspierając potrzebujących, już to służąc radą i pomocą tym, którzy do obcych krajów się udają. To wszystko przychylnem sercem rozważywszy, Tobie, Eminencjo, i wszystkim innym Ojciec Święty z całego serca winszuje i życzy, abyście od Pana Boga otrzymali to, co dla spełnienia obowiązku pasterskiego jest konieczne, oraz abyście z pożytkiem odbyli synod plenarny, któryście odbyć zamierzyli; Wam wreszcie i wszystkim wiernym Ojciec Święty ochotnem sercem udziela błogosławieństwa Apostolskiego. Ja zaś, komunikując Ci o tem, ręce Twoje pokornie całuję i pozostaję oddanym sługą Waszej Eminencji.

(—) E. kardynał Pacelli"

Już od dziesiątek lat sprzedaje się
MYDŁO REGERA
ze względów higjenicznych estetycznych i praktycznych wzorem kulturalnych państw tylko w opakowaniu.
Znak ochronny
Pw 9 311/2-R. 1 508

Prawo małżeńskie w B. B.

Na zebraniu elity inteligencji B. B. — z dziesięciu mów — jedna katolicka

Oddawna wiedziano w kraju, że zwolennicy prawa małżeńskiego, sprzecznego z wiarą i nauką katolicką i z prawem kościelnem, gromadzą się przedewszystkiem w B. B., i to znacznie liczniej, niż ci członkowie tego obozu, którzy wymagają uszanowania zasad katolickich w tej sprawie; bo są niewątpliwie i tacy, przeważnie w grupce konserwatywnej. Wszakże kilkuletnia kampanja rozwodowa po przewrocie majowym toczyła się właśnie na łamach dzienników obozu rządzącego („Głos Prawdy", „Epoka", „Kurjer Wileński" itd.) i jego też przedstawiciele i zwolennicy bojowali przeciw katolickiemu małżeństwu. Obecnie, gdy pojawiły się już wiadomości o projekcie prawa małżeńskiego, opracowanym przez komisję kodyfikacyjną, ten stan rzeczy się potwierdza i walka przeciw stanowisku katolickiemu nie ustaje w łonie B. B.

Wymownym obrazem tego stanu umysłów w B. B. było urządzone przez oddział B. B. w Wilnie, w niedzielę 29 ub. m. w sali kasyna garnizonowego, zebranie Klubu Społecznego w sprawie nowego prawa małżeńskiego, na podstawie referatu pos. Podoskiego, który, jak wynika ze sprawozdań, podnosił wprawdzie korzystne, jego zdaniem, strony projektu, ale też uwzględniał stanowisko katolickie. Rozwinęła się następnie obszerna rozprawa z udziałem wielu mówców. I tu powyłaziły szydła z worka, tak, że oba pisma B. B. w Wilnie nie mogą tego ukryć.

Więc „Kurjer Wileński" (nr. 278) narzeka:

„Klub Bloku Bezpartyjnego w godnej pochwały trosce o informowanie społeczeństwa w sprawach bieżących, obchodzących ogół, zaryzykował drażliwy temat powyższy. Dobrze zrobił, ale okazały się rzeczy dość smutne Zebrała się wszak elita inteligencji; dyskutowano, zabierano głos i okazało się tak chaotyczne pomieszanie, nietylko przekonań i poglądów, ale i pojęć i wiadomości..."

Również „Słowo" (nr. 277) jest tem barziej niezadowolone:

„Niestety, wyraz dyskusja musi być w tym wypadku użyty raczej w znaczeniu ironicznem. Nie było właściwie dyskusji, było raczej popisywanie się elokwencją, przyczem kilku mówców nie zanadto obchodził właściwy temat, który należałoby rozwinąć. Od razu uderzyła kompletna nieznajomość strony prawnej zagadnienia".

Z zebrania, na którem wedle „Kurjera Wileńskiego" była elita inteligencji B. B., podaje „Słowo" takie szczegóły:

„Pewien lekarz zaczął swe przemówienie od szczeregu wyznania, iż nie rozumie wcale, o co właściwie chodzi prawnikom i Kościołowi, którzy kłócą się o jakieś drobiazgi prawnicze. Podług tego lekarza najważniejszą rzeczą jest troska o zdrowie potomstwa. Pomijając swą, skądinąd szlachetną i dobrą myśl, lekarz ów tak zainterpretował małżeństwo, że robiło się przykro i trochę wstyd za ludzkość i można było pomyśleć, że chodzi o wzorową stadninę, a nie o małżeństwo!

„Ktoś nie mógł zrozumieć, dlaczego kler katolicki wtrąca się „w nieswoje sprawy", ktoś inny wysunął projekt, aby rząd polski poprosił papieża, iżby zabronił biskupom polskim zabierania głosu w sprawach małżeńskich, jeszcze inny z całem przekonaniem twierdził, że księża, jako nieżonaci, wogóle nic nie mają do gadania w sprawach małżeńskich itp. itp.

„Szczytem wszystkiego było jednak wystąpienie pewnego adwokata, który, powołując się na słowa swego przyjaciela, doskonale obeznanego ze sprawami Kościoła Katolickiego (nazwiska tego rzeczoznawcy pan mecenas słusznie nie wymienił), poinformował o znamiennych obradach w Watykanie. Niedawno, w pewnem, bliżej nieokreślonem gronie, w Watykanie, debatowano nad sprawą rozwodów. Zarządzono głosowanie. Głosy się podzieliły na równe części; miał zadecydować Papież, który jednak oddał swój głos za... wprowadzeniem rozwodów!...

„Tak, podług szczerego przekonania starego polskiego prawnika (prawnika!!!), są rozstrzygane w Kościele Katolickim sprawy sakramentów!...

„Z dziesięciu wygłoszonych na zebraniu mów, suto nadziewanych demagogją, naiwnością, ignorancją, a nawet pospolitą głupotą, tylko jedna była rzeczowa i katolicka."

To wystarczy: z dziesięciu mów w zebraniu elity B. B. tylko jedna katolicka.

A równocześnie w „Kurjerze Wileńskim" (nr. 278) na naczelnem miejscu łokciowa polemika z orędziem biskupów od początku do końca niedorzeczna i omijająca istotę sprawy.

A ks. kard. Prymas Hlond w ostatniem swem zarządzeniu powiedział:

„Wyrażam nadzieję, że podobne stanowisko zajmą także i w rezolucjach publicznych wyrażą wszelkie wielkopolskie związki i stowarzyszenia niekościelne i z hierarchją organizacyjnie nie związane. Za antykatolickie należy uważać te organizacje, które tu, w Wielkopolsce, lub w innych województwach występują w obronie znanego projektu ustawy o małżeństwie lub w jakikolwiek sposób popierają i zalecają rozwody. Do takich organizacyj katolikom pod żadnym warunkiem należeć nie wolno, bo już sama przynależność do nich oznaczałaby popieranie ich antykatolickich dążeń i ich zgubnej dla społeczeństwa działalności.

100%
jakości, kroju i elegancji
stanowi moja garderoba, chcąc natomiast dać moim klientom prawdziwą okazję taniego zakupu pierwszorzędnej garderoby męskiej, obniżyłem ceny na ten sezon o
50%
Edmund Grześkowiak
Fabryka garderoby,
Poznań, Stary Rynek 83
Pw 9 385/6-48.134

By dogodzić Żydom

Żydowska agencja telegraficzna rozesłała do prasy żydowskiej następujący komunikat:

W „Jewish Courier" (Chicago), generalny konsul Polski w Chicago, dr. Tytus Zbyszewski, b. konsul Polski w Jerozolimie, poruszył ostatnie ekscesy antyżydowskie w Polsce. Dr. Zbyszewski oświadczył m. in.:

„Nikt bardziej głęboko i szczerze niż ja, nie ubolewa nad tragicznemi zajściami w Polsce, ja bowiem wiem, że zajścia te szkodzą nietylko Żydom, lecz również rządowi polskiemu, zaś rządowi niemniej niż Żydom. Pragnę, aby moi przyjaciele żydowscy, zwłaszcza Żydzi chicagowscy, wiedzieli, iż organizatorzy wystąpień antyżydowskich, narodowi demokraci, napastują Żydów z zamiarem skompromitowania rządu polskiego. Żydzi w Polsce dobrze o tem wiedzą, i dlatego dotychczas żaden odpowiedzialny przedstawiciel żydostwa polskiego nie protestował przeciwko rządowi, ani nie oskarżał rządu, jakoby ponosił on współwinę za napady na Żydów. Rząd polski ma przed sobą dwa zadania: obronić Żydów, a zarazem nie dopuścić do czynienia męczenników z napastników. Narodowi demokraci oczekują tylko jakiegoś porywczego kroku ze strony rządu polskiego, aby mieć podstawę dla dalszych wykroczeń antyżydowskich. Mimo, że uniwersytety polskie korzystają z praw autonomicznych, wobec czego władzom nie wolno aresztować studentów bez uprzedniej zgody władz uniwersyteckich, to jednak rząd nakazał aresztować wszystkich studentów, którzy dokonali napadów na Żydów. Przeciwko tym studentom władze wdrożyły postępowanie sądowe. Skutkiem akademickich napadów na Żydów, rząd pozbawi uniwersytety autonomji, aby móc czuwać nad fanatycznymi narodowymi demokratami, którzy zwalczają rząd równie zaciekle, jak Żydów."

Wywiad p. konsula Zbyszewskiego zasługuje na utrwalenie w opinji polskiej.

Przedewszystkiem należy zapytać, czy jest rzeczą właściwą, by konsul polski w tym tonie tłumaczył wobec Żydów, obywateli obcego państwa, wypadki z zakresu naszej wewnętrznej polityki. Konsul Zbyszewski akredytowany jest przy władzach amerykańskich, a nie przy Żydach amerykańskich. Zapytujemy, gdzie tu osławiona „mocarstwowość"?

Następnie p. konsul Zbyszewski uważał za stosowne kilkakrotnie związać w swoim wywiadzie interes Żydów z interesem rządu polskiego. Nie wiemy, czy za to szczere przedstawienie sprawy będą mu mimo wszystko wdzięczne czynniki miarodajne. Wywody p. Zbyszewskiego w tym zakresie przyjmujemy w każdym razie do wiadomości.

Rzeczą wprost niesłychaną jest pokorne wyjaśnienie Żydom amerykańskim, że rząd tylko dlatego nie występuje jeszcze agresywniej przeciw polskim narodowcom, by nie czynić z nich męczenników, coby miało, zdaniem p. Zbyszewskiego, „podstawę dla dalszych wykroczeń antyżydowskich". Te rozmówki p. Zbyszewskiego z Żydami amerykańskimi co do zakresu wystąpień rządu polskiego przeciw obozowi narodowemu są kompromitujące. Jeżeli je zestawimy z niedawnym apelem żydowskiego „Berliner Tageblatu", skierowanym do rządu polskiego z zachętą do represyj wobec obozu narodowego za jego politykę antyżydowską, to dojdziemy do wniosku, że międzynarodówka żydowska działa już równomiernie i ze wszystkich stron w nadziei, że nacisk jej odniesie skutek.

Pozatem p. Zbyszewski zapowiedział zniesienie autonomji uniwersytetów, łącząc ten krok z obroną Żydów i z czuwaniem nad „fanatycznymi narodowymi demokratami". A więc dla Żydów, w ich wyłącznie interesie ma być zniesiona autonomja uniwersytetów.

P. konsul Zbyszewski przypuszcza zapewne, że taka satysfakcja powinna Żydom wystarczyć. Szkody, jakie ona przyniosłaby nauce i życiu polskiemu, są p. Zbyszewskiemu zupełnie obojętne, jak obojętne jest mu tło zajść żydowskich w Polsce, jak obojętne jest mu zamordowanie przez Żydów śp. Wacławskiego. O faktach tych wolał p. Zbyszewski zapomnieć. Możemy go zapewnić, że opinja polska jego nie zapomni.

Dla uczczenia piątej rocznicy założenia

OBOZU WIELKIEJ POLSKI

odbędzie się **w niedzielę, dnia 6 grudnia 1931 r., o godz. 11.30 przed poł., w sali Domu Rzemieślniczego, przy ulicy Franciszka Ratajczaka 21 d,** staraniem **Komitetu Dzielnicy Zachodniej O. W. P.**

WIELKA AKADEMJA

Zaproszenia wydaje się w biurach O. W. P., św. Marcin 65, II. p., front, codziennie w godz. 10—13 i 15—18. Akademję poprzedzi uroczysta Msza św., która odprawiona zostanie o godz. 9 rano w kolegjacie św. Marji Magdaleny (Farze). (Program akademji podajemy na str. 3.)

Emisarjusz Hitlera w Londynie

Londyn, 4. 12. (PAT). Zainteresowanie kół politycznych wywołuje przyjazd do Londynu emisarjusza Hitlera Rosenberga, Niemca bałtyckiego, niegdyś poddanego rosyjskiego, który odgrywa rolę doradcy Hitlera w sprawach międzynarodowych.

Rosenberg czynić ma starania, aby nawiązać kontakt z decydującemi czynnikami partji konserwatywnej, lecz jak dotąd wysiłki jego, aby być wysłuchanym przez Baldwina, nie zostały podobno uwieńczone powodzeniem.

Rosenberg stara się również nawiązać kontakt ze sferami finansowemi City, czyniąc im z upoważnienia Hitlera nęcące propozycje, co do kredytów angielskich w Niemczech w razie dojścia Hitlera do władzy.

Cała akcja Rosenberga, którą czynniki niemieckie starają się ściśle zakonspirować, czyni wrażenie niepoważnego sondowania opinji brytyjskiej na rzecz Hitlera, którego dojście do władzy Rosenberg przedstawia w Londynie, jako sprawę przesądzoną.

Sekcje hitlerowców w Rzymie i we Florencji

Rzym, 4. 12. (PAT). Powstała w Rzymie lokalna sekcja hitlerowców, złożona z członków miejscowej kolonji niemieckiej. Narazie siedziba prowizoryczna tej sekcji mieści się w hotelu „Vittoria".

Według obiegających po mieście pogłosek, prawdopodobnie pochodzących ze źródeł zainteresowanych, sekcja hitlerowców otrzyma stałą siedzibę od zarządu partji faszystowskiej.

Nadmienić należy, że we Florencji sekcja hitlerowców istnieje już od dłuższego czasu i ujawnia znaczną działalność.

Gandhi na wiecu w Paryżu

Paryż, 4. 12. (Tel. wł.) W drodze powrotnej z Londynu szermierz niepodległości Indyj Gandhi, zatrzyma się na kilka dni w Paryżu, gdzie wygłosi m. in. jutro wieczorem mowę na wiecu, zorganizowanym przez paryskie środowiska indyjskie.

Przedstawi on sytuację w Indjach, która według niego jest bardzo groźna zwłaszcza wobec ostrych represyj, zarządzonych przez władze angielskie, a które nie odpowiadają wcale oficjalnym oświadczeniom o chęci nadania Indjom niepodległości.

Wszędzie destruktywna robota żydowska

Afera poborowych — Fabrykanci fałszywych monet

Warszawa, 4. 12. (Tel. wł.) — Po całomiesięcznej rozprawie w wojskowym sądzie okręgowym ogłoszono wczoraj wyrok w sprawie aferzystów poborowych.

Na mocy tego wyroku za sfałszowanie dokumentów oraz udział w nielegalnem zwolnieniu poborowych skazano plutonowego Dybisza i sierżanta Kopyckiego na 2 lata i 2 miesięcy więzienia, oprócz tego skazano wego Kozaka na degradację i 7 miesięcy więzienia, oprócz tego sgazano 7 poborowych Żydów za nielegalne zwolnienie się z wojska na karę od 2 do 5 miesięcy więzienia. (w)

Sosnowiec, 4 12. (Tel. wł.) — W Będzinie aresztowano niejakiego Icka Rozenbluma, przy którym znaleziono kilkanaście sztuk fałszywych monet 5-złotowych. Rozenblum wskazał swoich dwóch wspólników w Zawierciu, w których mieszkaniach wykryto całkowite urządzenie do fabrykacji falsyfikatów. Wszyscy aresztowani byli już karani za fałszerstwo monet. (w)

Zmiany w naczelnych władzach wojskowych

Warszawa, 4. 12. (Tel. wł.) — Wczoraj została podpisana nominacja pułkownika dyplomowanego Janusza Gąsiorowskiego, dotychczasowego szefa biura w generalnym inspekoracie sił zbrojnych, na szefa sztabu generalnego.

Dotychczasowy szef sztabu generalnego, gen. Piskor, został mianowany inspektorem armji.

Pułkownik Gąsiorowski będzie mianowany generałem przy najbliższych awansach, oczekiwanych jeszcze w bieżącym miesiącu.

W związku z temi zmianami dotychczasowy pierwszy zastępca szefa sztabu generał brygady Kwaśniewski zostanie w dniach najbliższych przydzielony do głównego inspektoratu sił zbrojnych, a także zmieni prawdopodobnie dotychczasowy swój przydział szef oddziału I sztabu głównego gen. Kordjan - Zamorski. (w)

Sprostowane sensacje.

Warszawa, 4. 12. (Tel. wł.) — Jedno z dzisiejszych pism porannych podało sensacyjną wiadomość o rzekomej reorganizacji naczelnych władz wojskowych, a tem samem likwidacji sztabu generalnego.

Jak informują ze źródeł miarodajnych, wiadomość ta jest nieprawdziwa. Sztab główny nie może być zlikwidowany, gdyż obok generalnego inspektoratu sił zbrojnych jest to jeden z najważniejszych organów pracy generalnego inspektora. (w)

Znowu dwóch szpiegów skazanych na śmierć

Grodno, 4. 12. (Tel. wł.) Wczoraj przed sądem doraźnym odbyła się rozprawa o szpiegostwo przeciwko Konstantemu Kniaziewowi oraz Aleksandrowi Gonczarukowi. Sąd po rozprawie skazał obydwóch na śmierć. Obrońca z urzędu zwrócił się telegraficznie do p. Prezydenta o ułaskawienie, jednakowoż p. Prezydent z prawa łaski nie skorzystał. Wyrok będzie wykonany dzisiaj. (w)

Posiedzenie Rady Ministrów

Warszawa, 4. 12. (Tel. wł.) — Dziś po południu odbędzie się posiedzenie Rady Ministrów, na którem ma być przedyskutowany szereg spraw natury gospodarczej. Również na dzisiejszem posiedzeniu załatwione mają być sprawy personalne, m. i. mianowanie wicewojewodów w Łodzi i Lwowie. (w)

Święto górników

Sosnowiec, 4. 12. (PAT). Dzisiaj z okazji dnia patronki górników Św. Barbary wszystkie kopalnie na terenie Zagłębia Dąbrowskiego są nieczynne. W godzinach porannych odbyły się w kościołach z okazji święta górników nabożeństwa, poczem górnicy w poszczególnych miejscowościach wzięli udział w uroczystościach, urządzonych przez kopalnie. W południe kilkudziesięciu górnikom wręczone będą medale, nadane przez ministra przemysłu i handlu za długoletnią i zasłużoną pracę.

Konferencja międzynarodowych agencyj telegraficznych

Berlin, 4. 12. (PAT.) W ciągu ostatnich 2 dni obradowała w Berlinie konferencja koncernu międzynarodowych agencyj sprzymierzonych pod przewodnictwem p. Meynota, dyr. Ag. Havasa z udziałem przedstawicieli 21 agencyj informacyjnych. Konferencja zajmowała się m. in. sprawami ochrony informacyj agencyjnych, kwestją konkurencji dzienników radjowych oraz sprawą konferencji dyrektorów urzędowych biur prasowych, mającej się odbyć w styczniu r. p. w Kopenhadze.

Z ramienia P. A. T. w konferencji brali udział dyr. P. A. T. Roman Starzyński oraz sekretarz gen. P. A. T. p. De Nisau.

Tragiczna sanna

Wilno, 4. 12. (PAT). Wczoraj na jeziorze Lednickim w pobliżu wsi Cerkowna w gm. zaleskiej zdarzył się tragiczny wypadek. Niejaki Andrzej Małaj z żoną i 18 letnim synem Wacławem, wracając do domu przejeżdżał przez zamarznięte jezioro. Na środku lód się załamał i sanie wraz z końmi wpadły do wody. Z pod lodu wydostał się jedynie Wacław Małaj.

Bezbożnicy podpalają kościoły

Wilno, 4. 12. (PAT). Z pogranicza donoszą, że w miejscowości Hałyszyn w rejonie borysowskim spalił się stary kościół drewniany, wzniesiony przez Jezuitów w XVII wieku. Najprawdopodobniej kościół podpalony został przez członków miejscowego zw. bezbożników.

Świętokradztwo

Sosnowiec, 4 12. Tel. wł.) — W Gołonogu koło Dąbrowy Górniczej dokonano świętokradztwa. Włamano się do kościoła św. Antoniego i skradziono wota, zawieszone na ołtarzu. (w)

Program Akademji O. W. P.

W niedzielę, dnia 6. b. m. odbędzie się na sali Domu Rzemieślniczego przy ul. Franciszka Ratajczaka 21 d wielka akademja dla uczczeni piątej rocznicy powstania Obozu Wielkiej Polski.

Początek akademji punktualnie o godzinie 11 min. 30 przed południem.

Program akademji przewiduje m in. raport członków O. W. P. m. Poznania, przemówienia senatora dr. Marjana Seydy, dr. Andrzeja Wojtkowskiego, dyrektora Bibljoteki Raczyńskich i posła O. W. P. Ryszarda Piestrzyńskiego, występ orkiestry i chóru O. W. P.

Zaproszenia wydaje się w biurach O. W. P, św. Marcin 65 II p. front, dziś i jutro w godz. 10 — 13 i 15 — 18.

Echa zajść na wiecu B. B. w Poznaniu

Dzisiaj toczył się w sądzie grodzkiem w Poznaniu proces przeciwko Janowi Wyganowskiemu i 14 towarzyszom, przeważnie studentom oraz członkom Obozu Wielkiej Polski, oskarżonym o to, że 26 października 1930 r., „wspólnie działając, przemocą przeszkodzili odbyciu zgromadzenia partji B. B. W. R." w kinie Metropolis.

Rozprawie przewodniczył sędzia Szubert, oskarżał prokurator Misiurewicz. Broni adw. dr. Stanisław Celichowski.

Po przesłuchaniu oskarżonych, którzy do winy się nie poczuwają, sąd badał świadków, poczem rozprawa została przerwana do 15 bm. godziny 16 Sąd bowiem postanowił na wniosek prokuratora zawezwać dodatkowo świadków F. Michalaka, J. Pilarskiego oraz osławionego Józefa Uklejewicza. (z)

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 4. 12. 1931 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: w obliczeniu ćwierć litrowego gęstościomierza: 1) żyta 71.3 kg (121 f. w h.), 2) pszenicy 74.8 kg (127.1 f w h.), 3) jęczmienia a) 64 kg do 66 kg., b) 68 kg., 4) owsa 43.55 kg. (74.1 f. w. h.).

Ceny tranzakcyjne

Żyto 585 tonn par. Poznań	27.25
Usposobienie spokojne	
Pszenica 135 tonn par. Poznań	24.75
Usposobienie spokojne.	

Ceny orientacyjne

Jęczmień a) 64—66 kg.	21.50 — 22.50
Jęczmień b) 68 kg.	23.00— 24.00
Usposobienie słabe.	
Jęczmień browarowy	26.50— 28.00
Usposobienie słabe.	
Owies	24.25— 24.75
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł work.	39.50— 40.50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł work.	37.25— 39.25
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	17.50— 18.50
Otręby pszenne	16.00— 17.00
Otręby pszenne (grube)	17.00— 18.00
Rzepak	34.00— 35.00
Gorczyca	35.00— 42.00
Groch Victoria	25.00— 29.00
Groch Folgera	30.00— 34.00
Ziemniaki fabr. za kilo %	0.00— 0.21

Ogólne usposobienie spokojne.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 120 tonn, pszenicy 60 tonn, jęczmienia 60 tonn, owsa 115 tonn.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji notowania cen.

Poznań, 4. 12. 1931 r.

Spędzono: wołów 4, buhajów 12, krów 10, świń 840, cieląt 231, owiec 19, razem 1116 zwierząt.

Z powodu małego spędu notowań nie przeprowadzono.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.8975 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mk. niem. w dewizach 210.25 zł., gotówką 209.20 zł., za 100 guld. gd. w dewizach 173.36 do 173.62 zł., gotówką 173.02 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 4. 12 1931 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana. Obroty były małe, jednakże niektóre papiery wykazały małą zwyżkę.

Z papierów państwowych poszukiwano przy bardzo słabej podaży 5 proc. pożyczkę konwersyjną po 41.— oraz 4 proc. pożyczkę inwestycyjną po 78.50. z innych papierów handlowano 8 proc. oblig. m Poznania 1926 r. po 92 proc. w tranzakcjach, zaś 8 proc. listy zastawne Zach. Polsk. Tow. poszukiwano po 88.— 88.50. Z papierów lokacyjnych P. Z. K. doznały małą zwyżkę 8 proc. listy dolarowe stare które handlowano po 77½—78 proc. oraz 8 proc. listy dolarowe amortyzacyjne po 66.50 w płaceniu, pozatem handlowano 6 proc listy żytnie po 14.— w tranzakcjach

Akcje bankowe względnie przemysłowe bez obrotu i notowania.

Ceduła Urzedowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominału):

5% Pożyczka konwersyjna 41% P

8% obligacje miasta Poznania z 1926 r. 92.—% +.

8% listy zastawne Zach Pol Tow Kredyt. Miejsk. w Poznaniu 88—88½% P.

8% dolarowe listy Pozn Ziem Kredyt. 77½—78% P.

8% listy dolarowe w złocie amortyzacyjne 66½% P.

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn Ziemstwa Kredyt. 14.— +

4% Premjowa Pożyczka Inwestyc. 78.50 P.

Tendencja utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 4. 12 1931 r.

Waluty Gotówka

Dolary St Zjedn. tr.: 8.89½, sp.: 8.91½, kup.: 8.87½.

Dewizy:

	trans	sprzed	kup.
Belgja	124.20	124.51	123.89
Holandja	360.50	361.40	359.60
Londyn	30.15	30.23	30.07
Nowy Jork czeki	8.92	8.94	8.90
Nowy Jork kabel	8.926	8.946	8.906
Paryż	34.96	35.05	34.87
Praga	26.42	26.48	26.36
Szwajcarja	173.90	174.33	173.47
Włochy	46.00	46.12	45.88
Berlin	211.45		

Papiery wartościowe i obligacje:

3% poż bud		30.50
5% poż konw.	41.75	41.00
6% poż dol.	57.00	58.00
4% prem dol.	41.75	41.50
7% poż stabil.	52.50	54.00

Akcje w złotych:

Bank Polski	99.00—101.00
Lilpop	0.00— 12.75

Komentarz.

Tendencja na akcje w dalszym ciągu słaba, szczególnie na Bank Polski. Z pap. państwowych pożyczki słabsze, dla listów zastawnych tendencja przeważnie utrzymana.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg

Berlin, 4. 12. 1931 r.

Pszenica march 75—76 kg. i sp. Tendencja słabsza.	217.00—219.00
Pastewna pszenica march. 70—71 kg i sp. Tendencja słabsza.	200.00—202.00
Żyto march 72—73 kg i sp. Tendencja słabsza.	195.00—198.00
Jęczmień Tendencja słabsza.	158.00—168.00
Jęczmień pastewny i przemysłowy Tendencja słabsza.	153.00—157.00
Owies march Tendencja słaba.	138.00—145.00
Mąka pszenna Tendencja spokojna.	27.75—32.00
Mąka żytnia 70% Tendencja słaba.	27.00—29.00
Ospa pszenna Tendencja spokojna.	9.90—10.25
Ospa żytnia Tendencja słabsza.	10.25—10.75
Groch Victoria	23.00—30.00
Groch drobny jadalny	24.00—27.00
Groch pastewny	17.00—19.00
Peluszka	17.00—19.00
Bób	16.50—18.00
Wyka	17.00—20.00
Łubin niebieski	11.00—12.50
Łubin żółty	13.00—15.00
Kuchy lniane 37%	12.90—13.10
Kuchy z orzecha ziemnego	12.70—12.90
Kuchy mielone (mączka)	12.70—12.90
Wytłoki suche paryt Berlin	6.10— 6.20
Śrót soya ekstrahowany 46% loco Hamburg	0.00—10.90
Śrót soya ekstrahowany 46% loco Szczecin	0.00—11.50

Ogólna tendencja osłabiona.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 4. 12. 1931 r.

Wypłaty na Warszawę	47.25 —47.45
Noty duże	47.125 - 47.525

Szczegóły procesu więźniów brzeskich

Zeznania Andrzeja Struga

Tadeusz Gałecki, występujący w beletrystyce jako Andrzej Strug, członek rady naczelnej P. P. S., staje przed barjerką dla świadków.

Adw. Benkiel: Co skłoniło pana, aby z dziedziny sztuki i literatury przejść do czynnej polityki?

— Jestem wyjątkowym świadkiem w tym procesie. Zeznawali tu doświadczeni politycy, a ja zawodowym politykiem nie jestem. Nigdy jednak sprawy społeczne nie były mi obce. Już jako młody student byłem aresztowany i zesłany za to, że należałem do P. P. S. Byłem w legjonach, brałem udział w pracach P. O. W. Porywała mnie do tej pracy ideologja walki z wrogiem, najeźdźcą, potem klęski, które spotykały państwo polskie. Te klęski wzmogły się w ostatnich czasach. Odczułem szereg zawodów i dramatów, gdy zobaczyłem załamanie się ideowe ludzi, z którymi łączyła mnie wspólna przeszłość. Nie uważam się za zawodowego polityka, ale nie sposób być teraz obojętnym na to, co się w Polsce dzieje, na to systematyczne gwałcenie zasad moralnych.

Adw. Benkiel: W czem pan senator dopatruje się gwałcenia zasad moralnych?

— Nieobserwowanie i gwałcenie prawa jest zagadnieniem moralnem. Robi się wysiłki, aby odebrać ludziom ich prawo obywatelskie. Gdyby naród patrzył na to obojętnie — byłoby to upadkiem narodu. Byłem dyscyplinowanym członkiem partji — mogą to przyznać oskarżeni, siedzący na tej ławie (świadek wskazuje ławę oskarżonych). Ale przyznaję, że ja wśród nich należałem do tych właśnie, którzy domagali się bardziej stanowczych środków działania. Byłem rewolucjonistą w znaczeniu legalnem. Kongres krakowski, w którym brałem udział jako członek prezydjum, wydał mi się niezmiernie ostrożną formą przeciwdziałania temu, co spadło na Polskę. Ponoszę całkowitą odpowiedzialność za to, co jest przedmiotem tych rozpraw i właściwie powinienem siedzieć na ławie oskarżonych. Właściwie sala ta nie wystarczyłaby na pomieszczenie wszystkich oskarżonych, bowiem wszyscy świadkowie są tutaj oskarżonymi. Każdy świadek jest tutaj oskarżonym, a jednocześnie jest biegłym, bo daje opinje o tych stosunkach, jakie panują w Polsce. Dotychczas nie jestem pewien, jaka jest moja rola jako świadka obrony. W tej sprawie wszystko jest tak powikłane, że świadek jest w położeniu wyjątkowem. Jeżeli spojrzę na ławę oskarżonych, na moich towarzyszy politycznych, na niej siedzących, a ukaranych w tak straszliwy, w tak okrutny sposób, to zadaję sobie pytanie: o czem mówić? My wszyscy wiemy, jak było i ja wiem, że ci ludzie byli już ukarani, zanim jakiekolwiek pytanie sędziego śledczego ku nim padło...

Przewodniczący: To nie wchodzi w zakres roli świadka.

Adw. Berenson: Czy pan miał coś powiedzieć o porwaniu posłów?

— Są takie momenty, których nie mogę zmilczeć, chociaż nie jestem publicystą. Gdy dowiedziałem się prawdy, 2 grudnia napisałem artykuł. — Skonfiskowano go. 4 grudnia napisałem, że sfery rządowe nie chcą, aby było wiadome to, co się stało. Skonfiskowano i ten artykuł. Zamierzałem z pominięciem cenzury odezwać się do społeczeństwa. Potem w interpelacji sejmowej powiedziano prawdę. Ale to zjawisko, że niema sprawiedliwości, gromadzi się w duszy społeczeństwa, gromadzi gorycz, która objawi się w obliczu jutra i ta gorycz zmieni się w nienawiść.

— W rezolucji krakowskiej powiedziane jest: „Prezydent niegodny przysięgi powinien ustąpić".

— Tak. To było trzeba powiedzieć. Została powiedziana prawda. I tylko prawda. Pewne rzeczy się szanuje, gdy już niema nic do szanowania. — Przypomnę, że w liście sen. Limanowskiego było powiedziane to jasno.

— Pan był w komisji senackiej, gdy p. Piłsudski mówił o wesołych budżetach?

— Tak. Oszołomiło mnie to. Rzucone oskarżenia bez podania nazwisk oszołomiły wszystkich. Była to chwila zerwania przezemnie ostatnich nici z tym obozem.

Adw. Benkiel: Pan uważa, że istnieje w Polsce dyktatura?

— Mógłbym opowiedzieć tu w tej sali wielkie sensacje, bo wiele wiem. Ci, co dzisiaj rządzą, to moi eks-przyjaciele. Przyjacielem moim był też p. Piłsudski. Fatalizm pociąga tego człowieka w mrok, a wraz z nim i państwo polskie. Ale nie usłyszy nic z tych rzeczy odemnie ani sąd, ani publiczność. To, co się u nas dzieje, można nazwać wieloma terminami i można też na określenie tego stanu rzeczy tworzyć neologizmy. Dyktatura jest faktem we Włoszech i w Sowietach, a to co u nas się dzieje, jest dyktaturą wykrętną, dyktaturą zakłamaną.

Świadek mówi dalej o roli policji przy wyborach i przy innych okazjach i kończy: wiem, że wśród urzędników policji jest wielu, co z rumieńcem wstydu myślą o swoich kolegach. — Wiem napewno, że wielu, że większość oficerów. Tak samo myśli o Kostku-Biernackim.

— A czy pan znał Kostka-Biernackiego?

— Zna go cały świat, ale ja mu, na szczęście, nigdy ręki nie podałem. To był psychopata.

— Prof. Rybarski nazwał system rządów u nas dyktaturą oficerów polityków. Czy tak jest rzeczywiście?

— Są i oficerowie frontowi i tyłowi i z 2-go oddziału. W każdym razie wojskowi dominują w naszem życiu politycznem. Wojskowi zajmują stanowiska niewymierne z kompetencją. Jeden z tych wojskowych, gen. Górecki powiedział: „My, legjoniści, trzymamy się hasła — gdzie nas postawią, tam pracujemy". Klęską też naszego życia politycznego i samorządowego jest, że wojskowi podejmują się wszystkiego, co im każą.

Drugi z oficerów, gen. Składkowski, powiedział: „wszystko jedno, kto będzie posłem, a Składkowskiego — dadzą sobie radę. Nie kto będzie wojewodą, bo jest marsz. Piłsudski". To jest odebranie wszelkich nadziei, aby rozum doszedł do głosu. To jest śmieszne, ale to jest i straszne. To też są żołnierskie rozumowania w sprawach trudnych, gdzie potężne umysły w Europie łamią się, jak w sprawach gospodarczych, ale i w tych sprawach w myśl doktryny p. Góreckiego i przygotowanie na wszystkich stanowiskach doprowadza do takich doktryn.

Zeznania p. Chacińskiego (Ch. D.)

Następnie zeznaje świadek Józef Chaciński, adwokat, b. prezes klubu Ch. D. w dwóch poprzednich sejmach. Adw. Chaciński zeznaje na pytania adw. Urbanowicza o powstaniu „Centrolewu". „Centrolew" miał na celu głównie prace na terenie sejmu. Mimo różnic programowych doszło do porozumienia stronnictw, które postawiły sobie za zadanie obronę prawa i demokracji. „Centrolew" nie krył się z tem, że dąży do wypracowania wspólnego programu. Odpowiednie narady prowadzone były w gmachu Senatu, o czem była poinformowana prasa. Pozatem wprowadzono prace nad zmianami konstytucji.

Świadek stwierdza, że przewrót majowy był wywołany głównie tem, że konstytucja była nieodpowiednia dla pewnych kół politycznych. Projekt zmian konstytucji, zaproponowanych przez rząd w roku 1926 został przez Sejm przyjęty. W Sejmie w 1928 roku, który zebrał się pod hasłem zmiany konstytucji, ni ckonkretnego w tej dziedzinie nie zrobiono. Rząd wolał zmienić konstytucję via facti przez jej łamanie. Świadek przytacza szereg przykładów łamania konstytucji. W tym stanie rzeczy przywódcy „Centrolewu" widzieli jedno wyjście: odwołać się do opinji narodu.

Taki, a nie inny sens miał kongres „Centrolewu" w Krakowie. W związku z kongresem poczyniono wszelkie przygotowania, by nie dopuścić do żadnych zajść i aby kongres nie wykroczył poza ramy programu.

Następnie świadek omawia tekst rezolucji krakowskiej. W pierwszym punkcie rezolucji było zawarte hasło wolności i obrony prawa, w drugim stwierdzenie, że przy rządach dyktatury jest niemożliwe zwalczanie kryzysu gospodarczego, w trzecim, że dla utrzymania niepodległości państwa konieczne jest zerwanie z dyktaturą. We wszystkich tych punktach nie chodziło o gwałtowne usunięcie rządów, ale o legalną zmianę systemu. W rezolucji stwierdziliśmy, że nie będziemy uznawali rządu zamachu stanu. Hasło to miało na oku przeszłość i czasy obecne, które wskazywały na to, że zamach stanu może być podjęty przez pewne czynniki poraz drugi

Ch. D. przestała w pierwszych dniach września współpracować z „Centrolewem", ponieważ Sejm został rozwiązany i musiano przystąpić do wyborów, w których Ch. D. postanowiła, z nikim się nie łączyć. O zerwaniu z „Centrolewem" nie zadecydowały żadne takie względy, które mogłyby rodzić przypuszczenie, jakoby w łonie „Centrolewu" były prowadzone przygotowania rewolucyjne, z któremi Ch. D. się nie zgadzała.

Adw. Berenson: Tu przedstawiono stronnictwo pańskie jako udziałowca zamachu — czy pana pociągnięto za to do odpowiedzialności?

— Do tej pory nie.

— A kogo innego?

— Był aresztowany poseł Urbanowicz.

— Ale w tej sprawie nie figurował?

— Nie.

— Więc może byli w stronnictwie jacyś ludzie ukryci, którzy robili zamach?

— Za ówczesne postępowanie mojego klubu ja tylko jestem odpowiedzialny i tylko ja mógłbym być tym rewolucjonistą.

— Więc jak pan sobie to tłumaczy, że oskarżono symbolicznie pańskie stronnictwo, a personalne nie?

— Ja tego nie mogę sobie wytłumaczyć.

— Ja również.

Poseł Lieberman zapytuje o to, czy nie było jakiejś ostrzejszej rezolucji krakowskiej i otrzymuje odpowiedź: nie.

Prokuratorzy Grabowski i Rauze zapytują świadka o stosunek śląskiej grupy Ch. D. do grupy warszawskiej.

Prokurator Grabowski: Pan mówił o możliwości zamachu stanu — z czyjej strony miał nastąpić ten zamach?

— Wiele rzeczy dzieje się w Polsce, ale niewiadomo, z czyjej inicjatywy.

— Więc ten zamach to była abstrakcja?

— To była abstrakcja, która mogła się stać rzeczywistością.

Następnie między świadkiem, prokuratorem i sędzią Rykaczewskim rozwija się dyskusja na temat: które wystąpienia „Centrolewu" na zewnątrz były parlamentarne, a które nie. Dyskusję przeciął adw. Berenson stawiając pytanie:

— Czy panowie na tych zebraniach omawiali to, co się nazywa A. B. C. parlamentaryzmu?

— Tak.

Poseł Lieberman: Czy pan wie, że po najściu oficerów na Sejm p. Piłsudski poszedł do gabinetu marszałka Daszyńskiego?

— Słyszałem o tem.

— Pan zna przepis, by min. spraw wojskowych miał prawo zmuszać marszałka Sejmu do otwarcia posiedzenia?

— Nie, o takim przepisie nie słyszałem.

— Czy pan słyszał, jak marsz. Daszyński powiedział, że nie otworzy posiedzenia pod groźbą rewolwerów?

— Tak, słyszałem.

— Więc były objektywne podstawy do przypuszczeń, że groził zamach stanu?

— Tak.

— Więc ktoś konkretnie groził zamachem?

— Tak.

Poseł Pragier pyta o to, jak w 1925 roku p. Miedziński na komisji sejmowej powiedział, że zamach jest abstrakcją, a abstrakcje te zostały zrealizowane w rok później.

Prokurator Rauze: Czy Chadecja lwowska szła do wyborów z B. B.?

— Niestety, tak.

Po krótkiej przerwie zeznaje dyrektor drukarni „Robotnika" Zajączkowski, stwierdzając, że jest niemożliwością, aby w drukarni „Robotnika" były drukowane jakieś tajne biuletyny.

Liczba emerytów państwowych w Polsce

Nadmierne mnożenie „młodych" emerytów, obciążenie skarbu państwa niepotrzebnie nowemi ciężarami zwłaszcza w obecnych ciężkich czasach, jest zjawiskiem ze wszech miar szkodliwem, a w skutek swoich wprost fatalnem. Mamy przed sobą dane „Głównego Urzędu Statystycznego", które pozwolą przypatrzeć się tym anormalnym stosunkom:

Liczba cywilnych emerytów państw zaborczych — bez kolejarzy — wynosiła po koniec 1930 r. 16.308, zaś wojskowych z armij państw zaborczych 2.142. Razem więc cyfra emerytów b. państw zaborczych wynosiła 18.450 po koniec 1930 r. Dziś cyfra ta będzie mniejsza z powodu ubytku naturalnego, gdyż śmiertelność jest tu dość duża. Przejdźmy teraz z kolei do emerytów z czasów polskich. Cyfry te są wprost przerażające.

W roku 1930 mieliśmy cywilnych emerytów polskich, według danych urzędowych 40.680 — bez kolejarzy, bo tych Główny Urząd Statystyczny pomija, — zaś wojskowych emerytów z armij polskiej 9.380. Razem więc, po koniec 1930 r. przybyło emerytów polskich 50.060

Ograniczając się zatem do cyfr po koniec 1930 r., mieliśmy 18.450 emerytów b. państw zaborczych, którym wypłaca skarb państwa 75 proc. należnych poborów, oraz 50.060 emerytów polskich, pobierających należne emerytury w stu procentach.

Razem tedy mieliśmy w tym czasie emerytów bez kolejarzy — 68.510, która to cyfra w chwili obecnej, po ostatnich redukcjach, przekroczyła niewątpliwie znacznie liczbę 70 tysięcy!, gdyż przybyło niepotrzebnie kilka tysięcy nowych emerytów.

Sprostowanie omyłki

W nr. 556 „Kurj. Pozn." w sprawozdaniu z zebrania Stron. Narodowego w Inowrocławiu zaszła omyłka, mianowicie wśród mówców, którzy zabierali głos w dyskusji, wymieniono m. i. adwokata Mielcarka. W rzeczywistości p. Mielcarek na zebraniu tem nie był, nie mógł więc zabierać na niem głosu.

Stronnictwo Narodowe

Koło Chartowo

Zebranie miesięczne Koła odbędzie się dnia 6 grudnia 1931 o godz. 16-tej w dotychczasowym lokalu zebrań.

Wszystkich członków zaprasza

Zarząd.

Koło w Puszczykowie

W niedzielę, dnia 6 grudnia 1931 r. odbędzie się o godzinie 16 w lokalu p. Silskiego w Puszczykowie zebranie plenarne Koła Stronnictwa Narodowego.

Punktualne przybycie wszystkich członków konieczne.

najlepsze mydło doby obecnej
ZAKONNE
zarejestr. w U. Patent

udelikatnia i chroni cerę
Henryk Żak
POZNAŃ
Pw 8 655-Ż 1240

Haematogen „Erbe".

jest środkiem leczniczym, przywracającym w najkrótszym czasie siły żywotne wyczerpanym fizycznie i nerwowo organizmom. Dla neurasteników zatem uzdrowieńców i wszystkich osłabionych fizycznie i duchowo stosowanie Haematogeny „Erbe" jest gwarancją rychłego powrotu do zdrowia.

Pamiętajcie zatem wszyscy, iż Haematogen „Erbe" wpływa odżywczo na tworzenie się oraz odnawianie czerwonych ciałek krwi zawierających żelazo, a powodujących utrzymanie tkanek ciała ludzkiego w stanie normalnego zdrowia i rozwoju. Przez dostarczanie organizmowi krwi zdrowej, utrzymującej normalną ciepłotę ciała, daje mu Haematogen „Erbe" odporność potrzebną do walki z bakterjami chorobotwórczemi.

Jako lek jest Haematogen „Erbe" smaczny w użyciu, przez swą zaś szybką asymilację, posiada wartość najodpowiedniejszego środka odżywczego i wzmacniającego.

Dr L K

Obóz Wielkiej Polski

ZEBRANIA

Placówka: Śródmieścia, w dniu 5 grudnia rb. o godz. 20 w sali Stronnictwa Narod., Św. Marcin 65.

Referat: „Świat powojenny i Polska" wygłosi kol. Henryk Szeib.

W pierwszych 10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego łagodnego

MYDŁA DLA DZIECI **NIVEA**

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka.

Cena: Zł. 1.20

Krem Nivea po Zł. o.40 do 2.60

Przy deszczu, wietrze i śniegu

wymaga cera bardzo starannego pielęgnowania

KREMEM NIVEA

Zaleca się nacierać twarz i ręce Kremem Nivea nietylko codziennie przed spoczynkiem, ale także w ciągu dnia przed wyjściem z domu, gdyż Krem Nivea wnika w głąb skóry nie pozostawiając po sobie żadnego tłustego połysku. Krem Nivea nadaje skórze zdrowy, świeży i młodzieńczy wygląd. Różni się zaś Krem Nivea od wszelakich kremów luksusowych tem że jest nadzwyczaj skuteczny a przytem tańszy.

Wyrób krajowy firmy PEBECO, Sp. Akc. w Poznaniu

Pw 8 668/9 - N 1 188/60

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Szturmowa brygada

Jest w zwyczaju u „sanacyjnych" ekonomistów odżegnywać się od etatyzmu. Miano to wyrobiło sobie tak smutną markę w Polsce, że żaden etatysta nie chce być zwany „etatystą". Stąd to powstają w redakcjach pism „sanacyjnych" te przeróżne nazwy na określenie „ideologji marszałkowskiej w dziedzinie gospodarczej" (!) — z pośród których na wyróżnienie zasługuje określenie: „gospodarka planowa". Spór o nazwę jest rzeczą błahą. Wszak chodzi o istotę zjawiska.

Otóż, pod tym względem interesującą jest lektura 2-tomowego wydawnictwa p. t. „Pięć lat na froncie gospodarczym 1926—1931". Na blisko 1.400 stronach tej publikacji znajdujemy — jeśli tak wolno się wyrazić — antologję pomysłów etatystycznych co najprzedniejszych, oficjalnych ekonomistów. Wydawnictwo, o którem mowa, pomyślane jest jako kontynuacja pracy „Na froncie gospodarczym", datującej z r. 1929. Artykuły wstępne w jednej, jak i w drugiej książce pochodzą z pod pióra wiceministra skarbu Stefana Starzyńskiego, który zajmuje się obszernie zagadnieniem etatyzmu, oczywiście uznając błogosławione skutki dotychczasowych rządów marszałkowskich.

W następnych artykułach różni autorowie występują za rozszerzeniem ingerencji państwa w sferze gospodarczej (sic!). I tak:

P. Widomski wypowiada się za zaostrzeniem dekretu z dnia 3 grudnia 1930 r. o obrocie węglem, uważając, że cytowane, skrajnie interwencjonistyczne rozporządzenie jest jeszcze zbyt liberalne. Autor najchętniej by widział nadanie konwencji węglowej charakteru przymusowego.

Słynny p. Jastrzębski, jeden z wiceministrów skarbu (n. b. niebawem będzie można mówić o plejadzie tej kategorji dygnitarzy, gdy będzie 7-miu wiceministrów skarbu!) — otóż, p. Jastrzębski nie zatrzymuje zapędu interwencjonistycznego w granicach jednego przemysłu, jego bowiem zdaniem, należy dążyć w Polsce do kartelizacji całego życia gospodarczego (II, 1—13), a więc uogólnić receptę p. Widomskiego!

P. Komarnicki, pisząc o elektryfikacji Polski, sądzi (I, str. 295), że „państwo powinno przejąć w tym planie budowę i eksploatację sieci okręgowych i międzyokręgowych oraz stacyj przetwórczych". Zaś naczelny dyrektor lasów państwowych p. Loret pisze (II, 129) o „potrzebie powiększenia stanu posiadania lasów państwowych", przyczem broni, w znacznej mierze już zrealizowanego, programu zakładania tartaków państwowych.

Na tem nie koniec! Są jeszcze soczystsze i wonniejsze kwiatuszki na tej łące! A więc: Ktoś tam rozwodzi się na temat „całkowitej samowystarczalności" (I, 175, I, 359). Ktoś inny znowuż, jak tonący deski, trzyma się pomysłu „stabilizacji cen ziarna" (I, 175), nie wnikając wcale w istotę tego zagadnienia...

Człowiekowi opadają ręce, gdy się to czyta! Ich nic nie nauczy, nic, żadne doświadczenie życiowe, żadna obserwacja skutków „radosnej twórczości", żadna rada z ust naprawdę uczonych... Z takiemi umysłami nawet bogowie walczyliby bezskutecznie!

Krótkie informacje gospodarcze

— W sferach giełdowych Manchesteru krążą pogłoski, że przędzalnicy niemieccy zamierzają w najbliższym czasie sfinalizować rokowania z rządem egipskim w sprawie zakupu 50 000 bel bawełny egipskiej, wartości miljona funtów szterlingów.

Bezplanowa „planowość"

Polityka gospodarcza świata stanęła po ostatniej wielkiej wojnie na rozdrożu. Jakkolwiek od zakończenia wojny minęło już 13 lat, jej wpływ w dziedzinie gospodarczej jest wciąż jeszcze widoczny i to zarówno w sensie materjalnym jak i ideowym. Spustoszenia wojenne, zubożenie jednych a zbogacenie innych społeczeństw, zmiany terytorjalne, a więc zmiany podstaw struktury gospodarczej poszczególnych państw, obciążenia majątkowe, wynikające z pożyczek, zaciągniętych na cele wojenne lub też z warunków tratatów pokojowych — oto najważniejsza spuścizna wojny w dziedzinie materjalnej.

Pozostałością z okresu wojennego w dziedzinie ideowej jest wiara w wszechmoc państwa, wzrost tendencyj nacjonalistycznych i autarkicznych w polityce gospodarczej, bezwzględne podporządkowanie interesów jednostki interesom zbiorowym.

Z tego to podłoża wyrastać i krzewić się zaczął system tak zwanej gospodarki planowej, którego rozwój przedstawia się w poszczególnych krajach rozmaicie, odbywa się z większem natężeniem, wszędzie jednak zaznaczył niezwykle silnie swoje istnienie, wypierając ustawicznie gospodarkę indywidualistyczną z różnych terenów jej dotychczasowej działalności.

Jeżeli ten system określiłem mianem gospodarki planowej, użyłem terminu najszerszego, który obejmuje najważniejsze elementy socjalizmu, czy kapitalizmu państwowego i municypalnego, etatyzmu, interwencjonizmu, systemu reglamentacyjnego, monopolistycznego, kartelowego itd.

Pojęciem przeciwstawnem jest samoczynny automatyzm gospodarczy, nie regulowany przez żadną instancję centralną, lecz działający w wyniku swobodnej gry sił gospodarczych. Podmiotem gospodarki w tym systemie jest jednostka, celem jej jest osiągnięcie zysku, regulatorem produkcji i wymiany towarów i kapitałów jest gra podaży i pobytu poprzez instrument ceny i procentu.

Zilustrujmy to przykładem: Umysł ludzki tworzy wciąż nowe wynalazki. Jeśli posiadają one zdolność praktycznego zastosowania, budzą nowe zapotrzebowanie. Rzucone już jako gotowy produkt przemysłowy na rynek przez przedsiębiorcę przemysłowego, przynoszą mu tem większy zysk, im większe jest zapotrzebowanie. Zysk ten zmniejsza się w miarę zwiększania się produkcji i w miarę nasycania się potrzeb. Cena produktu, w której mieści się również zysk, zawsze zmierza — przy istnieniu zasady wolnej konkurencji — do ustabilizowania się na poziomie odpowiadającym kosztom produkcji t. zw. krańcowego zakładu przemysłowego.

Przytoczony skrót procesu gospodarczego, opartego na wolnej konkurencji, wykazuje, iż dążenie do osiągnięcia zysku, realizowane przez miljony jednostek, włączonych do ogólnego obrotu gospodarczego, prowadzi do rezultatu najkorzystniejszego z punktu widzenia gospodarczych interesów ogółu. Oczywiście system ten nie jest wolny od braków, ale czy w sferze ludzkiej wogóle istnieje stan idealny?

A teraz przejdźmy do omówienia t. zw. gospodarki „planowej". Bezwzględne realizowanie chęci zysku musiało krzyżować zamierzenia rządów państw wojujących. Dlatego w okresie wojny wprowadzono w wielu krajach gospodarkę przymusową. Cała niemal produkcja i wymiana była podporządkowana potrzebom armij walczących na froncie. Trwało to przeszło cztery lata i musiało pozostawić widomy ślad w psychice sfer rządzących i społeczeństwa, którego całą energję skierowano ku celom antygospodarczym, związanym z prowadzeniem wojny. Ten nastrój i ten duch utrwalił się i w następnym okresie po zawarciu pokoju. Rozpoczął się wówczas wyścig produkcji, popierany wszelkiemi sposobami przez państwo, które jednakże zastrzegło sobie dominujący wpływ na życie gospodarcze, wskazując mu drogi, po jakich miało kroczyć.

Państwo samo podjęło się na znacznie szerszą niż przed wojną skalę produkcji i wymiany za pomocą przedsiębiorstw państwowych, którą to działalność określamy terminem „etatyzm" w ścisłem słowa znaczeniu; poza tem przez cła, subwencje, premje, politykę taryf kolejowych, najróżnorodniejsze przepisy administracyjne itd. oddziaływało na przegrupowanie się życia gospodarczego, popierając pewne gałęzie produkcji i handlu kosztem ogółu społeczeństwa. Wszystkie niemal państwa dążyły do ochrony rynku wewnętrznego przed konkurencją zagraniczną. Ponieważ system ten się upowszechnił, państwa eksportujące musiały zastosować t. zw. dumping znowu kosztem społeczeństwa.

Pewne grupy producentów, zrzeszone w silnych związkach, z których potęgą państwo musiało się liczyć, potrafiły wymóc na niem różne przywileje. Okres powojenny był zatem świadkiem rozkwitu organizacji kartelowych, dążących za przyzwoleniem władzy państwowej do monopolizacji produkcji w swoim zakresie, czyli do wyłączenia zasady wolnej konkurencji.

Jakiż był rezultat tych przemian? Egoizm jednostek zastąpiony został egoizmem państw. Produkcja wzrosła wszędzie ogromnie, ale nie mogła znaleźć sobie ujścia wobec tam, wzniesionych w postaci wysokich przegród celnych, całego systemu reglamentacyjnego itd. Za pieniądze społeczeństwa popierano nierentowne przedsiębiorstwa państwowe czy kartelowe. Całe życie gospodarcze wtłoczono w sztuczne ramy według zgóry ułożonego planu, który rzekomo najlepiej miał służyć interesom państwa bądź też grupy politycznej, która zdobyła władzę w państwie. Koszt przeprowadzania tej „planowości" przekroczył siły finansowe społeczeństw; budżety państwowe i samorządowe osiągnęły cyfry astronomiczne. Państwa dysponują dziś środkami, o jakich nikomu przed wojną się nie śniło, ale nie można powiedzieć, by obywatelom wiodło się obecnie lepiej, niż niegdyś. Jesteśmy świadkami „planowego" szaleństwa, które doprowadziło do tego, że wszystkie magazyny są przepełnione towarami a równocześnie miljony bezrobotnych cierpią największy niedostatek.

Jeszcze nie widać kresu tego szaleństwa. Załamie się ono, gdy dojdzie do szczytu, do czystego absurdu Oby ten największy kryzys gospodarczy, jaki przeżywa ludzkość, w dużej mierze z własnej winy, sprowadził oczyszczenie pola widzenia, oby wymiótł czemprędzej wszystkie złudy bezplanowej „planowości".

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Eksport przesyłek pocztowych a zwrot cła.** Izba Przemysłowo - Handlowa w Warszawie podaje: W wypadkach eksportu towarów w formie przesyłek pocztowych recepisy pocztowe nie wystarczają dla otrzymania zwrotu cła z tytułu eksportu; konieczne są natomiast — jak i przy eksporcie w ładunkach wagonowych — zaświadczenia eksportowe wydawane przez upoważnione organizacje. Zaświadczenia te należy składać w ekspozyturze celnej przy urzędzie pocztowym w chwili nadania towaru zagranicę. W wypadkach nagłych, gdy nie jest możliwe otrzymanie zaświadczenia wywozowego należy — w momencie nadania przesyłki na poczcie — zażądać dokonania odprawy celnej, co może służyć następnie za podstawę do uzyskania zwrotu cła bez zaświadczenia wywozowego.

Z KRAJU

(k) **Trudności eksportu nafty z Polski.** Eksport produktów naftowych drogą morską wskutek dotkliwej konkurencji amerykańskiej, rumuńskiej i rosyjskiej, staje się coraz trudniejszy. Rafinerje polskie zmuszone są więc kierować eksport granicą suchą, przedewszystkiem do tych krajów, które pod względem geograficznym są najkorzystniej położone, jakkolwiek bardzo wysokie stosunkowo koszty przewozu kolejowego sprawiają, że po opłaceniu transportu oddawać muszą rafinerje towar niemal darmo, względnie, jak np. przy oleju gazowym do Szwajcarji, po cenie, która jest niższą nawet aniżeli koszty przewozu. Wskutek wstrząsu wywołanego spadkiem funta angielskiego, jak i wskutek zarządzeń dewizowych banków emisyjnych w krajach centralnej Europy, sytuacja eksportowa ostatnio jeszcze bardziej się pogorszyła.

(k) **Zachowanie porządku w pociągach.** Izba przemysłowo - handlowa w Poznaniu zawiadamia, iż na jej wniosek dyrekcja kolejowa wydała zarządzenie służbie konduktorskiej w kierunku energicznego przeciwdziałania wybrykom wyrostków Podróżująca publiczność winna zwracać się do konduktorów o pomoc w razie nieodpowiedniego zachowania się niektórych osobników w pociągach osobowych.

Z ZAGRANICY

(z) **Pełnomocnictwa celne dla min. skarbu w Jugosławji.** Jugosłowiański minister skarbu upoważniony został dekretem królewskim do podwyższania, obniżania, lub całkowitego zniesienia ceł przywozowych i wywozowych, odpowiednio do interesów państwa. Rozporządzenia tego rodzaju mają być przedkładane parlamentowi do zatwierdzenia.

(z) **Spadek indywidualnych dochodów w Stanach Zjednoczonych A. P.** Ilość osób, których dochody przekraczają miljon dolarów rocznie spadła do 149 t. j. o 504 mniej aniżeli w 1929 roku. Ogólna suma dochodów indywidualnych narodowych w 1930 w porównaniu z 1929 r. wykazuje również zmniejszenie, a mianowicie o 7 074 miljonów dol.

Z RYNKÓW NABIAŁU

Ubiegły tydzień sprawozdawczy od 27. 11. — 3. 12. 31. minął na zagranicznych rynkach zbytu masła naogół spokojnie i bez znaczniejszych zmian.

Notowanie berlińskie pozostało na poziomie mk. 107 per 50 kg. franko stacja odbiorcza za I gatunek, mk. 100 za II gat., mk. 90 za III gatunek, przy spokojnej tendencji. Dowozy, w szczególności masła polskiego, ze względu na niskie ceny poważnie zmalały.

Rynek angielski odznaczał się lekką aktywnością, przy zwyżkujących cenach, co umożliwiło podwyższenie notowania rozliczeniowego w Kopenhadze o 8 kor na 218 koron per 100 kg. Zwyżka ta jednak po części jest iluzoryczna z powodu dalszego obniżenia się kursu korony duńskiej.

Rynek krajowy przedstawiał również w ubiegłym tygodniu dobre możliwości zbytu, przy cenach wahających się od zł. 3.60 — 3.80 za kg.

W poprzednim sprawozdaniu rynkowem podano mylnie jako cenę sprzedaży zł. 3.50 — 3.90 za kg. zamiast zł. 3.60 — 3.80 za kg., co należy sprostować. (Informacje Związku Gospod. Spółdzielni Mleczarskich w Poznaniu).

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Trzy groźne pożary

Poszły z dymem dwa domy dla rodzin robotniczych i w obu wypadkach istnieje podejrzenie podpalenia — Ogień wyrządził w gorzelni na 150 tys. zł szkód

Jednej z ostatnich nocy w Żółwinie pod Fordonem powstał ogień w majętności p. Rybińskiego, gdzie zapalił się dom mieszkalny, który zajmowało 6 rodzin robotniczych. Na miejsce pożaru wezwano bydgoską straż pożarną. Dzięki energicznej akcji ratunkowej 4 mieszkania zdołano uratować od całkowitego zniszczenia. Istnieje przypuszczenie, że ogień podłożono, a niezwykle charakterystycznym szczegółem jest fakt, że na krótko przed wybuchem ognia słyszano liczne strzały, padające w kierunku budynku, w którym następnie powstał groźny pożar.

W Zielonym Dworku pod Pobiedziskami również wybuchł ogień w zabudowaniach p. Marji Pawlickiej. — Pastwą płomieni padł dom zamieszkały przez dwie rodziny robotnicze, stodoła, chlew, dwie szopy, wreszcie zboże i narzędzia rolnicze. W płomieniach zginęło 8 sztuk bydła, dwa konie i koza. Straty ocenia się na 76 tys. zł. Są poszlaki, wskazujące na zbrodnicze podpalenie. (k)

* * *

Nasz korespondent (az) donosi:

Dnia 3 bm. rano o godz. 3,45 wybuchł pożar w gorzelni domeny państwowej Nowawieś pod Wronkami, dzierżawionej przez p. Józefa Plecińskiego. Gorzelnia i jej wewnętrzne urządzenie spaliły się doszczętnie. Straty szacuje się na około 150 000 zł, a spalony objekt ubezpieczony był w Krajowem Ubezpieczeniu Ogniowem na około 90 000 zł.

Przeprowadzone dochodzenia wstępne wykazały, że pożar powstał wskutek krótkiego spięcia przewodów elektrycznych. Dzięki wysiłkom ochotniczej straży pożarnej z Wronek, zdołano uchronić poważnie zagrożoną kotłownię i szopy.

Potajemne gorzelnie

Konieczność walki z mnożącemi się przestępstwami z tej dziedziny

Z izby skarbowej otrzymujemy poniższy komunikat:

W ostatnich czasach znacznie wzrosła liczba przestępstw, popełnianych na szkodę skarbu państwa: pędzenie spirytusu w potajemnych gorzelniach, odkażanie i odbarwianie denaturatu, odsączanie politury, handel spirytusem i wódkami potajemnie wyprodukowanemi, handel spirytusem uzyskanym nielegalnie z gorzelni i innych przedsiębiorstw, wreszcie wyrabianie, sprzedaż i kupno przyrządów służących do potajemnego pędzenia spirytusu.

W interesie ogółu leży, aby skarb nie ponosił uszczerbku, a zdrowie i życie ludności nie było narażone na szkodę przez picie tak zwanej „samogonki" t. j. spirytusu, pochodzącego z potajemnych gorzelni, zawierającego bardzo szkodliwe składniki. Przeto każdy uświadomiony obywatel, w wypadku gdy stwierdzi uprawianie lub trafi na pewny ślad wymienionych wyżej przestępstw — winien bezzwłocznie zgłosić się do najbliższej siedziby urzędowej kontroli skarbowej lub policji państwowej i złożyć zawiadomienie ustnie lub na piśmie. Po stwierdzeniu, że takie zawiadomienie jest prawdziwe, organ policji państwowej lub kontroli skarbowej wskaże donoszącemu urząd skarbowy akcyz i monopolów państwowych, który natychmiast wypłaci nagrodę w kwocie 75 złotych. Niezależnie od powyższej nagrody, osoby wykrywające przestępstwo lub współpracujące przy wykrywaniu mogą zależnie od rozmiarów przestępstwa otrzymać nagrodę do 5 000 zł.

Przy sposobności ostrzegamy przed nabywaniem wódek i spirytusu, zaofiarowanych po cenie niższej od urzędowej. Takie wódki i spirytus są zazwyczaj nieoczyszczoną samogonką, odsączoną politurą lub odbarwionym denaturatem. Samogonka, spirytus z politury i odbarwiony denaturat to trucizny (denaturat nawet po odbarwieniu zawiera wszystkie szkodliwe dla zdrowia składniki). Pijący je narażają się na ciężkie i przewlekłe zaburzenia chorobowe, ślepotę a nawet śmierć.

Winni wyrobu i sprzedaży tych trucizn ulegają, obok kary pieniężnej od 10 000 do 500 000 złotych, karze więzienia od 6 miesięcy do 2 lat.

KALENDARZYK

Piątek, 4 grudnia 1931.

Słońce: wschód 7,44; — zachód 15.41; — długość dnia 7 godz. 57 min.

Księżyc: wschód 0.52; — zachód 13,08; — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Piątek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska — 3 st. C., pochmurno, wiatr południowy, ciśnienie atmosferyczne niskie 747 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa 0 st. C., najniższa — 5 st. C. Ilość opadów 3 mm.

Kal. rzk.: Barbara P. i M.; jutro Piotr Chr.

Kal. słow.: Lubomiła; jutro Spitosława.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Sodalicja Pań Zawodu Kupieckiego.** Nabożeństwo miesięczne odbędzie się w niedzielę, 6 bm o godz. 10 w kaplicy św Józefa. Zebranie plenarne nazajutrz o godz 19,15 w sali Bibljoteki Uniwersyteckiej, ul. Fr. Ratajczaka z wykładem ks. prof. Posadzego.

OSOBISTE

— * **Prezes Izby Skarbowej** p. F. Świtalski wyjechał w dniu 2 bm. na inspekcję urzędów i kas skarbowych w południowych powiatach województwa poznańskiego.

— * **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** — We wtorek, dnia 1 bm. odbyła się w auli uniwersyteckiej uroczysta promocja na doktorów nauk rolniczych pp. inż. Zygmunta Jakowskiego oraz Józefa Szystowskiego.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Koło Naukowe Tow. Stud. i Dypl. W. S. H.** urządza dziś o godz. 20,15 w auli W. S. H. (al. Marcinkowskiego 3) z okazji 5-tej rocznicy Koła uroczystą akademję. Wstęp wolny dla wszystkich.

— **P. K. S. „Głuchoniemych".** Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, 6 bm. o godz. 16 u p. Jarockiej, ul. Masztalarska nr. 8.

— * **Zrzeszenie wykwalifikowanych technicznych sił laboratoryjnych w Poznaniu.** W niedzielę, 6 bm. o godz. 11 przed południem odbędzie się w Coll. Medicum (sala Śniadeckich) II piętro przy ul. Fredry posiedzenie naukowe. Wykład z przeźroczami wygłosi p. doc. dr. Łabendziński.

— * **Stow. Chrześc.-Narod. Nauczycielstwa Szkół Powszechnych** odbędzie swe plenarne posiedzenie w sobotę, 5 bm. o godz. 17 na auli I szkoły wydziałowej. — Członek zarządu głównego p. Rogalczyk wygłosi referat na aktualne zagadnienie: „Współpraca szkoły z domem".

— * **Koło Położnych.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 7 bm. o godz. 17 w Wojew. Klinice dla Kobiet, ul. Polna 17.

ŻYCIE SOKOLE

— * **Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół" Poznań-Śródka** obchodzi dnia 8 grudnia drugą rocznicę swego istnienia. O godz 9 msza św. w katedrze, poczem uroczyste zebranie w Domu Katolickim na Śródce. Wszystkie druchny oraz gości zaprasza Zarząd.

— * **Tow. Gimn. „Sokół" Poznań-Winiary.** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę, 5 bm. o godz. 19 na boisku. O jak najliczniejszy udział członków prosi Zarząd.

WYKŁADY

— * **Association Polono-Française de Poznań.** W dniu 9 bm. o godz 20 odbędzie się w sali 17 Collegium Minus pod wysokim protektoratem ambasadora Francji, p. Jules Laroche i ambasadora Francji, p. G. Noulens, prezesa Stowarzyszenia France-Pologne, odczyt w języku francuskim, który wygłosi p. dr. Muraz, oficer Legji Honorowej, naczelny lekarz francuskich wojsk kolonjalnych, wydelegowany przez francuskie min spraw zagran. i spraw kolonjalnych. Przedmiotem konferencji jest rola medycyny w zdobyciu i organizacji francuskiego państwa kolonjalnego, ze szczególnem uwzględnieniem Afryki Środkowej. Odczyt będzie ilustrowany przeźroczami o „śpiączce". Wstęp bezpłatny.

WYSTAWY

— * **Gwiazdkową wystawę prac kobiecych** otwieramy w niedzielę, 6 bm o godzinie 11 w sali „Strzecha" przy ul. Sew. Mielżyńskiego 23. Wstęp 50 gr. Tegoroczna wystawa, bogato obesłana, obfituje w wszelkiego rodzaju modne i artystyczne robótki, obok rzeczy praktycznych i tanich na podarki gwiazdkowe — Za komitet (—) Cynkowa. (—) Wrzesińska.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Tow. polsko-włoskie „Dante Alighieri"** urządza w niedzielę, dnia 6 bm. o godz. 17 w „Adrji" przy pl. Wolności podwieczorek z koncertem. Akompanjuje p. prof. Mieczysław Eichstaedt. Czysty dochód przeznaczony jest na pomoc naukową dla dziewcząt. Wieczór zapowiada się dość ciekawie.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Herbatka na biednych.** Któż o tem nie wie jak zima jest ciężką, zwłaszcza wobec dzisiejszego braku pracy! Zima — a z nią biedacy wołają o naszą pomoc, stukają do serc litościwych! Mimo tych ciężkich czasów nie można zaniedbać obowiązku dobroczynności, trzeba dzielić się z najbiedniejszymi. W tym celu odbędzie się w niedzielę, 6 bm o godz. 16 w sali p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8, herbatka z łaskawym współudziałem „Pierwszej Polskiej Orkiestry Bałałajek" pod batutą p. Czesława Bielawnego oraz innych sił artystycznych i amatorskich. Własny bufet. O poparcie prosi Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy Farze.

— * **Św. Mikołaj w gronie harcerzy XIII. drużyny.** (Czarna 13-ta Drużyna Harcerska im. J. Zamoyskiego) przy Państw. Gimnazjum im. Bergera, ul. Strzelecka 4, urządza we wtorek, dnia 8 bm. o godz. 15 w auli gimnazjum święto dzieci pod wezwaniem św. Mikołaja z urozmaiconym programem, rozdaniem podarków grzecznym dzieciom, dla których w towarzystwie starszych osób wstęp wolny.

— * **Lekcja Konwersacji Francuskiej.** Staraniem Tow. Wyd. „Polska Armja Błękitna" organizuje się — prócz istniejących już lekcyj języka — specjalne lekcje konwersacji dla osób z średnią znajomością języka francuskiego. Lekcje odbywać się będą w poniedziałki i środy od godz. 19 do 20 w lokalu Tow. przy ul. 27 Grudnia nr. 19, dom ogrodowy m. 16 pod kierownictwem p. W. Filipowskiej za niską opłatą miesięczną. Do powstałego już kółka przyjmuje się jeszcze kilka osób. Zgłoszenia przyjmuje p. W. Filipowska w lokalu wspomnianego Towarzystwa Wyd. w poniedziałki i środy w godz. 19—20.

— * **Otwarcie wystawy kanarków** odbędzie się 5 bm. na sali „Pawilon" przy ul. Podgórnej 13 o godz. 9.30. Otwarcia wystawy dokona ks. prał. Taczak, proboszcz parafji św. Marcina.

— * **Stały niedzielny pokaz drobiu** odbywa się co niedzielę rano na sali „Sielanka" przy Drodze Dębińskiej, linja tramwajowa nr. 3, ostatni przystanek, boisko „Sokoła". Wstęp dla zainteresowanych wolny. Wszyscy hodowcy, wystawiając swe okazy, nie opłacają postojowego.

— * **Wielkopolski Związek Myśliwych** donosi swym członkom, że rozporządzeniem min. rolnictwa z dnia 14. 11. br., Dz. U. nr. 103 poz. 795 zezwala się jednorazowo na odstrzał jeleni-łań i danieli-łań w czasie od 1 grudnia do 31 grudnia br. i sarn-kóz w czasie od 15 stycznia 1932 do 15 lutego 1932. Odstrzał dotyczy tylko obszarów województw poznańskiego i pomorskiego.

— * **Tow. Młodzieży Misyjnej Męskiej** pod wezwaniem błog. Jana Bosko przy kościele ks. ks. Salezjanów przypomina w ostatniej chwili o przedstawieniu amatorskiem p. t. „Serce kamienne", dramat w 4 aktach z prologiem, mającem się odbyć w niedzielę, 6 bm. o godz. 19 przy pl. Nowomiejskim 5 na sali „Boulevard". Bilety w cenie popularnej są do nabycia w dniu przedstawienia przy kasie od godz. 18-tej. Dochód przeznacza się na misje.

— * **Tow. Przem. „Jedność" pod wezwaniem św. Antoniego w Poznaniu** urządza w niedzielę, 6 bm. w sali „Loża", ul. Grobla 25, wieczornicę, połączoną z przedstawieniem amatorskiem. Czysty zysk przeznaczony jest na fundusz gwiazdkowy dla wdów i sierot po zmarłych członkach. — Początek o godz. 18. — Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, 15 bm. o godz. 20 w lokalu posiedzeń p. Ograbowicza, ulica Ślusarska 6. — Płatna jest serja 36 kasy lokalnej.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Z targu.** Dnia 4. b. m. na placu Sapieżyńskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 3,60—3,90 zł; masła mleczarskiego 4,00—4,40 zł; twarogu 1,00—1.40 zł; mendel jaj 2,30—2,60 zł; litr śmietany 1,60—2.00 zł; litr mleka pełnego 28—30 gr; za mięso: 1 kg słoniny świeżej 1.80 do 2,00 zł; słoniny wędzonej 2,60—2,80 zł; wieprzowiny 1,40—2.00 zł; wołowiny 1.20 do 2,20 zł; cielęciny 1,20—2,80 zł; skopowiny 1,60—2,60 zł; koziny 1,40—1.60 zł; smalcu 2,60—2,80 zł; za drób: kura 2,50 do 4,00 zł; perlica 3,00—4,00 zł; kaczka 3,00 do 5,00 zł; gęś 8,00—11.00 zł; para gołębi 1.50—1,80 złotych; para kuropatew 3,00 złote; królik 2,00 zł; bażant 4.50 zł; zając 6—7 zł; za ryby: 1 kg. karpia 3.00 do 3,20 zł; lina 3,20—3,60 zł; okonia 1,20—1.60 zł; karasia 1.20—2,60 zł; białych ryb 0,80 do 1.60 zł; sandacza 3.60—4,00 zł; 1 kg leszcza 2,40 zł; 1 kg. suma 2.40 zł; 1 kg szczupaka 2,80—3,00 zł; za ryby śnięte 60—80 gr mniej. Płacono za jarzyny: 1 kg. ziemniaków 6—8 gr: cebuli 0,30—0.70 złotych; szpinaku 30 groszy; 1 kg. jarmużu 30—40 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; pęczek rzodkiewek 10—15 gr; główka zielonej sałaty 10 do 20 groszy; główka włoskiej kapusty 15—30 gr; białej 15—30 gr; modrej 30—50 gr; 1 kalafjor 0,30—1,00 zł; 1 kg kalarepy 0,20 zł; 1 kg marchwi 20 do 30 groszy: brukwi 20 groszy; selery 0,70—1,00 zł; owoce: 1 kg. jabłek 0,40—1 zł; 1 kg. gruszek 0.40—1.00 zł; 1 kg. winogron 1,00—2,40 zł; 1 kg. głogu 60 gr; borówek (brusznic) 1,40—2,40 zł; żórawin 2,00 zł — 1 kg. orzechów włoskich 3,00—3.20 zł; laskowych 2,60—5,00 zł. — Targ ożywiony, dowozy duże, ceny bez zmian. (hu.)

Przy zepsutym żołądku, zaburzeniach trawienia, niesmaku w ustach, bólu w skroniach, gorączce, zaparciu stolca, wymiotach lub rozwolnieniu już jedna szklanka naturalnej wody gorzkiej **„Franciszka-Józefa"** działa pewnie, szybko i dodatnio. nw 7 409

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Nieludzki szofer.** Nieszczęśliwy wypadek wydarzył się wczoraj rano w pobliżu Miejskiego Stadjonu. Otóż robotnicy Ludwik Stachowiak i Wojciech Nowak zdążali do pracy. Nagle z półmroku wynurzył się pędzący samochód, który wpadł wprost na przechodzących robotników i powalił ich na ziemię. Skutek najechania był fatalny. Najechani odnieśli liczne rany, tak, że pogotowie ratunkowe odwieźć ich musiało do szpitala. Szofer, wpadłszy na swe ofiary, nie przystanął, lecz korzystając z ciemności, zdołał zbiec. Samochód pozbawiony był światła i nie dawał żadnych sygnałów ostrzegawczych. (z.)

— * **Najechanie przez autobus.** Na szosie w pobliżu Tarnowa Podgórnego w pow. poznańskim najechał kursujący na tej linji autobus p. Franciszka Wolnego. Nieszczęśliwy odniósł złamanie nogi; autobus przewiózł go do szpitala w Poznaniu. Winę przypisuje się kierowcy samochodu, który nie dawał sygnałów. (k.)

— * **Samochód rozbił hydrant.** Na Rynku Łazarskim w pobliżu domu pod liczbą 7 najechał niestwierdzony jeszcze samochód na hydrant wodociągowy i zerwał rury wodociągowe, wskutek czego woda strzeliła wysoko w górę strumieniem. Na miejsce wypadku przywołano miejską straż pożarną. Kierowca samochodu zbiegł niepoznany, a jak mówią świadkowie zajścia, podczas ucieczki najechał dziecko, któremu jednak nie zadał poważniejszych obrażeń. (k.)

— * **Rzuciła się pod pociąg** na torze kolejowym Bydgoszcz-Inowrocław mieszkanka Bydgoszczy, 36-letnia Zofja Dembińska. Śmierć nastąpiła na miejscu — Tragicznie zmarła żyła w separacji z mężem i w ostatnim czasie odgrażała się, iż pozbawi się życia. (k.)

— * **Pożar w aptece.** W godzinach południowych powstał pożar spowodowany wybuchem jakiegoś płynu w aptece „Pod Koroną" na Górnej Wildzie 61. Ogień ugaszono przed przybyciem straży pożarnej. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Pod wpływem alkoholu.** Niejaki p. J. O., zamieszkały przy ul. Szamarzewskiego uraczył się wczoraj, jak rzadko kiedy, „zakrapianą". Skutek był przykry, gdyż O. znalazł się w celi aresztanckiej w tut. policji. Tego było p. O za wiele, więc uniesiony gniewem, wybił w celi szybę, raniąc się przytem w rękę. Przywołane pogotowie lekarskie opatrzyło mu rany. (z.)

— * **Kradzież drutu telefonicznego.** Na linji telefonicznej pomiędzy Białą a Dąbrową w pow. grodziskim skradziono kilkaset metrów drutu telefonicznego. Drut zerwała poprzednio wichura i skradł je ktoś dotychczas niewyśledzony. (k.)

KRONIKA SĄDOWA

— * **„Bezczelny oszust".** — W artykule pod tym nagłówkiem, zamieszczonym w numerze 550 „Kurjera Poznańskiego" wymieniono wśród tych, których poszkodował niejaki Józef Kosiński na różnej wysokości sumy pieniężne, między innymi p. Kałamajskiego; była to omyłka drukarska, bo w tym wypadku ofiarą oszusta padł p. Kałuszyński.

— * **Za kradzież pieniędzy z ambulansu kolejowego.** W październiku bież. roku zginęło z ambulansu kolejowego na stacji w Brodnicy 7 200 zł. które zaadresowane były do Nowegomiasta. Śledztwo wykazało, że pieniądze skradli bracia Alojzy i Józef Grabowscy z Brodnicy oraz ich szwagier Piotrowski, zamieszkały w Pisiaku. Dobrana ta trójka odpowiadała w tych dniach przed sądem okręgowym z Torunia (W. Z. K. w Brodnicy). Alojzy G., przyznając się w zupełności, zeznał, chcąc uniewinnić swego brata, że kradzieży dokonał jedynie on wspólnie z oskarżonym Piotrowskim. Mianowicie podrobił on klucz do wagonu i wręczył go Piotrowskiemu, który w nocy wkradł się do wagonu i ukrył się w szafie ambulansowej. Po nadaniu przesyłki pocztowej wyszedł P. z kryjówki, rozpruł worek pocztowy, w którym znajdowały się pieniądze i ulotnił się z łupem do pobliskiego lasku. Po przesłuchaniu świadków sąd ogłosił

wyrok, skazując bracj G na 18 wzgl. 10 miesięcy. a Piotrowskiego na jeden rok więzienia (x.)

— * **Zasądzenie dyrektora i inspektora cukrowni.** Głośna swego czasu była sprawa sprzedaży w cukrowni chełmżyńskiej saletry z domieszką piasku jako pełnowartościowego nawozu. Saletrę fałszowano w ten sposób, że na trzy worki soli dosypywano kosz piasku. Sprawą tą zajmował się już sąd okręgowy, który skazał inspektora cukrowni chełmżyńskiej Orlewicza na 6 a dyr. dr. Lange na 2 miesiące więzienia. Od wyroku obie strony wniosły apelację. Na rozprawie apelacyjnej orzekli biegli, że przechowywana w cukrowni saletra nie mogła doznać ubytku na wadze, którą trzeba było wyrównać domieszką piasku i że wskutek tej manipulacji producenci cukrówki ponieśli ogromne straty, ponieważ słabo zasilane grunta nie wydały normalnych plonów. W wyniku rozprawy sąd zatwierdził wyrok pierwszej instancji, zawieszając wykonanie kary na lat pięć. W związku z tą sprawą, jak wiadomo, ustąpił dyr. dr. Lange, który jest poddanym gdańskim, ze swego stanowiska. (x.)

Z WIELKOPOLSKI

— * **Obrzycko,** nad Wartą. (Komisarze spisowi.) Z racji odbywającego się II powszechnego spisu ludności p. starosta powiatowy w Szamotułach zamianował na naczelnego komisarza spisowego na obwód Obrzycko p. Stefana Rudnickiego, kierownika tutejszej szkoły powszechnej, na zastępcę tegoż p. Wacławę Domagalankę, nauczycielkę, oboje z Obrzycka Okręgowymi komisarzami spisowymi są pp. Piotr Szwacki, sekretarz miejski; Franciszek Leraczyk, rachmistrz Kasy miejskiej; Józef Minta, kierownik Komunalnej Kasy Oszczędności. Brunon Dorożała, kasjer kasy ordynacji hr. Raczyńskiego, Ludwik Szczęsny, urzędnik kasy ordynacji, Janina Skórnicka, nauczycielka i Władysława Misiewiczówna, nauczycielka. Na rezerwowych okręgowych komisarzy spisowych powołano pp. Jana Cieślika, kupca, Leona Golona, kupca i Benedykta Guza, ucznia 6-tej klasy gimn.

— (Srebrne gody.) W sobotę, dnia 28 ub. mies. obchodził p. Józef Badyński z Obrzycka wraz z swą małżonką Franciszką z Fischboków srebrne gody małżeńskie.

— (Nowe Stowarzyszenie Młodych Polek.) W niedzielę, dnia 29 ub. mies. odbyło się w lokalu p. Leonarda Króla zebranie konstytucyjne, w celu założenia Stowarzyszenia Młodych Polek. Zebranie zagaił ks. prob. Dziubiński, poczem uchwalono założyć Stowarzyszenie Młodych Polek. Zarząd wybrano przez aklamację; składa się on z następujących osób: prezeska — p. Janina Badyńska, wiceprezeska — p. Halina Ackermanówna, sekretarka — p. Irena Kokotówna, zast. sekretarki — p. Zofja Błaszakówna, skarbniczka — p. Marja Karczewska. (os..)

— * **Wronki.** (Za podpalenie.) W środę odpowiadali przed wyjazdową izbą karną sądu okręgowego we Wronkach Franciszek Janiszewski, Antoni Kaczmarek, obaj z Wronek i Zdzisław Bątkowski ze Szamotuł za zbrodnię podpalenia cegielni Fr Janiszewskiego we Wronkach-Zamość, w zamiarze uzyskania składki asekuracyjnej z Ubezpieczalni Krajowej. Sąd uznał ich winnymi zarzuconej zbrodni i zasądził ich przy zastosowaniu okoliczności łagodzących: Fr. Janiszewskiego na 3 lata więzienia, A. Kaczmarka również na 3 lata więzienia i Z. Bątkowskiego na jeden rok więzienia oraz ponoszenie kosztów postępowania. Zasądzeni wnieśli apelację. (az.)

— * **Inowrocław.** (Zjazd władzy „Sokoła".) Ub. niedzieli odbył się w Inowrocławiu zjazd prezesów i naczelników gniazd sokolich tut. okręgu. Reprezentowanych było 17 gniazd ogółem, a w tej liczbie 1 z Dobrego w województwie warszawskiem. Przewodniczył prezes okręgowy dr. med. R. Gutowski. Omówiono liczny szereg aktualnych spraw organizacyjnych.

— (Wystawa prac harcerskich.) Od soboty, 5 bm. do poniedziałku, 7 bm. włącznie w gmachu miejskim odbędzie się u nas wystawa prac harcerskich. W niedzielę, 6 bm. ma przygrywać zespół muzyczny drużyny pozaszkolnej, wieczorem zaś harcerze mają urządzić swe „ognisko". Harcerze zapraszają publiczność do zwiedzania tej wystawy.

— (Walne zebranie spółdzielni „Zgoda".) W niedzielę odbyło się walne zebranie spółdzielni „Zgoda". Przewodniczył p. Weisman, ławnikami byli pp. Dankowski z Mogilna, Marciniak z Barcina oraz Olkiewicz i Piszczała ze Strzelna — Dyr. Femkowski odczytał sprawozdanie za rok 1930-31. Czystego zysku osiągnięto 9 642,56 zł, z czego przeznaczono 2 914,70 zł na 10 proc. dywidendę, 3 150 zł na gratyfikację dla personelu oraz 900 zł na fundusz wątpliwych pretensyj. Wreszcie wybrano 3 członków rady nadzorczej pp.: Bratwińskiego, Jóźwiaka i Olejnika.

— (Sprzedaż wody radowej.) Nasze zdrojowisko rozpoczęło sprzedaż wody, nasyconej emanacją radową. Dzięki specjalnej aparaturze wprowadza się emanację radową do wody, uzyskując w stosunku 75 tys. jednostek Machego na 100 gr. Wody tej używa się przeciw reumatyzmowi, artretyzmowi, podagrze, ischiasowi oraz w wypadkach osłabienia mięśnia sercowego.

— (Z Mątew.) Pobliska osada fabryczna Mątwy miała w niedzielę uroczystość poświęcenia dzwonów do nowo ufundowanego kościoła. W prowizorycznej kaplicy na terenie zakładów Tow. „Solvay" ks. prob. Jaśkowski z Inowrocławia odprawił mszę św. wobec tłumów wiernych, poczem dokonał aktu poświęcenia dzwonów. W dniu 8 bm ks. biskup Laubitz ma poświęcić nowy kościół. Mątwy otworzyły również kuchnię ludową, wydającą codziennie po 50 obiadów dla rodzin bezrobotnych zamieszkałych na terenie Mątew i wsi Tupadły. Tamtejszy komitet do spraw bezrobocia nie dość, że zaopatruje miejscowych bezrobotnych w węgiel i w najniezbędniejsze produkty, lecz również zaopatrzył przeszło 20 rodzin bezrobotnych, zamieszkałych w mieście Inowrocławiu.

— (Złodziejstwo na wsi.) W Szadłowicach pow. inowrocławskiego w majątku p. Donimirskiego złodzieje w nocy skradli około 500 kg. niemłóconego zboża. Bezczelność złoczyńców staje się tak wielką, iż na miejscu wzięli oni odwrócony rower kołami do góry, a kręcąc pedałami, omłócili skradzione zboże. Spłoszeni przez ogrodnika, zbiegli do pobliskiego majątku nasion selekcyjnych Więcławic, gdzie próbowali dostać się do kasy biur, lecz na szczęście, bez powodzenia.

— (Wypadek samochodowy.) Przy ul. Poznańskiej samochód Krajowego Ubezpieczenia Ogniowego najechał na 40-letniego Stefana Witczaka. Nieszczęśliwy został tak ciężko poturbowany, iż w stanie groźnym przewieziono go do szpitala powiatowego, gdzie nazajutrz zmarł. (cm.)

— * **Września.** (Stow. Mł. Polek.) Zebranie listopadowe poświęcone było uczczeniu pamięci Henryka Sienkiewicza — Zagaiła je prezeska p. K. Lisiecka, poświęcając kilka słów ważności obchodzenia podobnych uroczystości Treściwy referat o dziełach Henryka Sienkiewicza i jego zasługach jako obywatela i wychowawcy narodu wygłosił p. prof. Fabian. Zebranie urozmaiciły druchny deklamacjami i śpiewami. Zebranie uchwaliło urządzić w dniu 3 stycznia wieczornicę gwiazdkową w sali pod Białym Orłem Prezeska zachęcała członkinie do licznego przybywania na lekcje gimnastyki, śpiewu itd. W dniu 6 bm. przystępują wszystkie druchny do komunji św. i zbierają się pod sztandarem na nabożeństwie o godz. 9,45.

Do młodzieży akademickiej

Od komitetu organizacyjnego Akademickiego Koła Czerwonego Krzyża otrzymujemy następujące pismo:

Z inicjatywy Koła Medyków Stud. Uniw. Pozn. organizuje się na terenie naszej Uczelni Akademickie Koło Polskiego Czerwonego Krzyża. Czerwony Krzyż opasał braterskiem ramieniem cały glob, wniknął we wszystkie warstwy. Nie dopuszczać do wojen, łagodzić grozę morderczych walk, przeciwdziałać niszczycielskim siłom przyrody, usuwać nędzę i nieszczęścia, osładzać i leczyć cierpienia — oto cele głoszone i realizowane pod znakiem Czerwonego Krzyża.

W tej walce o największe dobro człowieka, jakiem jest zdrowie, w tych nadludzkich zmaganiach z nieopanowaną potęgą żywiołów, w tym radosnym siewie braterskiej miłości i współżycia nie może zbraknąć Młodzieży Akademickiej.

Koleżanki i Koledzy. Okażmy zrozumienie tych słów, oceńmy ważność tworzącej się organizacji i stawmy się jak najliczniej, bez różnicy poglądów, bez różnicy przekonań na zebraniu konstytucyjnem Akademickiego Polskiego Czerwonego Krzyża w Poznaniu dziś 4 grudnia (piątek) w sali Śniadeckich Collegium Medicum o godz. 20

Komitet Organizacyjny:
Fel. Kończal p. o. prezesa P. K. A.
St. Dzieciuchowicz, prez. Koła Medyk.
Umbreit Henryk, prez. K. Farmaceut.
Anna Drattówna, Jan Ciesielski.
Agnieszka Appeltówna.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Tow. Marynarzy Rez. w Poznaniu.** Zebranie miesięczne odbędzie się 5 bm. o godz. 20 na sali p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8 a.

— **Grono Samokształcących „Jedność".** Zebranie plenarne 5 bm. o godz. 20 w lokalu p Cyrankowskiego.

— **Klub mandolinistów „Mozart".** Lekcja odbędzie się w sobotę, 5 bm. o godz. 20 w lokalu klubowym przy ul. Masztalarskiej 7. Po lekcji zebranie plenarne.

— **K. S. „Fala".** Roczne walne zebranie odbędzie się w sobotę, 5 bm. o godz. 18 w lokalu p. Hofmana, Ostrówek 19.

— **Klub Sport. „Grom".** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę, 5 bm. o godzinie 19 w salce p. Jezierskiego, ul. Wroniecka 13.

— **Zrzeszenie Związków Zawod. Automobilistów Ziem Zach. Rzpl. Polskiej.** Zebranie filji Poznań odbędzie się w sobotę, 5 bm. o godz. 20 w sali posiedzeń p. Jaszyka, ul. Kraszewskiego 16.

— **Związek Chrześc. Kupców Podróżujących i Przedstawicieli Handlowych.** Zebranie miesięczne odbędzie się w sobotę, 5 bm. o godz. 19,30 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8.

— **Tow. b. żołnierzy I pułku Strzelców Wielkopolskich.** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę, 5 bm. na salce strzelnicy małokalibrowej przy ul. Fr. Ratajczaka o godz. 20.

— **„Żeglarz Morski".** Zebranie miesięczne odbędzie się 5 bm. o godz. 20 w lokalu „Polonia" przy ul. Marsz. Focha 85.

— **Poznańskie Tow. Cyklistów i Motorzystów.** Plenarne zebranie odbędzie się w sobotę, 5 bm. na sali p. Duchowskiego, św. Marcin 66-67 o godz. 19. Ze względu na sprawę 10-lecia uprasza się o liczne przybycie.

— **Tow. Zjedn. Malarzy, Lakierników i Pozłotników w Poznaniu.** Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, 6 bm. o godz. 14 w lokalu posiedzeń p. Ograbowicza, ul. Ślusarska 6. „Ul".

— **Tow. Obywateli Polaków z Obczyzny.** Zebranie odbędzie się w niedzielę, 6 bm. o godz. 16 u p. Jarockiej, ulica Masztalarska 8 a.

— **Poznańskie Tow. Ogrodnicze.** Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę, 6 bm. o godz. 15 w lokalu przy ul. Fr. Ratajczaka 10.

— **Sekcja krawiecka Zjednoczenia pracowników rzemieślników — oddział w Poznaniu.** Roczne walne zebranie odbędzie się w poniedziałek, 7 bm. o godz. 20 w salce „Kasyna" w Domu Rzemieślniczym.

— **Koło Absolwentów i Absolwentek IV szkoły wydziałowej — Poznań-Łazarz.** Zebranie plenarne, jak również schadzki czwartkowe i wtorkowe nie odbędą się aż do odwołania. — Patron.

— **Baczność Tow. Powstańców i Wojaków Poznań — Stare-Miasto.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 7 bm. o godz. 19.30 w Domu Katolickim na Śródce. Ze względu na ważność spraw, będących na porządku obrad, prosimy o liczne i punktualne przybycie.

— **Koło Kuźniczanek.** Zebranie odbędzie się w poniedziałek, 7 bm. o godz. 16 w mieszkaniu p. Zakrzewskiej, Wały Wazów 15.

— **Stow. Młodzieży Polskiej pod wezw. św. Alojzego przy Farze** urządza w dniu 8 bm. na sali p. Jarockiej wielką wentę, zakończoną przedstawieniem amatorskiem. Początek o godz. 16.

— **Baczność Czeladź Rzeźnicka!** Zebranie sekcji czeladzi rzeźnicko-wędliniarskiej przy Zjednoczeniu Pracowników Rzemieślniczych Rzeczypospolitej Polskiej odbędzie się we wtorek, 8 bm. o godzinie 15 w kasynie p. Röhra (Dom Rzemieślniczy).

— **Tow. Uczestników Powstania dzielnica Jeżyce.** Następne zebranie plenarne z powodu przypadającego na 8 bm. święta Niep. P. P. M. odbędzie się we wtorek, 15 bm. o godz 20 w lokalu posiedzeń p Tomikowskiego przy ul. Szamarzewskiego nr. 18.

— **Tow. Przem. „Dźwignia" Poznań-Łazarz.** Zwiedzenie Browarów Huggera w dniu 8 bm. Zbiórka o godz. 10,45 przy Bramie Wildeckiej.

— **Tow. Młodych Przemysłowców** (wydział szewski). Zebranie wydziału odbędzie się w środę, 9 bm. o godz. 20 w Domu Rzemieślniczym. Wykład o towaroznawstwie wygłosi p. Grzybowski.

— **Tow. cechowej czeladzi kołodziejskiej.** Roczne walne zebranie odbędzie się 10 bm. o godz. 19 w salce 20 Domu Rzemieślniczego.

— **Poznańskie Tow. Oratoryjne.** Koncert odbędzie się nieodwołalnie 13 bm. i uprasza się o regularne chodzenie na nieliczne już próby, które się odbywają codziennie w Konserwatorjum Muzycznem o godz. 20. Członkowie, opuszczający kilka lekcyj, nie będą dopuszczeni do występu.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Zbigniew Kosmowski, 2 l. Henryk Schiller, 3 l. Ignacy Kunicki, stolarz, 50 l Małgorzata Psikusowa, z domu Jonalikówna, 74 l. Józef Przybył, stróż nocny, 57 l Augusta Reichertowa, z domu Müske, 64 l. Bruno Klamke, strzelec, 23 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: J. Czerwińska z podziękowaniem Matce Boskiej, św. Teresce od Dzieciątka Jezus i św. Ekspedytowi za szczęśliwą operację siostrzenicy, prosząc o dalsze łaski, 5 zł. — P. I 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 98,85 zł.

Na bezrobotnych: 1 084,29 zł wpłacono dnia 4. 12. 31 Tow. „Caritas". — Na nowo złożono: Leonja K. 10 zł.

KONCERT ZYGMUNTA LISICKIEGO w Poznaniu.

ZYGMUNT LISICKI, znakomity pianista, którego nazwisko znane jest chlubnie nietylko w Polsce całej, ale i zagranicą, wystąpi po raz pierwszy i jedyny w bieżącym sezonie

w nadchodzący wtorek, 8 b. m., o 8 wiecz. w Domu Ewangelickim.

Znakomity artysta, którego koncerty w Paryżu, Rzymie i w Wiedniu spotkały się z wielkiem uznaniem krytyki, — jest aż nadto dobrze znanym naszej publiczności, by coś jeszcze można dorzucić do tych wszystkich głosów uznania, jakiemi darzy go hojnie cała krytyka muzyczna. Pełna poezji interpretacja, wykwintny styl gry i doskonała technika — stawiają Lisickiego w rzędzie najpierwszych polskich pianistów. LISICKI na wtorkowym swym koncercie w Poznaniu wykona b. ciekawy i wysoce urozmaicony program, obejmujący najpiękniejsze dzieła Szopena, Schumanna, Francka i Liszta.

Atrakcją koncertu staną się niewątpliwie poraz pierwszy w Poznaniu wykonywane „Maski" najsłynniejszego naszego kompozytora Karola Szymanowskiego. — Zarówno nazwisko znakomitego naszego pianisty, jak też niezwykle ciekawy program i minimalne ceny biletów — są największą rękojmią, że wtorkowy koncert LISICKIEGO zgromadzi muzykalne sfery naszego miasta.

Bilety po cenach najniższych od 50 gr. do 3 zł są do nabycia wcześniej w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul Gwarna 20. Tel. 56-38. zw 12 174

PALUCCA tańczy w Poznaniu!

PALUCCA, — wszechświatowej sławy tancerka, bezsprzecznie jedna z najznakomitszych i najoryginalniejszych tancerek współczesnych, której niezwykle ciekawe i piękne tańce stanowią wszędzie największą atrakcję, — przybywa do Poznania i wystąpi jedyny raz

w niedzielę, 6 grudnia b. r., o 12-tej w poł. w teatrze „Słońce".

Znakomita tancerka, która poraz pierwszy przedstawi się publiczności poznańskiej na niedzielnym swym występie, wykona szereg najpiękniejszych i najoryginalniejszych tańców do muzyki Granadosa, Rubinsteina, Schönberga, Sibeliusa, Trantowa i Straussa.

PALUCCA — jest tak wyjątkowem zjawiskiem w dziedzinie sztuki tanecznej, że wszelkie superlatywy za słabe są, by choć w części odzwierciedlić owe ogromne wrażenie, jakie pozostawia po sobie każdy występ tej fenomenalnej tancerki. — Nic dziwnego, że każdorazowy występ genjalnej tancerki stanowi sensacyjną atrakcję dla najszerszych sfer publiczności. — Po każdym występie Palucci wszystkie dzienniki przepełnione są entuzjastycznemi recenzjami i choć nie wszyscy może zgadzają się co do sposobów interpretacji Palucci, choć nie wszyscy może odczuwają jej niezwykle oryginalną formę, przecież wszyscy są jednomyślni na jednym punkcie: PALUCCA jest najoryginalniejszą i najciekawszą tancerką współczesną, której niezwykły talent wciąż poszukuje swych dalszych, ciągle nowych dróg w wiecznej tęsknocie za pięknem!

Taką to niezwykłą tancerkę gościć będziemy w nadchodzącą niedzielę w naszem mieście. Cały kulturalny Poznań, najwybitniejsi artyści, uczeni, muzycy, melomani wybierają się w komplecie w niedzielę do „Słońca", by podziwiać PALUCCĘ, o której tyle naczytaliśmy się we wszystkich dziennikach europejskich a którą nareszcie poraz pierwszy zobaczymy na własne oczy. Pragnąc najszerszym sferom kulturalnej publiczności umożliwić podziwianie PALUCCI, — Dyrekcja Koncertów — pomimo wielkich kosztów sprowadzenia Palucci do Poznania, ustanawia najniższe ceny biletów od 1—4 zł.

Sprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20, tel. 56-38. zw 12 173

Przyjazd NORY NEY do Poznania.

Wkrótce przyjeżdża do Poznania słynna gwiazda polskiego ekranu, bohaterka filmów „Policmajster Tagiejew", „Serce na ulicy" i innych — NORA NEY, która osobiście przedstawi się publiczności poznańskiej na scenie najmodniejszego w Poznaniu teatru świetlnego w wielkiej atrakcyjnej rewji. Szczegóły niebawem. zw 12 175

W ostatniej chwili przypominamy, że **dziś wieczór o godz. 8-mej w sali Domu Ewangelickiego,** ul. Wjazdowa 8, wystąpi znakomity zespół kameralny

KWARTET POLSKI

w którego skład wchodzą: **Irena Dubiska I skrzypce, Mieczysław Fliederbaum II-gie skrzypce, Mieczysław Szaleski altówka, Zofja Adamska wiolonczela.** Współudział w koncercie bierze znakomita pianistka p **Gertruda Konatkowska.**

Program wieczoru składa się z następujących utworów: Haydn kwartet nr 18 op. 76, Szymanowski kwartet C-Dur op. 37 i kwintet Zarębskiego op. 34.

Przedsprzedaż biletów w składzie cygar A. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna nr 20, w cenie 1 do 4 zł, od godz. 7 wiecz. przy wejściu na salę.

Teatr Polski

DZIŚ — „Hulla di Bulla" — Ceny popołudniowe.
Sobota, 5 12. „Jej synowa" — Po raz pierwszy — Premjera.
Niedziela, 6. 12. o godz. 15 „Roxy" — Ceny zniżone.
Niedziela, 6 12. o godz. 20 „Jej synowa".
Poniedziałek, 7. 12 „Sarajewo 1914".
Wtorek, 8 12. o godz 15 „Hulla di Bulla".
Wtorek, 8. 12 o godz 20 „Jej synowa".
Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Wierny mężuś". (Premjera.)
Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr operetkowy „Uśmiech"

DZIŚ — „Czar walca".
Sobota, 5. 12. „Czar walca".
Niedziela, 6. 12. o godz. 3 popoł. „Kraina uśmiechu". (Ceny zniżone).
Niedziela, 6. 12. o godz. 8 wieczorem „Czar walca".
Początek o godzinie 8 wieczorem.

Teatr Objazdowy

Wł. Brackiego — „Kajzer" Macieja Wierzbińskiego
DZIŚ — Szamotuły.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

JUTRO NOWA SZTUKA GRZYMAŁY SIEDLECKIEGO

Teatr Polski występuje jutro z „prapremjerą", jak się utarło nazywać pierwsze przedstawienia sztuk, nigdzie dotychczas nie wykonywanych. Jest to „Jej synowa" komedja napisana świeżo przez Adama Grzymałę Siedleckiego. Treść, jak słychać osnuta jest na życiu dzisiejszej Warszawy, postawionem wszakże szerzej — Grzymała inaczej nie potrafi — jako odbicie życia naszego wogóle, odbicie oczywiście groteskowe, zornamentowane dowcipem sytuacyj i powiedzeń. Wiadomo, ile go ma w zanadrzu Siedlecki. Mamy znów przed sobą jeden z tych wieczorów, które inaugurują z Poznania triumfalny objazd sztuki po wszystkich naszych teatrach. Tak było ostatnio z „Maman do wzięcia", tak z „Panią Ministrową", więc i z „Jej synową" inaczej być nie może. To jasne.

LITERATURA

Warszawa ku czci Tetmajera. Z Warszawy donoszą nam: Twórca „Skalnego Podhala", Kazimierz Przerwa Tetmajer będzie obchodził 12 grudnia czterdziestopięciolecie swego świetnego pisarstwa. W Teatrze Wielkim odbędzie się staraniem Związku Podhalan uroczysta Akademja z udziałem najwybitniejszych aktorów i śpiewaków. (tw)

MUZYKA

Ze Związku Muzyków - Pedagogów. Czwarta „Pogadanka Muzyczno-Pedagogiczna" poznańskiego Związku Muzyków-Pedagogów przyniosła referaty p. t. „Polska literatura fortepianowa dla klas średnich" (p. A. Wolff) i „Współcz sna literatura fortepianowa dla klas niższych" (p. H Kowalewska). Z polskich kompozytorów byli omawiani: Różycki, Lipski, Statkowski, Stojowski, Melcer, Friedman i Paderewski — z współczesnych zaś innych narodowości: Greczaninow, Bartok, Finke, Caselle, Dushkin, Scott Haas i Hindemith. Ilustrację muzyczną wykonały prelegentki oraz p. prof. G. Konatkowska. Nastąpiła dyskusja na temat muzyki współczesnej, najnowszych prądów w muzyce, sposobów i środków nowoczesnej muzyki i pedagogiki oraz pro i contra zastosowywania najnowszej literatury fortepianowej dla dzieci, t. j. w samem zaraniu nauki.

50 LAT ŚPIEWU CHÓRALNEGO OBCHODZI LWOWSKA „LUTNIA"

Ze Lwowa donoszą nam:

Nasza „Lutnia-Macierz" święci w dniach 7 i 8 grudnia wspaniałe święto. Pięćdziesiąt lat temu powstał we Lwowie chór męski, a potem mieszany, chronologicznie pierwszy na tę skalę w mieście i bodajże w kraju, a przez długie lata pierwszy w Polsce świetnością głosów, dyscypliną i zamiłowaniem sztuki. Nie każdemu wiadomo, że „Lutnia-Macierz" była macierzą nietylko dla ówczesnej „Galicji". Warszawska „Lutnia", która takie położyła zasługi w kulturze narodowej za czasów zaborczych jest niejako córką lwowskiej matki. W r. 1885 zjawił się w Warszawie potrójny kwartet męski naszej „Lutni", zaśpiewał — i odniósł sukces tak fenomenalny, że następstwem było utworzenie się w Warszawie podobnego zespołu, który działa do dziś dnia, zapoczątkował zrzeszanie się śpiewaków-amatorów po całem Królestwie. Muzyka narodowa zyskała przeliczne ogniska kultu, w których uprawiano zwłaszcza pieśń ludową i łączono się duchem na gruncie kultury i myśli narodowej. Niezmierną jest w tem zasługa lwowskiej „Lutni".

Po uroczystościach jubileuszowych będzie można skreślić obszerniej dzieje tego potężnego zrzeszenia, które ugruntowało chwałę Lwowa, jako miasta śpiewu, nietylko w kraju ale zagranicą, w mnóstwie objazdów i popisów. Rychło przekształciła się „Lutnia" z chóru męskiego w mieszany, założyła własną szkołę śpiewu i zaczęła uprawiać najpoważniejszy śpiew estradowy, jak oratorja, kantaty itd. Dn. 7 grudnia odbędzie się uroczysty koncert w Polskiem Tow. Muzycznem oraz wieczornica w hotelu Krakowskim, następnego dnia solenne nabożeństwo w Bazylice rz.-kat. Z całego kraju zjadą się dawni lutniści, aby uczestniczyć w tem przepięknem święcie. W programie uroczystego koncertu, należy dodać, znajdują się także dzieła kompozytorów poznańskich, więc F. Nowowiejskiego chór „Ojczyzna", M. Mierzejewskiego dwie pieśni na sopran, oraz St. Wiechowicza trzy kompozycje na tematy ludowe a capella, jak również transkrypcja chorałna kołysanki z „Rapsodji litewskiej" Karłowicza.

L. K.

SZKOLNICTWO

Sposoby urzeczywistnienia samorządu uczniowskiego. Zagadnienie samorządu pojawia się bardzo często na łamach czasopism pedagogicznych. Ostatnio artykuł na ten temat drukuje „Życie Szkolne". Autor, Dr. Taubenschlag, kładzie specjalny nacisk na samorząd wychowawczy. Pociągnięcie wychowanków do odpowiedzialnej pracy wychowawczej nad sobą, prowadzi do rozwoju ich osobowości i do utrwalenia etyki, jaka znamionować powinna przyszłego obywatela. (St. N.)

MŁODA TANCERKA POZNAŃSKA JEDZIE WYSTĄPIĆ W BERLINIE

Jest nią p. Marcela Hildenbrandtówna, uczenica prof. Walentyny Wiechowiczowej, pracującej od kilku lat w naszem mieście nad kulturą tańca plastycznego na tle metody Dalcroze'a. Prof Wiechowiczowa zaprosiła właśnie kilka osób do Zakładu Wychowania Fizycznego, aby przedstawić rezultat swej pracy nad młodą artystką, która w tych dniach urządza w Berlinie, w Schumannsaal, swój własny taneczny recital.

Nazwę tę stosuje się do koncertu, wypełnionego przez popis jednego instrumentalisty czy śpiewaka. Że i taneczne recitale są na Zachodzie powszechnie przyjęte, może starczyć za dowód jakie miejsce zajmuje w dzisiejsze' kulturze artystycznej taniec jako forma wyrazu. Program muzyczny przedstawiony przez p. Hildenbrandtównę, jest w tym względzie nader pouczający. Wskazywał on dostatecznie jasno, że są to tańce „charakterystyczne" czy „klasyczne" w sensie baletu, dawnego akademickiego czy współczesnego, który się po teatrach i rewjach ogląda. Spis utworów obejmował kompozycje następujące: Bacha Fantazja Organowa i jedno z preludjów, Beethovena ustęp z sonaty, Chopina cztery preludja (e-moll, G-dur, g-moll i dis-moll, etjudę Asdur i poloneza A-dur), Debussyego (Soirées dans la Grenade i Minstrela) Prokofjewa („Sarkazm"), Skrjabina (dwa poematy) i Rachmaninowa „Poliszynela".

Taniec, na tle takiej muzyki wykonywany, ma tłumaczyć treść muzyczną utworu na ruch, gest i pozę. Ma on całą swoją teorję estetyczną, a raczej jej zaczątki, które przyjdzie kiedyś osobno rozwinąć przy nadarzonej sposobności. Co do ujęcia go przez prof Wiechowiczową, to widocznem było, że ma ono skalę szeroką i w niczem się nie schematyzuje. Ruchem całego ciała i gestami raz oddaje tancerka np. treść formalną muzyki, jej rytmikę, frazę, wchodzenie i kolejne następstwo głosów, raz znów treść uczuciową danego dzieła i jego nastrój. Wogóle jest jakby ożywionym posągiem, który porusza się, albo też zastyga na chwilę, nie zapominając nigdy o rzeźbiarskiej, plastycznej wartości swego ruch ui spoczynku. W ten sposób artystka przetwarza na plastykę zarówno momenty agogiczne i dynamiczne muzyki (szybszy lub wolniejszy ruch i słabsze lub silniejsze natężenie dźwięków) jak „program uczuciowy" (możnaby powiedzieć), który zwłaszcza w muzyce romantycznej ma swoje ważne miejsce, jako jeden z elementów istotnych.

Środkie mpomocniczym jest naturalnie kostjum i gra świateł. P. Wiechowiczowa ogranicza kostjum do najprostszych form i barw, jest on czarny lub biały i czarnobiały z rzadkim tylko dodatkiem innego koloru. P. Hildenbrandtówna tańczy bardzo estetycznie, ruch przeprowadza umiejętnie w pozę, alfabet gestów i „spoczynków" ma obfity i urozmaicony, warunki bardzo szczęśliwe, a przy tem wdzięk, który jest ingredjencją konieczną i niezastąpioną. Wartość artystyczna takiego tańca jest zupełnie swoistą, odcina się ostrą granicą zarówno od „baletu", jak od „pantominy", jest osobną sztuką, która czerpie swoje podniety z muzyki, lecz staje obok niej jako równa partnerka we wspólnem dziele. Po wieczorze berlińskim ma młoda artystka pokazać się w Poznaniu. Będzie to bardzo interesujące. Szersza publiczność znajdzie na tym popisie wrażenia oryginalne i artystycznie wysoce wartościowe. (wn)

Pisma nadesłane

„Slavia Occidentalis". Tom 10. Treść: Z. Wojciechowski: „Dwie tradycje". — J. Widajewicz: „Najdawniejszy piastowski podbój Pomorza". — B. Moroń: „Uwagi nad pochodzeniem geminaty spółgłoskowej w zaimku inny". — T. Milewski: „Zachodnia granica pomorskiego obszaru językowego w wiekach średnich". — T. Lehr-Spławiński: „Jedna z izofon północno-zachodnio - słowiańskich". — Ks. S. Kozierowski: „Nazwy rzeczne w Lechji przybałtyckiej". — J. Kostrzewski: „Grodzisko w Jedwabnie w pow. toruńskim". — B. Moroń: „Z połabszczyzny". — M. Rudnicki: „Sufiksy ze spółgłoską - g -" i „Uwagi o sufiksie - en - w nazwach polskich". — J. Morawski: „Polono - Romanica". — F Lorentz: „Nochmals der Name Tczew - Dirschau". — Dział krytyczny. — Résumés français. — L. Zabrocki: „Indeks wyrazów". — Wyd Instytut Zachodnio - Słowiański przy Uniw. Poznańskim.

Z ŻYCIA KRESOWCA CO ZMARŁ W WIELKOPOLSCE

Postać z „Jana bez ziemi" — Mikołaj Mikołajewicz i butelka starki — Drugiej nie dostał — „Wielkopolski" kościół w Mińsku — Szkoła słucka i powstanie — Na belgijskiej lokomotywie — Powrót do gniazda — Ruina i kres.

W powieści „Jana bez ziemi", napisanej przed kilku laty przez Józefa Weyssenhoffa, w której znakomity pisarz z wielkiem zamiłowaniem i gorącą sympatją maluje życie ziemian wielkopolskich, występuje wśród gości, znajdujących się w Gdeczu, epizodyczna, ale charakterystyczna postać obywatela z kresów wschodnich Dymitra Chaleckiego, tak wyraziście zarysowana przez autora. Jak wiele osób spotykanych w utworach Weyssenhoffa, tak również i Chalecki jest wzięty wprost z życia, a jedynie nazwisko zostało zmienione. Obecnie możnaby bliżej poznać pierwowzór Chaleckiego. Wyszły bowiem w druku pamiętniki Edwarda Woyniłłowicza*), które potwierdzają przypuszczenie, że on to jest właśnie owym Dymitrem Chaleckim.

Zaraz na początku dowiadujemy się, u Weyssenhoffa, że Chalecki miał najsłynniejszą na litwie starkę, którą podobno się zachwycał car Mikołaj. Wspomnienia Woyniłłowicza niemal dosłownie potwierdzają nasze przypuszczenie. Istotnie starka w Sawiczach, rodowych dobrach Woyniłłowicza, stała się historyczną. Kroniki wprawdzie nie potwierdzają tego czy ów car rozkoszował się starką z piwnic w Sawiczach, ale delektował się nią w. ks. Mikołaj Mikołajewicz, głównodowodzący armją rosyjską. Dostał od właściciela jedną butelkę na wiosnę r. 1915 i miał obiecaną drugą, gdy... zdobędzie Berlin. Ks. Mikołaj skosztowawszy wódki powiedział, że dla niej warto iść do Berlina. Niestety, do stolicy Niemiec nie wkroczył, drugiej butelki nie dostał, a resztę starki wypili bolszewicy, którzy zrujnowali doszczętnie stary dwór w Sawiczach, od XVI. w. znajdujący się w rodzinie Woyniłłowiczów.

Ale nietylko w tym drobnym epizodzie Dymitr Chalecki, jest wierną kopją Edwarda Woyniłłowicza. Krótka i zwarta charakterystyka Chaleckiego mogłaby służyć za doskonałe streszczenie „Wspomnień". Był bowiem istotnie Woyniłłowicz tak jak to pisze Weyssenhoff o Chaleckim, „wybitnym obywatelem z Rusi polskiej, niegdyś członkiem z wyborów rosyjskiej rady państwa" oraz „kierownikiem różnych instytucyj polskich, ziemianinem dużej władzy moralnej w swej prowincji i dużej fortuny zagarniętej przez Sowiety". Życie jego zaciekawi nietylko najbliższych współziomków z kresów wschodnich, ale także kto się interesuje losem ubiegłych pokoleń polskich. Postać jego nie może być obca także i społeczeństwu wielkopolskiemu, pomimo, że był to typowy przedstawiciel ziem zachodnich. W Wielkopolsce znalazł się dopiero u kresu długiego a pracowitego żywota, kiedy po stracie majątku przeniósł się w te strony, gdzie i umarł w Bydgoszczy w r. 1928. Ale poza tem występują w jego psychice i inne rysy, wskazujące na wzajemną łączność nawet najdalszych kresów Rzeczypospolitej.

Woyniłłowicz, pochodzący z starożytnego rodu ruskiego, ongiś prawosławnego, który dzięki umiejętnej a łagodnej polityce Jagiellonów, przejął katolicyzm i spolszczył się całkiem, żywił głęboki kult dla cywilizacji zachodniej. Pragnął ten związek z kulturą Europy, jak najsilniej zachować. Gdy po śmierci swych dzieci, chciał ich pamięć uświęcić, własnym kosztem dźwignął wspaniały kościół katolicki w Mińsku w stylu romańskim. Świątynia ta została wzniesiona podług projektu Pajzderskiego, ponieważ kościół w Jutrosinie pod Rawiczem zbudowany przez tego architekta miał służyć za wzór dla kościoła w Mińsku. Tak więc na dalekich kresach wschodnich powstała budowla o kształtach, przypominających najstarszą formę cywilizacji zachodniej, a twórcą jej był Wielkopolanin.

Lecz w tym potomku starożytnego rodu były jeszcze inne rysy, tak właściwe społeczeństwu kresów zachodnich. Był on najgorętszym wyznawcą pracy organicznej w najszlachetniejszym tego słowa znaczeniu. Przeżycia wczesnej młodości wpłynęły na wykształcenie tego programu. I na Woyniłłowiczu, jak na całym ówczesnem pokoleniu, zaciążyły wspomnienia r. 1863. Synowie i wnuki powstańców otoczyli aureolą bohaterską jego uczestników. Inaczej, często wręcz przeciwnie zapatrywali się na te sprawy ci, którzy z niemi się bezpośrednio zetknęli. Niedawno Zygmunt Wasilewski w naszym „Dziale" poruszył ciekawy problemat stosunku Prusa do powstania. Jakieś nieznane bliżej, tragiczne, zapewne, przejścia autora „Omyłki" zaważyły na jego poglądach na pracę narodową. Karty „Wspomnień" Woyniłłowicza wykazują, jak w odrębnych warunkach, na dalekich krańcach Polski, podobne zmiany zachodziły w umysłach ówczesnego pokolenia. Krótko, pozornie z zupełnym objektywizmem, ale bodaj że nie bez lekkiej ironji kreśli Woyniłłowicz, nastrój jaki panował w szkole słuckiej w tych czasach. „Każdy z nas nie zawsze umiał lekcje, ale miał szpilkę z orzełkiem w krawacie i spinki u koszuli z fotografjami Kościuszki i Zamojskiego itp., któremi hojnie zaopatrywał handel i przemysł warszawski. — Czytaliśmy nocami „Strażnicę" i ze starych pilników fabrykowaliśmy krwiożercze puginały lub piki, aż wszystko przeszło — i zamiast 80-ciu kolegów, których miałem w 4-tej klasie, stanęło do ostatecznego egzaminu w siódmej klasie tylko siedmiu". Rodzice autora „Wspomnień", nie brali bezpośredniego udziału w powstaniu. Lecz przyszła partja słucka... Powstańcy „zabrali 6 koni cugowych i pisarza prowentowego, zostali rozbici na granicy powiatu... a pisarz prowentowy tak wszystko dokładnie komisji śledczej wyśpiewał, iż rodzice moi zostali aresztowani, a majątek pod sekwestr wzięty". Zaczęły się lata strasznego odwetu ze strony rządu rosyjskiego. I wtenczas powstaje w umyśle autora program cichej lecz wytrwałej pracy, jako jedynej ostoi przeciw wynarodowieniu. Jedzie do Petersburga, tam kończy instytut technologiczny. Potem ciężka praca w fabryce przy piecach bessemerowskich do wytapiania stali. Następnie praktyka jako prosty robotnik w fabryce lokomotyw w Hannowerze od 6 rana do 6 wieczór. Z powodu wojny francusko-pruskiej wyjazd do Liège. — Otrzymuje pozwolenie jeżdżenia przy maszyniście na lokomotywie. Jako robotnik poznaje malowniczą drogę od Brukseli do Akwizgranu, śpiąc nieraz na szynach, pod tendrami. Wezwany przez ojca powraca do kraju. Tu rozpoczyna długi pracowity żywot obywatelski.

Jest jednym z najczynniejszych członków Miejskiego Towarzystwa Rolniczego, które tak doniosłą rolę odegrało w życiu kulturalnem i narodowem. Jako sędzia honorowy powiatu rozstrzyga liczne sprawy i łagodzi spory. W r. 1905 zostaje wybrany do Rady państwa i bierze czynny udział w sprawach politycznych. Lecz polityka nie była jego żywiołem. Należał do ludzi, „instynktownie garniących się do porzuconej ongiś gdzieś w kącie sochy i brony, a którzy niezrażeni okolicznościami o rolę tę i bronę troszczyli się nieustannie, co odłożywszy na stronę wszelkie politykowanie, wzięli się orać rodzinną glebę, dobywając z niej skarby, włożone w nią przez zeszłe z widowni pokolenie. Pobłogosławił Bóg szlachetnej pracy naszej. — Ziarna dobra i prawdy... wzeszły i wydały piękny plon — pomyślność powszechną". Niestety u schyłku życia patrzał na zupełną ruinę swej pracy. W końcowych kartkach „Wspomnień" pisanych w formie dziennika, nie brak gorzkich skarg, w których nie szczędzi żadnego stronnictwa. Te słowa żalu podyktowała mu jednak nie namiętność polityczna, ani zainteresowanie partyjne, lecz miłość zagonu ojczystego utraconego na wieki, na którym zniweczony został trud jego i przodków. I dlatego końcowe ustępy pamiętnika nie odbierają wartości wspomnieniom, które zawierają tyle bystrych spostrzeżeń i szlachetnych myśli. Tekst przygotował z wielką pieczołowitością i wstęp napisał prof. Iwaszkiewicz a zasłużona księgarnia Józefa Zawadzkiego w Wilnie wydała starannie z licznemi ilustracjami.

Poznań.

Dr. K. Chodynicki.

*) Edward Woyniłłowicz. Wspomnienia 1847 — 1928. Część pierwsza Wilno 1931 wydał, wstępem i przypisami opatrzył Janusz Iwoszkiewicz. Nakładem komitetu uczczenia śp. Edwarda Woyniłłowicza Józefa Zawadzkiego w Wilnie.

Jak się odżywiać

najracjonalniej i najoszczędniej?

Każdy ludzki organizm stanowi niejako machinę termiczną, podlegającą prawu zachowania energji, bowiem wchłania jej tyleż z pokarmami, ile oddaje jej w postaci ciepła, pracy i ruchu. W przeciwieństwie jednak do materjału opałowego maszyny parowej, której opalanie nie przyczynia si ęw niczem do odnawiania zużytych przez pracę jej części, musi spożywany przez nas pokarm odnawiać nieustannie nasze tkanki, utrzymywać w stanie nieustannej sprawności nasze mięśnie bardziej lub mniej zużyte przez wykonywaną przez nie pracę.

Energja chemiczna, zawarta w każdym poszczególnym pokarmie, wymierza się ilością ciepła, otrzymaną przez doszczętne spalenie danej ilości tego pokarmu w kalorymetrze. W ten sposób obliczono, że kilogram kartofli wydziela przy spalaniu 980 jednostek ciepła, kilogram cukru — 4.000 takich jednostek, czyli kaloryj. Przeciętna potrzeba kaloryj dla dorosłego człowieka wynosi 2.000—3.500 kaloryj dziennie w zależności od rodzaju i natężenia wykonywanej przez niego pracy. Ilość te czerpać o nmusi z trzech rodzajów pokarmów: białkowych, tłuszczów i węglowodanów, bowiem każdy z tych rodzajów pokarmów odpowiada potrzebom innego rodzaju funkcji organizmu, w którym odbywa się nieustanna przemiana materji. Niezbędna ilość białka, czerpanego przez organizm z pokarmów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, wynosi przeciętnie 90 gramów dziennie, tłuszczów 60, węglowodanów 450. W tym stosunku ułożony być musi nasz jadłospis, aby wyrównał przeciętną dzienną potrzebę kaloryj.

W dzisiejszych warunkach przymusu oszczędnościowego ważnem jest układanie djety odżywczej z tych produktów, które za tę samą jednostkę pieniężną dostarczą najwięcej substancyj odżywczych, najwięcej kaloryj. Obliczając według przeciętnych naszych cen rynkowych, okazuje się, że za jednego złotego nabyć można, kupując kartofle — 6.300 kaloryj, chleb pytlowy — 4.350 kal., chleb pszenny — 4.100 kaszę perłową — 3.700, cukier — 3.100 groch — 2.500, kapustę — 2.400, słoninę — 2.250, ryż — 2.200, masło — 1.200, mleko — 960, czekoladę — 800, mięso wołowe — 710, cielęcinę — 490, jajka 450, szynkę — 420 i t. d.

Licząc na gramy, otrzymuje się za jednego złotego przy nabywani ugrochu — 185 gramów, kartofli — 140 gr, chleba pytlowego — 120 gramów, pszennego — 100, ryżu — 44 gramy. Białka zwierzęcego otrzymuje się za jednego złotego, kupując mięso wołowe — 54 ramy, mleko — 49 gr, cielęcinę — 42 gr, wieprzowinę — 39 gr, jajka — 39, kurę — 28, szynkę — 20. Tłuszczów nabywa się za jednego złotego, kupując słoninę — 225 gramów, masło — 140 gr, śmietanę — 87 gr, czekoladę — 61, kiełbasę — 50, wieprzowinę — 40, wołowinę — 28, szynkę — 25 gramów.

Dane powyższe wskazują, że najtańszemi w kolejności ceny węglówodanami są: kartofle, chleb, kasza, cukier, groch, kapusta itd. Najtańszemi pokarmami pod względem ich zawartości białka zwierzęcego — mleko, wołowina, jajka; białka roślinnego — groch, kartofle, chleb, kasza. Tłuszcze najtaniej wypadają, kupowane w postaci: słoniny, masła, śmietany, czekolady, kiełbasy, wieprzowiny.

W stosunku do węglowodanów uwzględnić należy nadto moment nader ważny. Znaczne ic hiłości, jakie spożywać należy dla osiągnięcia równowagi energetycznej wymagają wybierania z pośród dostarczających je produktów takich których nietylko stosunkowo wartość energetyczna jest największa ale także i tych, które są najłatwiej przyswajane przez nasz organizm. Otóż takim idealnym pokarmem węglowodanowym jest cukier, zarówno w postaci czystej kawałków i kryształu, jak w połaczeniu z przetworami owocowemi, jak kompoty, galarety, konfitury, soki karmelki itd. W wytwarzaniu ciepłika znakomicie zastępuje cukier dużo droższe i trudniej strawne tłuszcze; w ciagu niespełna godziny po spożyciu ulega on wchłonięciu przez krew, a nadewszystko najszybciej dostarcza wyczerpanym praca tkankom mięśniowym, utracona przez nie energję.

Dr. S. C.

Jak długo żyje człowiek

Pierwsze obliczenie naukowe przeciętnego wieku na podstawie rejestrów śmierci przeprowadzone zostało w roku 1693 przez matematyka i astronoma Halley'a. Przeciętny wiek dzisiejszego człowieka znajduje się między 35 i 45 r. życia. Jedna trzecia wszystkich ludzi równocześnie urodzonych umiera już przed 20 rokiem życia, połowa osięga wiek 40 lat, jedna piąta część osięga 70 rok życia, zaledwie ½% doczeka się wieku 90 lat.

Wiek przeciętny w wysokim stopniu zależny jest od śmiertelności niemowląt. W miarę ulepszenia warunków higjenicznych i zwalczania śmiertelności niemowląt, wiek przeciętny w państwach kulturalnych znacznie się podniósł w ubiegłem stuleciu.

Wiek przeciętny jest również zależny od struktury ludności. Cofnięcie się liczby urodzeń, ubytek młodych ludzi z powodu strat wojennych powodują postarzenie organizmu społecznego. Zjawisko to ujawnia się dzisiaj w państwach, które poniosły wielkie straty w ludziach podczas wojny światowej.

Dla wieku jednostki decydującym momentem jest jej ustrój i stan fizyczny, jego przynależność do pewnej rodziny i rasy. Równie ważne są atoli wpływy indywidualnego sposobu życia i losu. Istnieją niewątpliwie rodziny, których członkowie osiągają wiek sędziwy, równie częste są wypadki, że małżonkowie, chociaż nie są ze sobą spokrewnieni, osięgają także wiek bardzo poważny. Ten właśnie niedostatecznie oceniany fakt dowodzi wielkie znaczenie sposobu życia dla jego długości.

Aczkolwiek rodzaj zajęcia ma swój wpływ na wiek człowieka, to przecież badania naukowe wykazały, że więcej decydującym momentem jest raczej sposób wykonywania zawodu i innych czynności niż ich rodzaj. Regularne i zrównoważone życie jest pierwszym warunkiem długiego życia. Oddziałuje tak samo ujemnie na życie jeżeli człowiek starszy, przyzwyczajony do spokoju, narażony jest na wzburzenie i trudy, jak gdy jednostka czynna skazana zostanie na bezczynność przez przedwczesną emeryturę.

Granica wieku ludzkiego znajduje się mniejwięcej w okolicy 100 lat. Wiadomości o ludziach, którzy żyli 160 lat i więcej, są wypływem wyobraźni i pochodzą z krajów, gdzie nie prowadzi się odpowiednich rejestrów urodzeń i śmierci. Dotąd w żadnym wypadku nie udowodniono, żeby ktokolwiek osiągnął wyższy wiek niż 110 lat.

W i P.

Badania lotu ptaków

Lot ptaków wędrownych jest od dłuższego czasu przedmiotem bardzo interesujących badań naukowych. Do badań tych w pierwszym rzędzie nadaje się Italja, gdyż nad nią odbywa się dwa razy do roku przelot wielkich mas ptactwa wędrownego. Obecnie założono tam pierwsze obserwatorjum ornitologiczne na terytorjum najwybitniejszego ornitologa księcia Francesco Chigi w miejscowości Castel Fusano, w odległości 2 klm na wschód od Ostia i 25 klm od Rzymu. Kierownictwo naukowe objął dr. Raffaele, profesor zoologji przy uniwersytecie w Rzymie.

Nowe obserwatorjum wzięło sobie za zadanie określić szlaki, jakiemi ciągnie ptactwo na wiosnę i w jesieni, dalej jego miejsca spoczynku i gnieżdżenia. Nowe obserwatorjum może się już dotąd wykazać poważnym materjałem naukowym.

W i P.

Mgły rzedną w Londynie

W jednym z ostatnich numerów „Daily Herald" ukazał się dłuższy artykuł, którego autor, jeden z kierowników londyńskiego instytutu meteorologicznego, dowodzi na podstawie analizy chemicznej, zachowanej z pierwszych lat panowania królowej Wiktorji, iż słynna mgła londyńska z biegiem lat rzednie i w dobie obecnej zawiera w znikomej ilości szkodliwe dla zdrowia substancje siarki i węgla. Potwierdza to sam wygląd mgły londyńskiej. Podczas gdy dawne angielskie powieści, oraz gazety z przed kilkudziesięciu lat wspominają o czarnej i gęstej mgle na ulicach Londynu, porównywując ją do smoły, pod względem barwy, a do „purée z grochu" pod względem gęstości, dzisiejsza mgła londyńska ma barwę brudno - białą i mało różni się od mgieł spotykanych na wilgotnych łąkach. Zdaniem lekarzy nie jest ona w dobie obecnej szczególnie szkodliwa dla zdrowia, natomiast przed pięćdziesięciu laty wpływ jej na słabe organizmy ludzkie był zabójczy.

Dom polski w Jerozolimie

Dom polski w Jerozolimie powstał dzięki staraniom i zabiegom ś. p. ks. Marcina Finciurka z lubelskiego, który przez długie lata zbierał składki na ten cel. Jednak za życia ś. p. ks Pinciurka dom miał zbyt wiele braków, aby mógł być użyty do przeznaczonego celu. Oddano go więc na własność archidiecezji gnieźnieńsko - poznańskiej dla użytku społeczeństwa polskiego. Po śmierci ks. Pinciurka przeznaczono na jego miejsce ks. prał. Trockiego z Warszawy, który położył wielkie zasługi około urządzenia domu. Ale dopiero SS. Elżbietanki z Poznania doprowadziły dom do takiego stanu, że obecnie zasługuje w całej pełni na nazwę hospicjum. Posiada wszelkie wygody, oraz widok na kościół Zbawiciela i bazylikę św. Grobu, która jest celem pielgrzymek do Ziemi Św.

Polacy, przybywający do Jerozolimy, znajdą zawsze gościnne przyjęcie oraz informacje. Dom Polski znajduje się obok bramy Damasceńskiej, adresować należy: Jeruzalem, Christian Quarter, Old City, Dom Polski.

Olbrzymi rozwój awiacji cywilnej we Francji

Francuska flota powietrzna, służąca celom handlowym, powiększyła się od początku r. 1931 o 700 aeroplanów, a ogólna liczba dokonanych lotów, oraz przewiezionych pasażerów i towarów zwiększyła się w porównaniu z r. 1930 o 27,5 proc. Liczba nieszczęśliwych wypadków w komunikacji pasażerskiej spadła o 50 proc. w tym samym czasokresie.

Tabaka znowu wchodzi w użycie

Mogłoby się zdawać, że tabaka i zwyczaj niuchania tabaki wyszedł już z użycia. Że tak nie jest świadczy o tem statystyka sprzedaży tabaki w Czechosłowacji, gdzie co rok konsumuje się ok. 90.000 kg. tabaki, a w ciągu ostatnich 5 lat skonsumowano 46 wagonów tego wonnego ziela.

Tow. Pomocy Naukowej dla dziewcząt

Znana społeczeństwu naszemu i zasłużona ta instytucja powstała w r. 1871 celem dopomagania niezamożnym dziewczętom w przygotowaniu się do zawodów praktycznych, rękodzielniczych, przemysłowych, naukowych i artystycznych. W ciągu swej wieloletniej działalności, mianowicie w czasie niewoli, spełniło Towarzystwo Pomocy Naukowej dla dziewcząt nader ważne zadanie, przysposabiając liczny szereg kobiet polskich do zajęcia użytecznego stanowiska w społeczeństwie. Przemożnym wpływom i środkom wroga przeciwstawiały się tu skutecznie wzniosła idea i praca ofiarna, kontynuowana niestrudzenie przez lat dziesiątki.

Dzisiaj pracuje Tow. Pomocy Naukowej dla dziewcząt nadal w myśl swych wzniosłych zasad. Fundusze zaś, na jakich się opiera, płyną: ze zwrotu udzielonych swego czasu zapomóg i z ofiar społeczeństwa, których ono nigdy na ten cel szlachetny nie przestało łożyć. Do ofiarności jego też apeluje Towarzystwo i tym razem, prosząc o jak najwydatniejsze poparcie k w e s t y, która się odbędzie w mieście naszem w s o b o t ę 5 b m.

Jak wynika ze sprawozdania za rok 1930/31, Towarzystwo subsydjowało ogółem 57 stypendystek, w tem 9 przez komitet bydgoski. Z stypendystek 7 kształciło się na uniwersytecie, 11 w szkołach średnich, 9 w seminarjum naucz., 9 w książkowości, 6 w szkole higjenistek i pielęgniarek, 3 w szkole muzycznej, 3 w zabawkarstwie, 3 w szkole gospodarstwa domowego, 2 w krawieczyźnie i po 1 w liceum handlowem, w kursach rysunkowych i w hafcie kościelnym. Ogółem udzielono zapomóg stypendystkom 12 342,50 zł. Do prowadzenia zaś nadal tego wielce społecznego dzieła jest dalsza pomoc społeczeństwa niezbędna i dlatego jeszcze raz przypominamy i gorąco polecamy s o b o t n i ą k w e s t ę.

Na czele Towarzystwa Pomocy Naukowej dla dziewcząt stoi z a r z ą d: p. p. Leitgebrowa przew., Cegielska wiceprzew., Wanda Ossowicka skarbniczka, Zofja Kratochwilowa zast. skarbn., Irena Jabłkowska sekretarka, oraz d y r e k c j a: pp dr. Zofja Czerniawska, adw. Stefan Dembiński, Izabella Drobnikowa, Emilja Koszewska, Kunegunda Noryśkiewiczówna, Joanna Pernaczyńska, Izabella Sławska, Lucyna Sokolnicka, Zofja Starkowa, X. prał. dr. Taczak.

Z różnych stron Polski

Kolonje żydowskie na ziemiach wschodnich?

(KAP) „Głos Ziemi Grodzieńskiej" podaje taką wiadomość: „Żydowskie stowarzyszenia na Grodzieńszczyźnie, otrzymujące subsydja z zagranicy, pertraktują ostatnio z zadłużonymi rolnikami o wykup ziemi w tych okolicach. Pojawiły się pogłoski, że stowarzyszenia te, wykorzystując niepomyślną obecnie sytuację tamtejszych rolników oraz osadników, trapionych srodze niemożnością spłaty krótkoterminowych kredytów, zamierzają utworzyć w tych okolicach specjalną kolonję żydowską.

Związki osadników polskich wystąpiły z memorjałem do władz w obronie zagrożonych gospodarstw i ich członków.

Zgon wybitnego kapłana

(KAP) Z Rzymu nadeszła bolesna wiadomość że zmarł tam, po audjencji u Ojca Św., na anewryzm serca ks. Józef Rokoszny prałat kapituły sandomierskiej, tajny szambelan Jego Świętobliwości, członek korespondent Akademji Umiejętności, kawaler krzyża oficerskiego Polonia Restituta. Ks. Rokoszny zeszedł z tego świata na obcej ziemi podczas swej podróży do Rzymu, gdzie towarzyszył ks biskupowi sandomierskiemu, Włodzimierzowi Jasińskiemu.

Po ukończeniu seminarjum i akademji duchownej w Petersburgu, ś p ks. Rokoszny w ciągu 17 lat był profesorem seminarjum duchownego w Sandomierzu. Dzięki jego staraniom został odrestaurowany z ruin starożytny kościół św. Jakóba w Sandomierzu. Z wybuchem wielkiej wojny ks. Rokoszny przeniósł się do Radomia i tam od roku 1915 przez lat trzynaście by łdyrektorem państwowego seminarjum nauczycielskiego. Jednocześnie zajmował zmarły stanowisko państwowego konserwatora zabytków na okręg radomski. W ciągu dwóch lat był ś. p. ks. Rokoszny wizytatorem szkół średnich w ministerstwie oświaty. Pracował też w państwowem archiwum w Radomiu jako kierownik tej instytucji przez kilka lat.

Ten, który niesie radość...

A jednak... a jednak jest taki skromy, cichy człowiek, który sam rzadko się śmieje, ale zato innym każe się śmiać, który pełnemi garściami niesie najcenniejszy dar radości i pogody. Człowiek, co rozwesela, co każe zapomnieć o zmartwieniu i przykrości dnia codziennego, a nawet zmusić do zapewnieni o kryzysie.

Ten człowiek, to świetny pisarz, to więcej, to komedjopisarz doby obecnej, to poprostu ...Adam Grzymała Siedlecki.

Ludzie na jego komedjach zaśmiewają się poprostu, poczynając od zwycięskiej od pierwszego momentu „Sublokatorki", poprzez pełnego szlachetnego zawzięcia „Składkobierca", poprzez niezapomnianą „Maman do wzięcia", „Panią ministrową" aż do „Ich synowej", której prapremjerę oczekuje cała Polska. Publiczność z napięciem śledzi każdy nowy utwór najświetniejszego komedjopisarza doby ostatniej.

„Ich synowa", to komedja wykończona, jak to się mówi, „na ostatni guzik", daleka od taniego efektu, i taniego komizmu, bo Siedleckiego stać na komizm najprzedniejszego gatunku, na dowcip całkowicie dojrzały. „Ich synowa", to przedewszystkiem wielki dzień Teatru Polskiego, który tylekrotnie miał wielką radość wystawienia prapremjer Adama Grzymały Siedleckiego.

László Szentgyörgyi

sławny skrzypek węgierski,

wystąpi na niedzielnym koncercie symfonicznym. Ukończył on studja swe u sławnego skrzypka Hubaya i wkrótce uzyskał uznanie jako jeden z najlepszych skrzypków młodszej generacji. Występ tego młodego skrzypka będzie rewelacyjny, jeżeli uwzględnimy jego młody wiek i fenomenalne opanowanie instrumentu. Na niedzielnym koncercie artysta odegra piękny koncert e-moll Mendelssohna, którego jest świetnym interpretatorem.

Z nowości usłyszymy po raz pierwszy bardzo wartościowy utwór - poemat symfoniczny Eugenjusza Morawskiego „Nevermore", który to utwór był dużo grany zagranicą i spotkał się z wielkiem uznaniem fachowców jak i publiczności. Pozatem orkiestra wykona pod dyrekcją p. Zygmunta Latoszewskiego „Oberon" uwerturę Webera i scherzo Dukasa „Uczeń Czarnoksiężnika".

Koncert odbędzie się w niedzielę dnia 6 grudnia wieczorem o godz. 8 w Teatrze Wielkim.

Eugenjusz Morawski

kompozytor poematu symfonicznego „Nevermore" przyjeżdża do Poznania i będzie obecny na koncercie symfonicznym w niedzielę w Teatrze Wielkim.

Prof. Juljusz Prüwer

stały dyrygent berlińskiej Filharmonji dyrygować będzie Wielkim Koncertem Symfonicznym orkiestry stoł. m. Poznania w środę dnia 9 grudnia. Prof. Prüwer należy do czołowych dyrygentów zagranicznych, to też występ jego z naszą orkiestrą wywołał żywe zainteresowanie sfer muzycznych.

Koncert na bezrobotnych

We wtorek, dnia 8 grudnia b. r. o godz. 12-tej w południe odbędzie się w sali kino-teatrze „Słońce" pod protektoratem P. O. „Caritas" Wielki Koncert Orkiestr Piórkowych na rzecz funduszu dla bezrobotnych Udział w koncercie biorą: Pierwsza Polska Orkiestra Bałałajek i Kluby Mandolinowe: Sempre vivo, Związku Drukarzy i Echo. Bilety do nabycia w biurach „Caritas" Nowy Rynek 13 i od godz. 10-tej w dniu koncertu przy kasie kina „Słońce".

Tylko nasi abonenci

otrzymają pod koniec roku kalendarz zeszytowy na r. 1932

bezpłatnie!

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej.

Projekt nowego prawa małżeńskiego

Polska potrzebuje nowego prawa małżeńskiego ze względu na to, że w chwili obecnej obowiązują na terenie polskim różnorodne, rozbieżne ze sobą kodeksy, przejęte po zaborcach. Przeżywamy więc moment najdonioślejszy dla narodu, stwarzającego sobie samodzielnie podstawy państwowego istnienia, kładącego fundamenty pod swoje zasadnicze ustosunkowanie do etyki i religji.

Nie dziw więc, że z chwilą pojawienia się pierwszych wieści o przygotowanym do zatwierdzenia projekcie nowego prawa małżeńskiego społeczeństwo wykazało gorące zainteresowanie, przejawiające się w dyskusjach prasowych i towarzyskich, — w referatach, artykułach, przemowach, a wkońcu już w rezolucjach poszczególnych organizacyj, które projekt nowego prawa zaniepokoił.

O ile bowiem inne działy praw dotyczą niekiedy nietylko pewnych grup społecznych, lub poszczególnych obywateli, znajdujących się w pewnym wyjątkowym wypadku, o tyle prawo małżeńskie obchodzi wszystkich, gdyż wszyscy w państwie są od niego w mniejszej, lub większej mierze uzależnieni. — Z tej więc przyczyny baczna uwaga, jaką naród cały zwrócił na ten moment rozwojowy w tworzeniu własnej państwowości jest zrozumiały, choćby i dlatego, że społeczeństwo współczesne, tworzące nowe prawa, bierze odpowiedzialność za dobro, czy szkodę następujących pokoleń.

Jest zresztą faktem oczywistym, że prawodawcy liczyć się muszą ze zwartą i jawnie wypowiedzianą opinją całego narodu.

Przy ustanawianiu nowego prawa małżeńskiego należy zwrócić uwagę na kilka czynników zasadniczych, mianowicie: 1) na stosunek prawa cywilnego do prawa kościelnego, 2) na stosunek wzajemny etyki i religji, 3) wreszcie na ustosunkowanie się jednostki do komórki społecznej, którą jest rodzina i do grupy społecznej: narodu wzgl. państwa.

W nowym projekcie prawa małżeńskiego główną rolę odgrywa prawo cywilne z upośledzeniem prawa kościelnego, przez co projekt ten staje w sprzeczności z obowiązującym Polskę konkordatem. — Nie należy sądzić, że jest to sprawa mająca znaczenie tylko dla pewnych czynników, gdyż przeciwnie, wnosi ona zupełny przewrót do kodeksów małżeńskich niektórych dzielnic Polski i może stanowić moment dyskwalifikacji narodu naszego w obrębie dyplomacji watykańskiej. — Nie należy bowiem zapominać, że stosunek społeczeństwa wielkopolskiego do ślubów cywilnych bynajmniej nie jest wykładnią wartościowania tychże ceremonij gdzieindziej w Polsce. U nas czasu niewoli pruskiej ślub cywilny traktowało się jako sprawę drugorzędną i nieco śmieszną, co przejawiało się m. in. w jej szybkiem, dorywczem załatwianiu, bez jakiegokolwiek stafażu ceremonjalnego czy w stroju czy w orszaku ślubnym, czy wreszcie w sposobie bycia, podczas gdy cały akcent uroczystościowy i afektywny padał na sakralny ceremonjał kościelny. Z tego jednakże nie można wyciągać żadnych wniosków na przyszłość, gdyż lekceważące ustosunkowanie się do ślubów cywilnych pruskich, bynajmniej nie potrzebuje przenieść się na podobną ocenę ślubów cywilnych we własnem państwie, raczej może powstać sytuacja odwrotna. W każdym więc wypadku supremacja prawa cywilnego nad prawem kościelnem w kwestjach, dotyczących małżeństwa stwarza konflikt dwóch władz, a sama w sobie obniża sakralny charakter małżeństwa.

Z problemem sankcyj prawnych łączą się organicznie sprawy ustosunkowania się etyki małżeńskiej do religji. W państwie bezwyznaniowem sprawy te nie dochodzą do percepcji, ponieważ czyniki religijne wogóle nie ingerują do spraw moralnych. Jednakże Polska jest w 75 proc. państwem katolickiem, i religja katolicka jest uznana przez konstytucję za religję państwową. Wobec tego w Polsce religja katolicka ma uznane prawo normowania praw i obowiązków moralnych swoich wyznawców, — a z jej zasięgu nie można wykluczyć dziedziny najważniejszej: etyki rodzinnej.

Wreszcie w projekcie nowego prawa małżeńskiego o ile czynnik kościelny zostaje zepchnięty na stanowisko drugorzędne przez czynnik państwowy, o tyle zkolei państwo musi znów ustąpić ze swoich praw i interesów na korzyść jednostki, czyli, że w rezultacie cały ten projekt będąc równorzędnie nieledwie szkodliwym dla Kościoła i państwa, zarazem jest tylko dogodny dla samolubnej jednostki. Mamy więc do czynienia z wyniesieniem jednostki ponad grupę społeczną i to w zakresie najniższych funkcyj seksualnych.

Nowy projekt bowiem wprowadza instytucję małżeństwa na próbę, pomysłu amerykańskiego prawnika Lindseya, która polega na tem, że bezdzietne małżeństwo po trzech latach pożycia może żądać separacji, bez podania powodu, a separacja ta po upływie dalszych trzech lat, może być, na życzenie jednego z małżonków zamieniona na rozwód. Jest to więc w rezultacie premjowanie rozmyślnej bezdzietności, a zarazem wprowadzenie daleko idącej swobody seksualnej, gdyż warunki separacji i rozwodów normowane są jedynie ograniczeniami czasowemi. — Tym sposobem więc państwo, wyrzekając się stabilizacji rodziny zarazem pozbawia się najistotniejszej podstawy swego bytu, jako rozwojowa grupa społeczna.

Nie należy bowiem wyobrażać sobie, że można zastąpić czynnik moralny drylem militarnym, przymusem, schlebianiem najniższym, ludzkim instynktom, te czynniki zawodzą w chwilach próby dziejowej, a ostanie się zawsze ofiarna, ideowa karność etyczna.

Naród nasz nie na to przetrwał walkę ideową i ekonomiczną z potrójnym zaborcą, żeby w chwili odzyskania samodzielnego bytu państwowego popełniał samobójstwo, uchwalając najzgubniejsze dla siebie prawo rodzinne. Naród musi ująć swoje życie państwowe w silne karby wewnętrznego skupienia, a nie wolno mu rozluźniać wszystkich więzów, osłabiać się i rozkładać moralnie wówczas, gdy wszystkie państwa nowoczesne pracują gwałtownie nad swoją odbudową i umocnieniem. Naśladowanie wzorów bolszewickich, lub przeszczepianie na grunt polski paradoksalnych pomysłów amerykańskich ośmiesza nas w oczach Europy, wyglądamy bowiem, nie na państwo oparte o wielowiekową tradycję narodu, mającego wysokie samopoczucie, ale na twór sezonowy, eksperymentujący u siebie na wszystkie cudze fasony, ponieważ nie posiada własnej zdecydowanej świadomości narodowej. — Opinja publiczna w Polsce domaga się innego projektu prawa małżeńskiego, który zapewniając normalny i szczęśliwy rozkwit rodziny stałby się zarazem podstawą siły naszej państwowej, opartej o pierwiastki etyki i religji i gruntujące się na głęboko ujętej i zrozumianej świadomości narodowej.

— s —

Pielęgniarka odznaczona Legją honorową

Jest nią pani Colin, naczelna pielęgniarka służby sanitarnej wielkiego szpitala Laennec w Paryżu, będąca przez blisko 25 lat inteligentną i wierną współpracownicą profesora Roberta Proust.

Wiadomości jej zawodowe, a bardziej jeszcze wspaniałomyślne poświęcanie się cierpiącej ludzkości, poddawanie się transfuzji krwi dla ratowania chorych żołnierzy w czasie wielkiej wojny, wówczas gdy zabieg ten uważany był za niebezpieczny dla zdrowia ofiarodawcy, dowodzą, jak bardzo pani Colin zasługuje na odznaczenie Krzyżem Kawalerskim Legji który zadokumentował życie dobrze zasłużone na posterunku. (md)

Pamiątki rodziny Mottych

Od p. szambelanowej Cegielskiej z Poznania otrzymałam celem opublikowania kilka autografów oświetlających stosunki, jakie łączyły rodzinę Mottych z Radziwiłłami. Piewszy list pisała prababka Władysława Mottego, Tekla Herwigowa, następne ks. Ludwika i Bogusław Radziwiłłowie. Tekst listów w urywkach oraz fotografje prababki i matki Władysława Mottego, Walerji z Bukowieckich, podajemy niżej.

...„Nie wiem czy tam Panstwa iusz doszła ta smutna nowina że stary Radziwił umarł w same wielkanocną niedzielę, dizś go przywiozą do Poznania"... pisała widocznie 12 kwietnia 1833 r. Tekla z Klimickich Herwigowa z Poznania do Albertyny z Lipskich Nieżychowskiej w „Żylicach". (Żelice pow. wągrowiecki). Szkoda, że w tym sensie nie pisała dalej, gdyż dodaje po kropce: „Pisałabym więcy, ale mi Ekomon na karku stoi. Sciskam więc moią drogą kochaiącą Panią po milon razy i cieszę się na Jey widzenie". Widocznie list, do którego dopisała się jej córka Katarzyna, żona Jana Poplińskiego, miał być wysłany podług ówczesnego zwyczaju przez okazję.

Zupełnie uzasadnione było zainteresowanie się mieszkańców miasta Poznania zgonem namiestnika Antoniego Radziwiłła. Toż ledwo 2 lata minęły od chwili, w której po powstaniu listopadowem odwołano go do Berlina, a w pamięci Poznania zapisał się wdzięcznie i trwale. Pewną zaś bezceremonialność w wyrażaniu się p. Herwigowej, którą wnukowie jej Marceli i Stanisław Motty wspominali jako osobę dość zamaszystą, pełną życia i humoru, łatwo można wytłumaczyć stosunkami prawie że przyjacielskiemi, które łączyły jej zięcia, prof. Jana Motty, z rodziną Antoniego Radziwiłła. Opowiadano zawsze niżej podpisanej wnuczce, że Jan Motty udzielał lekcyj języka francuskiego Elizie Radziwiłłównie, córce namiestnika i jej braciom. Marceli Motty wspomina w Przechadzkach po mieście, że jako mały chłopczyk był w pałacu namiestnikowskim na kostjumowej zabawie dziecięcej, przebrany za kozaka. Było to zapewne 29-go stycznia niewiadomego roku, gdyż pod tą datą urządzano tam corocznie kostjumowe baliki na urodziny najmłodszej córki, Wandy. Z opowiadań i „Przechadzek" czerpali pozostali niejedne szczegóły, ale zdawało się, że na tem wspomnienia kończyć się muszą.

Tymczasem po wielu dziesiątkach lat bynajmniej nie w tajemniczym sekretarzyku prababki, lecz w zwykłem biurku cylindrowem, który to sprzęt

Matka Władysława Mottego, Walerja z Bukowieckich

znajdować się musiał ongi w każdym prawie domu, znalazły się miłe pamiątki zażyłości, jeśli można to tak nazwać, która panowała między młodym podówczas profesorem a jego uczniami i ich rodzicami. Poza poglądami bądź jak bądź feodalnemi tej epoki i różnicą stanowiska oddzielał te dwa domy terytorjalnie Nowy Rynek, gdyż profesorstwo Motty mieszkali wtenczas przy ul. Wodnej 22 z widokiem na Bramkową.

Jakie wspomnienia odnoszą się do jednej z tych pamiątek, do maleńkiej dwucentrymetrowej kamei, przedstawiającej w profilu Antoniego Radziwiłła, wyrzeźbionego w perłowej masie, niewiadomo. Spoczywała bardzo długo w zniszczonem pudełku od tytoniu obok adamaszkowych szmatek „z kotary cesarzowej Eugenji i Napoleona III", obok zeschłej róży od „Modrzejewskiej" z r. 1880, dwóch bukiecików ślubnych i podobnych, po części zapomnianych, niegdyś może drogich i rzewnych dowodów pamięci. Przypadkowi, a raczej smutnej konieczności porządkowania po tych, którzy już

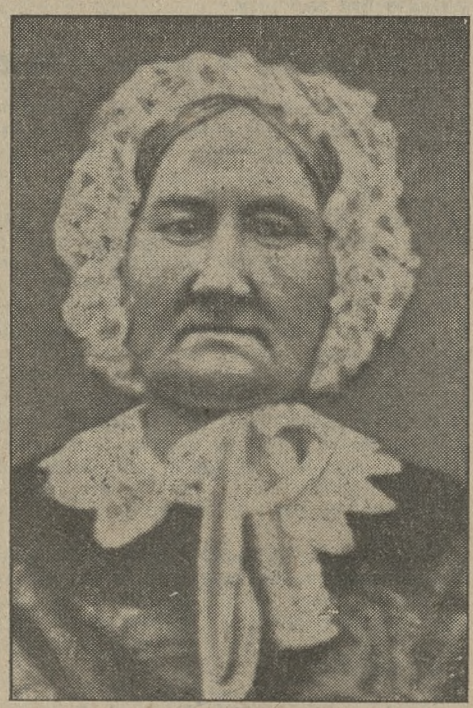

Prababka Władysława Mottego, Tekla Herwigowa

odeszli, zawdzięcza owa kamea wydobycie na światło dzienne. Nie mówi, kiedy, komu i przez kogo została ofiarowaną, dość, że poznać można czyje rysy przedstawia.

Więcej już przemawiają do nas dwa podziękowania namiestnikowej Radziwiłłowej i dwa listy jej syna Bogusława, z których jeden zaopatrzony jest przypiskiem księżniczki Elizy.

Jak to wiadomo z różnych źródeł, traktujących o pobycie Radziwiłłów w Poznaniu, czy to będą „Przechadzki", czy pamiętnik Tekli Gumpert, przyjaciółki od lat dziecięcych ks. Wandy z Radziwiłłów Adamowej Czartoryskiej i późniejszej wychowawczyni jej dzieci, księżniczka pruska, Ludwika, starała się dowieść na stanowisku, które obok męża zajęła wśród wyjątkowo trudnych warunków, że żywo ją obchodzą dole i niedole mieszkańców miasta. Była to kobieta wielkiej dobroci serca i szerokiego umysłu i własnym przykładem, mimo różnicy wyznania, wszczepiała w córki i w synów miłość Boga i bliźniego. Córki były wychowane w wyznaniu protestanckiem, synowie za ojcem byli katolikami. Chcąc złagodzić nędzę, która panowała w Poznaniu, urządzała loterje na biednych i chętnie przyjmowała nań fanty od krewnych i znajomych.

I tym sposobem otrzymała także za pośrednictwem Jana Motty, profesora przy gimnazjum św. Marji Magdaleny, jako fanty rysunki jego uczniów i robótki jego żony, Apolonji z Herwigów. I stąd owe dwa krótkie listy, pisane po francusku, bardzo poprawnie z oryginalnym wężykiem & zamiast „et", używanym również przez Elizę. Jeden z listów datowany jest z 11 sierpnia 1817 r. drugi znacznie krótszy bez daty, a podpisane raz „Louise de Prusse Radziwiłł", a drugi tylko „Louise". Oba listy wykazują ten sam sposób i charakter pisma.

Monsieur!

Je suis aussi touchée que reconnaissante des dons que Vous avez bien voulu faire à mes pauvres: veuillez Vous charger de mes remerciments pour Vos élèves et dire à Votre femme que j'attache beaucoup de prix au charmant ouvrage qu'elle m'a envoyé. Les dessins sont vraiment étonants et font autant d'honneur aux élèves qu'à leur Maître: Persuadez Vous Mosieur de ma reconnaissance et de la haute considération que Vous m'inspirez.

Loise de Prusse Radziwiłł.

Posen 11 aout 1817.

A Monsieur le Professeur et Madame Motty

Monsieur le Professeur Motty et Son épouse voudrons bien agréer expression de ma reconnaissance pour les dons qu'ils on bien voulu m'envoyer pour la loterie de pauvres et croire à mon amité et à mon estime.

Louise.

SPORT

Hokej na lodzie

Klasa A POZHL obejmuje zaledwie dwa czołowe kluby. Związek okręgowy chcąc spopularyzować rozwój hokeja przystępuje do organizowania nowych klubów wzgl. sekcyj. W tym celu odbędzie się dziś o godzinie 20 w sekretarjacie „Warty" Al. Marcinkowskiego, zebranie tych wszystkich klubów które zakładają względnie zamierzają założyć sekcje hokejowe.

„AZS" i „Warta" pierwsze spotkanie o mistrzostwo kl. A odbędzie się w niedzielę na kortach tennisowych „AZS" ul. Noskowskiego. Występ drużyny „AZS", która na mistrzostwach Polski zajęła zaszczytne trzecie miejsce, wzbudził zrozumiałe zainteresowanie. Również drużyna „Warty" wystąpi w swym najlepszym składzie. Sędziuje p. Bogdan Piotrowski.

„Stella" i „Lechia" spotkanie o mistrzostwo kl. B. rozegrane zostanie w niedzielę w Gnieźnie. Spotkanie sędziować będzie p. Piotrowski Zbigniew.

Pływanie

Ilość startujących w tegorocznych imprezach wzrosła znacznie a rekordowe liczby zgłoszeń notowano na zawodach święta iosennego oraz na mistrzostwach okręgowych, przez co okazuje się konieczność rozdzielenia w przyszłym roku mistrzostw klasy A i B oraz zorganizowania ich w dwóch odrębnych terminach; wówczas umożliwi się słabszym zawodnikom startowania również w klasie A. Mniejszą natomiast była liczba zgłoszeń w dorocznym „Wpawie przez Poznań" o puhar „Ilustracji Polskiej", a to dlatego, że bieg ten zorganizowany w zbyt późnym terminie, chociaż były inne korzystniejsze. Z imprez organizowanych przez kluby na wyróżnienie zasługują dwa spotkania międzyklubowe „Astry" z „Unją" w Krotoszynie jako pierwsze mecze tego rodzaju od 1928 r., dalej — doroczne zawody oraz „międzymostowy" „Unji" z udziałem warszawskich pływaków i wreszcie zawody o puhar drużynoy „Warty". Na życzenie Gdańska, — zupełnie zgodnie zresztą z naszem — nie odbyło się rewanżowe spotkanie Poznań — Gdańsk.

RADJO

Programy radiofoniczne:

Sobota, dnia 5 grudnia 1931 r.

Poznań (335 m) **godz. 7.15** gazeta poranna; godz. **11.40** przegląd prasy krajowej; godz. **11.55** „Tydzień walki z alkoholem"; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godzina **14.00** notowania giełdy; godz. **16.45** przegląd prasy poznańskiej; godz. **17.00** transmisja nabożeństwa z Wilna; godz. **18.00** „Tętno dnia dzisiejszego"; godz. **18.15** „Wschody i zachody w Paryżu"; godz. **18.35** „Co śpiewa Madryt" (piosenki hiszpańskie, odśpiewa Stanisław Roy); godz. **19.00** recital wokalny Marji Oertel (sopran); godz. **19.45** wiadomości prasowe; godz. **20.00** odczyt z cyklu o dziennikarstwie; godz **20.15** koncert muzyki lekkiej (tr. z Warszawy); godz. **21.55** sygnał czasu, komunikaty; godzina **22.10** koncert Chopinowski (transmisja z Warszawy); godz. **22.40** ostatnie wiadomości prasowe; godz. **22.45** muzyka taneczna z cukierni „Esplanada".

Warszawa (1412 m) godz **12.10** poranek szkolny ze Lwowa; godz. **14.50** muzyka z płyt; godz. **15.15** „Wiadomości wojskowe dla wszystkich"; godz. **15.25** „Przegląd wydawnictw perjodycznych"; godz. **15.50** mumuzyka z płyt; godz **16.20** „Radjokronika"; godz **16.40** muzyka z płyt; godz. **17.00** transmisja nabożeństwa z Ostrej Bramy; godz. **18.05** program dla dzieci; godz. **19.15** skrzynka rolnicza; godz. **20.15** koncert popularny; godz. **21.55** feljeton p. t. „Dzwony"; godz. **22.10** koncert Chopinowski w wyk. Pawła Lewieckiego; godz. **23.00** muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 20.25 wieczór św. Mikołaja; **Koenigswusterhausen** (1635 m) 16.30 koncert. 20.15 wesoły wieczór; **Motala** (1348 m) 21.15 koncert solistów; **Oslo** (1083 m) 20.00 muzyka lekka; **Budapeszt** (550 m) 19.00 koncert mandolinistów. 20.15 koncert chóru; **Wiedeń** (516 m) 20.15 „Tytus" op. Mozarta. **Praga** (486 m) 19.45 audycja popularna; **Beromuenster** (459 m) 20.00 koncert popularny; **Rzym** (441 m) 21.00 „Adriana Lecouvreur" op. Francesca Cilei.

Niedziela, dnia 6 grudnia 1931 r.

Poznań (335 m) godz. **8.45** koncert poranny R. P. Wykonawcy: p. Wieliczkowa (sopran), Juljusz Kręglewski (gwizd konc.), prof. M. Sauer (akomp.); godz. **9.30** gazeta poranna; godz. **10.10** transmisja nabożeństwa ze Lwowa; godz. **12.05** odczyt roln. p. t. „Przejście z żywienia letniego na zimowe"; godz. **12.25** „Pielęgnowanie maszyn rolniczych"; godz. **12.45** „Co należy zrobić w oborze przed zimą"; godz. **13.05** koncert południowy Radja Poznańskiego: godzina **13.45** recytacje wesołe; godz. **16.50** „Tydzień walki z alkoholem"; godz. **17.00** koncert z płyt: godz. **18.00** „Dzieci" — córka Konopnickiej mówi do was"; godz. **18.30** akademja Finlandzka. Wykonawcy: Marja Szrajberówna (skrzypce), Sława Gogojewicz (mezzosopran), dyr. Miecz. Krzyżankiewicz (prel.), Roman Juraszek (recytacje); godz. **19.45** audycja pośw. twórczości Kazimierza Przerwy - Tetmajera (transm. z Warszawy); godz. **20.15** „Czuła struna" — operetka Lud. Clairville i Lamb. Thiboust: godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty: godz. **22.15** „Sztuka taneczna"; godz. **22.30** muzyka taneczna z cukierni „Polonja".

Warszawa (1412 m) godz. **10.15** transmisja nabożeństwa ze Lwowa: godz. **12.15** poranek symfoniczny; godz. **14.00** „Pogadanka o rolnictwie w Danji"; godz. **14.40** „Troski rolnika o dzień jutrzejszy"; godz. **15.00** muzyka; godz. **15.55** program dla dzieci starszych; godz. **16.20** płyty gramofonowe; godzina **16.40** „Gazy, bomby, a prawo"; godz. **16.55** płyty gramofonowe; godz. **17.15** „Skąd bierze się żelazo" godz. **17.45** koncert orkiestry; godz. **18.30** koncert chóru Warsa: godzina **19.25** płyty gramofonowe: godz **19.45** audycja poświęcona twórczości Kazimierza Przerwy - Tetmajera; godz. **20.15** koncert popularny; godz. **21.55** kwadrans literacki „Srul z Lubartowa" — A. Szymańskiego; godz. **22.05** recital śpiewaczy Marji Oertel; godz. **23.00** muzyka lekka i taneczna.

Programy zagraniczne. Huizen (1875 m) 20.55 koncert. 22.10 koncert pop.; **Paryż** (1724 m) 21.45 koncert; **Motala** (1548 m) i **Sztokholm** (435 m) 19.35 koncert, 21.00 recytacje. 21.25 koncert wokalny. 22.00 muzyka lekka; **Kalundborg** (1154 m) 20.10 koncert ludowy: **Budapeszt** (550 m) 19.30 audycja z okazji dnia św. Mikołaja: **Wiedeń** (517 m) 20.00 koncert. 20.25 słuchowisko; **Medjolan** (501 m) 20.35 „Freda" op. Pizzettiego; **Beromuenster** (459 m) 20.00 muzyka lekka.

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

KRONIKA TOWARZYSKA

— * **Spieszcie na Św. Mikołaja!** W sobotę 5 grudnia, od godz. 4—7 wiecz., urządza Komitet Budowy Przystani dla Harc. Drużyny Wilków Morskich na sali Domu Amarantowego przy ul Słowackiego 19/20 obchód Św. Mikołajka, na którym św. Mikołaj rozdawać będzie grzecznym milusińskim upominki. Śliczną bajkę opowie ciekawym p. Wanda Makowska, artystka Teatru Polskiego. Poloneza „indjańskiego" wyprowadzi cudny anioł w towarzystwie św Mikołaja — Wstęp dla dorosłych 50 gr. dla dzieci 30 gr.

Dnia 3 b. m., o godz. 10 wieczorem zasnął w Bogu, po długiej chorobie, opatrzony Sakramentami św., nasz kochany konfrater, senjor dekanatu, ś. p.

ks. Jan Niedzielski

proboszcz w Rogowie

w wieku 75 lat. Eksportacja z plebanji do kościoła parafjalnego w Rogowie odbędzie się w niedzielę, o godz. 3,30 po południu. Nabożeństwo żałobne i pogrzeb nazajutrz w poniedziałek, o godz. 10.

W imieniu Księży dekanatu rogowskiego

dw 1856 **ks. Barlik, dziekan.**

✝

Dnia 2 grudnia, o godz. 21,30, po długich i ciężkich cierpieniach zasnął w Bogu. opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, syn, brat, szwagier, zięć i wujek, ś. p.

Antoni Kubiak

były rządca gospodarczy

przyżywszy lat 39. Pogrzeb odbędzię się w niedzielę, dnia 6. b. m., o godz. 3,30 po poł., z domu żałoby w Swarzędzu, ul. Kórnicka 25 b, na stary cmentarz.

Strapiona

rw 3692 **żona z rodziną.**

Swarzędz, Poznań, Oporowo, Miłosław, Midzorzewo.

✝

Dnia 3 grudnia 1931 r., o godz. 6.30 rano, zasnęła w Bogu nasza najukochańsza matka, ś. p.

z Bujnowskich

Aniela Białkowska

przeżywszy 56 lat. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 6 grudnia 1931 r., o godz. 1.30 po poł., z domu żałoby ul. Grunwaldzka 11.

W nieutulonym smutku pogrążone

zw 12 179 **dzieci.**

Przewielebnemu Duchowieństwu, Patronatom Wielebnym Siostrom Służebniczkom, p. Dr. Białasikowi za pełną poświęcenia opiekę, Krewnym i Znajomym oraz wszystkim za dowody współczucia, przesłane liczne wieńce i oddanie ostatniej przysługi, ś. p.

ks. Kazimierzowi Jankiemu

składamy na tej drodze z głębi serca płynące

Bóg zapłać!

zw 12 169 **Rodzina.**

Łyżwy
prima krajowe
Rodle i sanie
Termosy
Hacele i ocele
Podkowy i podkowce
Piece żelazne
Kuchnie westfalskie
Rury i kolana
Okucia budowlane
poleca korzystnie
JAN DEIERLING,
Poznań, ul. Szkolna 3
Tel. 35-18 i 35-43
Pw 9 094-8.75

S. p.

Jan Szymkowiak

Honorowy Prezes Stow. Fotografów

zmarł dnia 2 grudnia r. b. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 6 b. m., o godz. 1.15. z zakładu św. Józefa. O liczny udział członków w pogrzebie uprasza

zw 12 172 **Cech Fotografów Województwa Poznańskiego.**

Linoleum
Dywany
Chodniki
staniały
Zb. Waligórski
Skład tapet
Pocztowa 31, naprzeciwko pocyzt.
dw 1 824/5

Rządca gospodarczy

młody, z dyplomem Wyższej Szkoły Gosp. Wiejskiego, z kilkoletnią praktyką postępową, z bardzo dobrem świadectwem z zarządu większej posiadłości, przyjmie nowe stanowisko rządcy samodzielnego lub pod dyspozycję Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 12 164.

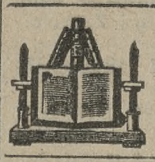

Oprawy książek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńskiej
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4.

✝

Dnia 3 grudnia 1931 r. zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy ojciec, ś. p.

Maksymiljan Szubert

przeżywszy lat 65. Pogrzeb odbędzie się z domu żałoby w Rogoźnie, w niedzielę, 6 b. m., o godzinie 15,30.

W głębokim smutku pogrążone

dzieci.

Rogoźno, Stęszew, Poznań. zw 12 177

Ś. ✝ P.

Ignacy Kunicki

zmarł po krótkich cierpieniach w dniu 2 grudnia 1931 r., przeżywszy lat 51.

Zmarły jako werkmistrz w mej fabryce zaskarbił sobie swą długoletnią wytrwałą pracą moje najwyższe uznanie. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 6 grudnia r. b., o godz 3.30, z kostnicy cmentarza parafjalnego OO. Zmartwychwstańców w Dębcu.

zw 12 181/2 **W. Zakrzewski**

fabryka fornierów i tartak, Poznań.

✝

W środę, 2 grudnia 1931 r. zginął śmiercią tragiczną, opatrzony Sakramentami św., mój najukochańszy mąż, nasz drogi tatuś, zięć i szwagier, ś. p.

Józef Pochroń

kierownik szkoły w Elizewie.

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 5 b. m., o godzinie 11-tej w Szaradowie.

W ciężkim smutku pogrążeni

zw 12 170 **żona z dziećmi i rodzina.**

Najlepszy Prezent Gwiazdkowy

to modne

Artykuły Męskie

wyłożone w moich

Nowych Wystawach Gwiazdkowych

po zniżonych cenach

The Gentleman

właśc.: Stefan Schaefer

POZNAŃ

ul. Nowa 1. TELEFON 31-69. ul. 27. Grudnia 4.

Wielki wybór: Śniegowców, kaloszy, płaszczy, piżam, bonżurek, pullowerów, pończoch, trykotów, rękawiczek, kapeluszy i t. d.

Murowane: Kałamajski Najtańszy!

Każdy może się przekonać!

Biustonosze płócienne przybrane koronką	1.25
Biustonosze popelinowe kolorowe	2.25
Biustonosze trykotowe bawełniane	3.50
Paski z czterema podwiązkami . .	2.25
Gorsety dreliszkowe z 4 podwiązkami	9.00
Pasy gumowe	19.50

Pw 9 301/2-48.102 3

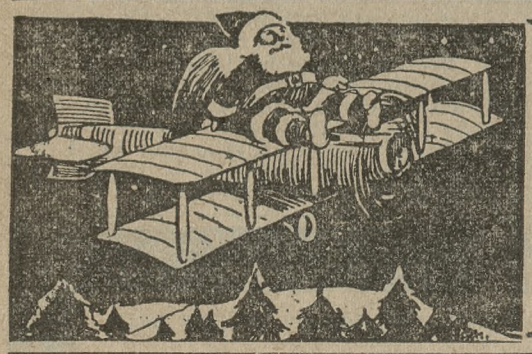

5 Grudnia wieczorem przyjeżdża

św. Mikołaj

i grzecznym dzieciom z pewnością podłoży pod poduszkę **parę nowych bucików** marki: **„WAZA"**

Fabryka obuwia Walerjan Zabłocki Wrocławska 15.

II oddz. sprzed.

H. Smyczyński, Kraszewskiego 11

zw 12117

WAZA

OKUCIA

budowl. i meblowe, **zamki, zawiasy, klamki, gwoździe, druty, śruby, nity, narzędzia**

niskie ceny.

A. KOSZEWSKI

POZNAŃ, St. Rynek 61.

Pw 9 066-41.118

Lokal handlowy

frontowy z oknem wystawowem, 3—4 ubikacyj, w centrum i ruchliwym punkcie miasta **potrzebny** od 1 lutego 1932 lub później. Oferty pod **nr. 17** do Wydziału Ogłoszeń **PAT, Poznań, Skarbowa 7.**

nw 7293

PLISOWANIE

spódn. 2 zł, dekatyzowanie mtr 30 gr. merezki 20 gr, okrętki 15 gr, dziurki 3 gr. hafty tanio, wykonuje terminowo

„HAFTOPLIS". St. Rynek 10

wejście Kurzanoga (obok F-a Czeczyński i Kruk.

Pw 8487-35.29

Łyżwy Narty Saneczki

oraz wszelkie przybory do sportów zimowych największy wybór, najtańsze ceny. Przyjmuje narty do reperacji

DOM SPORTOWY, św. Marcin 14.

Uwaga! 2 okna wystawowe. Bliżej ul. Piekary.

zw 12 167

Kawa Świąteczna

ZNAK TOWAROWY ZASTRZ. U. PATENT. № 18851.

1/2 kg **6.00** zł

DLA ZNAWCÓW

WIELKA NOWOCZESNA PALARNIA KAWY

St. Milachowski

POZNAŃ

UL. FR. RATAJCZAKA 40.

ROK ZAŁ. 1904 — TEL. 1604

Pw 8676-44.81

OGŁOSZENIE

Na zasadzie § 5 — II dodatku do statutu Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego z dnia 30 lipca 1923 r. (Dz. Ust. Rz P. nr. 83/1923 poz 645), Dyrekcja Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego podaje do wiadomości, że procenty od pożyczek w 6%-owych żytnich listach rentowych Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego za II półrocze 1931 r., płatne w czasie od 15 do 24 grudnia 1931 r. należy uiścić w stosunku

1 metr. ctr. żyta = 23,80 zł.

Powyższa przeciętna cena jest ustalona na zasadzie notowań Giełdy Zbożowej w Poznaniu w czasie od 1 października do 30 listopada r b.

Kupon nr. 17 za II półrocze 1931 r. jest płatny w tym samym stosunku.

Procenty, niezapłacone do 24 grudnia r. b., Ziemstwo zmuszone będzie ściągnąć ewtl. przez egzekucję administracyjną, a to ze względu na konieczność punktualnego wykupienia kuponów na 2 stycznia 1932 r.

Z kuponami prezentowanemi w większych ilościach należy przedkładać zestawienie ich według odcinków.

Poznań, dnia 1 grudnia 1931 r.

Dyrekcja Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego

dw 1 847 (—) Żychliński.

Podaję do łaskawej wiadomości, iż 4 grudnia został otwarty **przy ul. św. Marcina 43**

Skład Fabryczny

znanej fabryki czekolady i cukrów F Pomorski.

Jakość pierwszorzędna — ceny bardzo niskie.

Z poważaniem

F. Pomorski.

zw 12 176

Ratunek dla skórno-chorych!

Krem na skórę **„HEILWUNDER"** patent gdańsk: Nr 1919 Niezwykła kosmetyka do pielęgnacji skóry skutkuje z powodu swoich właściwości: **w rozpaczliwych wypadkach wszystkich liszaji, nawet liszaji ropnych, ranach u nóg, egzemie pryszczach wyrzutach wszelkiego rodzaju czerwoności twarzy i nosa, odmrożeniach itd.** Przy zamówieniach uprasza się o cel użyteczności: **Świetne uznania. Jeżeli bez skutku zwrot pieniędzy. Cen: 8,60 zł. Wysyłka za zaliczką Przy wysyłce sumy zgóry, bez portorjum.** nw 4 425

Chem. Kosm. Laboratorjum „KLOSSIN" Gdansk Z. Hundegasse 43.

LICYTACJA PRZYMUSOWA

w Pawłowicach pow. leszczyński w dniu 5. XII. 1931 r.

nie odbędzie się.

zw 12 168 **Kokot,** komornik sąd. w Lesznie.

1. K. 19/31. **PRZETARG PRZYMUSOWY. Nieruchomość położona w Grodzisku** i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Grodzisk tom I wykaz liczba 10 na imię piekarza Wojciecha Figla w Grodzisku, zostanie dnia 5 lutego 1931 r., o godz. 10 przed poł., wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 20. Nieruchomość składa się z zabudowanego podwórza przy Starym Rynku nierozmierzone, parcela nr 1011/152 część, wartości użytkowej budynków 1000 zł. Nr. matrykuły 86, księga podatku budynkowego 11. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 13 października 1931 r. Grodzisk, dnia 16 listopada 1931 r

nw 7 294 **Sąd Grodzki.**

PRZETARG PRZYMUSOWY.

W poniedziałek, dnia 7 grudnia br. sprzedawać będę o godz. 10, kolejno w Będlewie, Srocku Małem i Zaparcinie pow poznański:

45 jałowic, 13 byczków, 16 źrebiąt, walec i lokomobilę „Lanza" rocz. 1897.

Zbiórka 10 minut przed przetargiem przed Urzędem Pocztowym w Będlewie, pow. poznański. np 7309

Skoraszewski, kom. sąd z p.

w Poznaniu, ul. Gen. Prądzyńskiego 12.

Na wniosek firmy „Granit" Wielkop. Fabryki Artystycznych Wyrobów Kamieniarskich Czesław Kusztelan w Poznaniu, o udzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na 17. XII. 1931 r., godz. 10.30, pokój 29 tut. Sądu do rozpoznania sprawy. Wierzycieli wzywa się, by przybyli na powyższy termin celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 30-go listopada 1931 roku. **Sąd Grodzki II-a.** nw 7 292

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia 5 grudnia 1931 r., o godz. 17.30, w Szamotułach przy ul Poznańskiej 23, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

wagę „Berkel", 450 but. (½) wina węg. wytrawnego, 100 ½ ltr. but. likieru „Genger" i automat do kawy.

nw 7 310 **Ratajczak,** kom. sąd. z pol. w Szamotułach.

LICYTACJA MASY UPADŁOŚCIOWEJ

W sobotę, dnia 5. XII. 1931 r., o godz. 1.30. sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę przy ul. Małe Garbary 5 w firmie „Express":

większą ilość czapek chłopięcych, kapeluszy męskich słomkowych, meloników, przybory do czapek, pończoszki dziecięce, szelki, mankiety, kołnierzyki, chusteczki, getry męskie i dziecięce, skarpety męskie i dziecięce szale, koszule męskie, pończochy damskie, paski, parasole damskie, męskie i dziecięce, laski męskie i dziecięce, krawaty, rękawiczki damskie i dziecięce, garnki do kapeluszy, wazony do okna wystawowego itp. rzeczy. nw 7 311

Przetarg odbędzie się nieodwołalnie.

Dawid, kom. sąd. Śniadeckich 26.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Sprzedamy

wzgl rozparcelujemy 15 mórg terenu budowlanego. Kto podejmie parcelację? Zgłoszenia Kurjer Poznański zdwp 89 866

Mały

domek w Żabikowie na sprzedaż za 5 000 Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 90 664

Skład zaprowadzony

stroju, kapeluszy robótek, towarów krótkich, większe miasto prowincjonalne ulica pryncypalna, sprzedam Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 337

Z powodu

emigracji zamieni się dobrze utrzymane czarne ubranie (tużurek dwurzędowy na jedwabiu) na obraz oryginał. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 669

Parcele 50 gr metr²

Każdy kupujący może otrzymać 19-letnią 6% pożyczkę na spłatę ziemi budowę założenie gospodarstwa i warsztatu pracy. Informacje — Aleje Marcinkowskiego 13 pokój 15 telefon 37-15 Pw 8 465 13.57

„Światek dziecięcy"

poleca lalki zabawki, ubranka wózeczki tanio Kraszewskiego 11 zdw 90 420

Fortepiany

Bechsteina, Blüthnera, Steinwaya okazyjnie do nabycia. Wł. Kwiatkowski, Gwarna 9 zdw 90 434

Gospodarstwo

40-morgowe, ziemia pszenna budynki masywne martwy i żywy inwentarz kompletny, przy szosie, szkoła, kościół w miejscu — Słupski, Oborniki Obrzycka 10. n 7 256

Płaszcze

damskie 60 zł. Stanek, Górna Wilda 65. zdw 90 255

Futro

skunksowe dobrze utrzymane. — Kwiatowa 9 m. 4 zdw 90 818

Pergamin

prawdziwy do masła i innych celów w rolkach i cięty poleca Markowski. Poznań, telefon 52-43. Mielżyńskiego 23. Pw 9062-47.86

Kolonjalka

mieszkaniem, magiem. Adres Kurjer Pozn zdw 90 794

Maszyny

1 damska 95. Słupkowa 195. Sprzeda Warsztat Mechaniczny. Kraszewskiego 5. Singera zdw 90 811/12

Skład

z towarem. Górna Wilda 15. — zdw 88 994

skład 8

Piekarnia
Poznaniu ruchliwa ulica. pełnym biegu, mieszkanie 4 pokojowe sprzedam. objęcie 7 000. Sowiński. Poznań. św. Marcin 22. tel. 18-97. zdw 90 761

Skład kolonjalny
dobrze prosperujący z dwupokojowem mieszkaniem sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdw 90 476

Pianino
okazyjnie sprzedam marki Carl Ecke. Strzelecka 26 mieszk. 6. zdw 90 535

Nie kupuj mebli
zanim zwiedzisz Centrale mebli Swarzędz gdyż tam najtańsze ceny Pw 8675-45.68

Meble kuchenne
bajecznie tanio sprzedaje Jan Koniecki Piaskowa 3 wytwórnia mebli kuchennych zdw 84 047

Meble kuchenne
kupuje się najkorzystniej Łąkowa 4 a. stolarnia. zdw 89 908

Fortepian Bechsteina
mało używany sprzeda korzystnie B. Sommerfeld Poznań, ul. 27. Grudnia 15. nw 7235

Parcela
w najlepszym położeniu Rataj tanio sprzedam. Stary Rynek 73. mieszkanie 5. rw 3686

Meble
wyprzedaję z powodu przeniesienia magazynu na ul Wenecjańską 1. K. Bakoś, ul. Wielka 12. rw 3 634

Klubowy
garnitur elegancki jak nowy sprzedam 210. Grobla 4. mieszkanie 2. zdw 90 729

Pianina
„Ecke" jedyne przedstawicielstwo św. Marcin 22 (parter wysoki). zdw 90 657

Wielka Sprzedaż Gwiazdkowa
Zakupiłem olbrzymią partję swetrów, pullowerów i trykotów sprzedaje po zadziwiająco niskich cenach. H. Karaś. Pocztowa 3. dw 1854/5

Piekarnię
sprzedam Poznaniu obszernem mieszkaniem, dzierżawa miesięczna. Cena na miejscu. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 792

Brylant
niebieski, unikat, czysty, za bezcen. Woźna 14 — 4 zdw 90 670

Dwa
silniki elektryczne z ciągłym prądem do zapędu 440 volt. 30 PS. 995 tour i 440 volt. 5 PS. 1 200 tuor tanio na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański pod zdw 90 676

Parcele
w rozmaitej wielkości, ziemia ogrodnicza nad wodą sprzeda tanio, też na spłaty. Leonard Petzen. Poznań Główna. Gnieźnieńska 47. zdw 90 577

Magiel
ręczny, suknia czarna balowa, torebka srebrna okazyjnie do sprzedania, Plac Nowomiejski 9. m. 9. zdw 90 647

Wiklinę
koszykarską sprzedaje Majętność Manieczki. pow. Śrem. zdw 90 638

Motor
1 konny na prąd zmienny mało używany tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 225

Restaurację
w śródmieściu za 3 000 zł sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 90 827

Damski
sportowy płaszcz zimowy sprzedam. Jezuicka 12 m. 9. rw 3 691

Piekarnię
parowa korzystnie odstąpię. Bogacki, Toruń. Wybickiego 45. nw 7 416

Damską
maszynę elegancką. bębenkową sprzedam. Szamarzewskiego 32 m. 4. jw 2 102

Gramofon
szafkowy tanio sprzedam. Słowackiego 48. mieszkanie 6. jw 2 104

Maszyna
Singera jak nowa 120 zł. Poznańska 10. mieszkanie 9. zdw 90 820/1

Motocykl
w b. dobrym stanie tanio sprzedam. Św. Marcin 5 m. 13 zdw 90 817

Skład kolonjalny
2 pokoje z kuchnią, spiesznie sprzedam. Pelagja Kaczor, Mazalińskiego 2. Poznań. zdw 90 711

Dywan
sprzedam 250 × 350 dobry. Dąbrowskiego 36. mieszk. 14. zdw 90 747

Sprzedam
ciepłe palto za 30. Św. Marcin 90/91, mieszkanie 39. zdw 90 852

Skład
z towarem i mieszkaniem centrum zaraz korzystnie sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 90 612

Sprzedam
domek 2 pokoje kuchnia, małem mieście lasy woda. dla emeryta. Zgłoszenia Poznań. Gen. Umińskiego 10. mieszkanie 9. zdw 90 798

Przyjadę
z Niemiec i sprzedam natychmiast dom składowy z ogrodem owocowym bez hipotek. wolnem mieszkaniem w Murowanej Goślinie. Potrzebne 20 000 zł. Informacje Kietzmann. Kępno Wlkp. zdw 90 628/9

Parcela
3 morgi Szeląg (naprzeciw cmentarza ewengelickiego). Zgłoszenia: Naramowicka 21. zdw 90 661

Skrzypce
stare tanio. Szamarzewskiego 12. mieszkanie 6 zdw 90 853

Szafa żelazna
do pieniędzy. jak nowa. wspaniale utrzymana tanio do sprzedania. Wiadomość Półwiejska 9 b. w podwórzu prawo. zdw 90 838

Piec
żelazno-szamotowy sprzedam 45 zł. Aleje Marcinkowskiego 2 mieszkanie 4 zdw 90 839

Warsztat
stolarski z narzędziami. Adres Kurjer Poznański zdw 90 843

2 piece
kąpielowe. węglowe sprzedam. — Adres Kurjer Poznański zdw 90 764

Małpa
oswojona wraz klatką bardzo korzystnie na sprzedaż St. Toklowicz Małe Garbary 11 Żobaczyć można 5—6 zdw 90 666

Kiosk
kolonjalka bez konkurencji tania dzierżawa sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 90 684

Rzeźnicki
warsztat w śródmieściu z małem mieszkaniem. zapędem elektrycznym na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 687

Lustro
korzystnie. Adres Kurjer Pozn. zdw 90 721

2 samochody
limuzyny 6 cylidrowe Essex i Oldsmobile z powodu wyjazdu za bezcen. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 610/11

Kto
wybuduje dom dwa mieszkania w zamian za meble do wyboru fabryka mebli. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 749

Gabinet
męski. elegancki tanio na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 90 779

Firany
tiulowe woalowe. madrasowe kołdry na wacie i wełnie własnej fabrykacji już od 14 50 — Wełna chemicznie czyszczona na kołdry kg od 12 zł. Wata od 2 zł kg. W. Groszkiewicz, Poznań. ul. Wrocławska nr. 3. Hurtownie i detalicznie. Pw 9 331-48.118

Okazja
Fortepian krótki 400. Langiewicza 2. m. 4. zdw 90 744

Pokój męski
sprzedam tanio. Rynek Łazarski 10. m. 3. zdw 90 746

Parcela
Poznań — Rataje około 1 200 m² dobrze położona korzystnie na sprzedaż Oferty Kurjer Poznański zdw 90 668

Sypalnie
sprzedaje tanio Stolarnia Rybaki 15 nw 7 029/30

Półszorki
3 kompl. używane okazyjnie. kanarki. pilne śpiewaki. Ptaśniewicz Wierzbięcice 33. zdw 90 501

Tanio
palto prawie nowe pościel. Długa 3 II lewo. zdw 90 643

Sprzedam
tanio białego szpica 2 lata suczkę Staszica 8. III. zdw 90 578

Meble
suche z centralnie ogrzewanych magazynów tanio tylko „Dom Mebli" Woźna 12 zdw 87 577 8

Sprzedam
szafę używaną do rzeczy i płaszcz damski, Ul Focha 29 front. IV. zdw 90 655

Skrzydło
sprzedam Piekary 8. mieszk. 11. zdw 90 627

Wilczek
młody. Piekary 20/21. mieszkanie 4 7—8. zdw 90 735

Futro
czarne baranki natychmiast tanio na sprzedaż. Adres Kurjer Poznański zdw 90 782

Bijesz
się sam po kieszeni. żyjąc w nieświadomości że firma Szymański: przy ul. Pocztowej 31. posiada stałe największe zapasy i największy wybór w papierach pakowych artykułach biurowych i szkolnych oraz zabawkach i ozdobach choinkowych. Idź zatem a przekonasz się ile byłbyś zarobił. będąc odbiorcą firmy Szymański. Pw 9 314-48.7

Schubert

Poznań, Stary Rynek 85
Prosimy nas odwiedzić i przekonać się. jako mało pieniędzy potrzeba. by obdarzyć Swoich: — płótna od 75 gr: ręczniki od 60 gr: flanele od 75 gr: inlety gwar. od 2.10 zł: aksamity od 2.30 zł: aksamity jedw. od 4 50 zł: Tweed od 2.25 zł. Pw 9 382-48.126

Brylant
2.05 kar. czystej wody bardzo korzystnie sprzeda St. Frankowski. Ratajczaka 1. zdw 90 844

Bardzo łatwo Stosowne podarki Najlepszą porcelanę
Najlepsze szkło wybrać można tanio tylko wprost w Hurtowni Porcelany. Wroniecka 24. podwórze. zdw 90 859

Baczność fachowcy! Rzeźnictwo
z wszelkiem zabudowaniem w powiatowem mieście przy ruchliwej ulicy w ożywionym punkcie miasta (wyższe szkoły na miejscu). dobrze prosperujące. natychmiast na dogodnych warunkach na sprzedaż. Zgłoszenia Józef Łazarewicz. Czarnków. nw 7 418

5 KUPNA

Pianino
lub fortepian kupię. Oferty Kurjer Pozn zdw 88 010

Dobrze utrzymanego kotła parowego
50—70 m² powierzchni ogrzewalnej robocze ciśnienie 10—12 atm. poszukuję celem kupna. Korzystne oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 90 213

Opony i dętki
samochodowe wszelkich rozmiarów naprawia. skupuje i zamienia „Wulka" Parowy Zakład Wulkanizacyjny. Poznań. ul Długa 10 zdw 90 543

Kupię
domek ogrodem lub małe gospodarstwo płacę gotówką 12—15 tysięcy Oferty Kurjer Poznański zdw 90 625

Kupię
kije bilardowe. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 623

Futro
eleganckie źrebce. krety kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 691

Kupię
willę z hipoteką amortyzacyjna w Poznaniu. Gotówka 18 tysięcy. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 90 737

Motoru
elektrycznego 8—10 PS., prąd zmienny. 380 volt. 50 okr. z rozrusznikiem poszukuję. Telefon 1104. Długa 11. zdw 90 732

Kupię
natychmiast samochód mały kryty niedrogi w dobrym stanie. Szczegółowe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 90 725

Patefon
kupię. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 90 660

Wannę
emaljowaną kupię. Marczyńska. 27 Grudnia 7. zdw 90 695

Powózkę
krytą półkrytą kupię. Krzesiński. Piekary 8. telefon 35-60. zdw 90 710

Skład
kolonjalny kupię. Oferty. cena Kurjer Pozn. zdw 90 768

Pianino
lub fortepian kupię. Oferty z podaniem ceny do Kurjera Pozn zdw 90 790

Pokój
męski mało używany kupię za gotówkę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 819

Kino
dla dzieci Pathé Baby Kid używane kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 89 450

Pawilon
premjowany rozbierany zamienię na cegłę. Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 748

6 KAMIENICE

Kamienicę
sprzedam centrum 290 tysięcy. dochód 30 400 wpłaty 160 tysięcy Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdpw 89 899

Dom
kupię. wpłacę 20 000 zł. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 90 620

Kupię
dom Poznań, gotówką 25 tys. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 804

Kamienicę
przy ul. Marszałka Focha sprzedam 125 000. wpłaty 70 000. dochód roczny 21 000. „Krakus" Poznań. Pocztowa 30. zdw 90 428

Kamienica
masywna składami. centrum Poznania. czynsz 15 000 30 000 wpłaty 70 000. Ratajczak Masztalarska 7a. III. zdw 90 822

Sprzedam tanio
kamienicę centrum Poznania dochód 46 000 wpłaty 125 000 reszta korzystne hipoteki Baumgartner. Poznań Plac Sapieżyński 2 a. zdw 90 576

Kamienicę
IV. ptr. narożn. komfortową — sprzedam 265 000 wpłaty 150 000. Reszta hipoteki. dochód 30 000 zł. Maciejewski. Dąbrowskiego 88. telefon 62-66 zdw 90 137

Kamienica
czteropiętrowa. składy. mieszkania komfortowe. dochód 14 400 sprzedam 115 000. Czarnecki. Ratajczaka 13 zdw 90 851

Kamienica
Łazarz. czynsz 13 300 wolne 5 pokoi komfort. cena 105 000 wpłaty 40 000 złotych. willa piętrowa ul. Marszałka Focha. cena 32 000. wpłaty 25 000 złotych. Zgłoszenia „Pawilon". Marsz. Focha 15. zdw 90 833

Dom
w Poznaniu 3 narożnikowy sprzedam gotówką lub za list hipoteczny. Cyraniak Nowa 7 Kozia 12 telefon 4077. rw 3 696

7 PIENIĄDZ

Dolarów 10 000
poszukujemy na pierwszą hipotekę przemysłową wartości 40 000 dolarów. Opodatkowanie 15%. — Oferty Kurjer Poznański zdw 90 353

15 — 20 000 zł
gotówką dysponuję i szukam odpowiedniego zajęcia. Posiadam długoletnią praktykę kupiecko-bankową. Tylko poważne propozycje upraszam skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 90 542

500 złotych
szukam procent, pokój z śniadaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdw 89 992

Majątku
ziemskiego do rozparcelowania poszukuję Oferty Kurjer Pozn zdw 87 416

10 — 15 000
pożyczki pod zastaw urządzenia fabryki będącej w pełnym biegu poszukuje znane i poważne przedsiębiorstwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 728

30 000 złotych
poszukuję na I. hipotekę kamienicy Poznania. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 575

30 000 zł
poszukuję zaraz na I. hipotekę majątku pod Poznaniem wartości czterysta tysięcy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 646

2 000—2 500 dolarów
poszukuję na 1 numer hipoteki majątku ziemskiego. obszaru 3 000 mórg. Zgłoszenia Kurjer Poznański: zdw 90 587. Pośrednicy wykluczeni.

15 000
i 5 000 wypożyczę natychmiast I. hipoteka kamienicy w Poznaniu 15% Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 595

Kawiarnia - cukiernia
poszukuje cichego wspólnika gotówka 3—5 000. dobry zysk. — Oferty Kurjer Poznański zdw 90 681

12 000
dam I. hipotekę domu Poznaniu. Oferty Kurjer Pozn zdw 90 803

5 000 zł
poszukuję na I. hipotekę. Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 815

60 000 zł
wypożyczę na I. hipotekę kamienicy po 15% w stosunku rocznem na 5 lat. Kudliński ul. Niegolewskich 10 a. telefon 6039 z 137

Panienka
stałej posadzie prosi o pożyczkę 1 000 zł dla brata kończącego stud. med. Oferty Kurjer Poznański rw 3 690

8 DO WYNAJĘCIA

4
pokoje z komfortem od 1 stycznia do wynajęcia przy ul Ostroroga Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 662

Trzypokojowe
kuchnią przy Starym Rynku wskaże Świersz. Słowackiego 27. zdw 90 686

5 pokojowe
łazienka. elektryczność. obok Rynku Łazarskiego bez naprzód bez odstępnego do wynajęcia 250 miesięcznie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 586

3 pokoje i kuchnia
śródmieście. częściowo z meblami. dzierżawa bardzo niska korzystnie oddam tylko dla poważnych reflektantów. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 90 781

Pokój
kuchnia 1 000 zł. w tem rok dzierżawa przy Rynku Wildeckim. Przemysłowa 1. gospodarz. zdw 90 842

Mieszkania
2- trzypokojowe korzystnie oddam. Czarnecki Ratajczaka 13. zdw 90 850

Trzypokojowe
dwupokojowe. Mroczkowski Żydowska 1. rw 3 700

2 pokoje
kuchnia do wynajęcia I. ptr. Pałacza 75. zdw 90 788

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
3—4 pokojowego poszukuje kupiec poznański. Płaci czynsz zgóry względnie uboczne koszty. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 90 544

3 — 4 pokoi
z wygodami w centrum. czynsz do 100 zł zapłacę za rok zgóry bez odstępnego. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 622

Emeryt
kolejowy poszukuje mieszkania 2—3 pokojowego z kuchnią wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 644

Krawiec
szuka próżnego pokoju lub pokoju z kuchnią wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 642

Mieszkania
pokój. ewentualnie z kuchnią od gospodarza zaraz. Oferty Kurjer Pozn zdw 90 799

Dwupokojowe
jednopokojowe kuchnia. dzierżawa zgóry poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 836

Poszukuję
4 pokojowego mieszkania. nie wyżej II piętra. w śródmieściu. wprost od gospodarza. dzierżawa rok zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 753

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
portjerstwo pokój kuchnią z przynależytościami na takowe bez portjerstwa. Kolejowa 55 a. stróż zdw 90 736

Zamienię
komfortowe 3 pokojowe. centralne ogrzewanie Dąbrowskiego na tańsze Adres Kurjer Poznański zdw 90 633

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
dobrze umeblowany elektr. 1—2 osobom wynajmę Dąbrowskiego 33. m. 8. zdw 87 531

Młyńska
12. I. prawo pokój zdw 88 564

Sympatyczny
ciepły. Strusia 2. mieszkanie 10. zdw 90 624

Umeblowany
15 jedno - dwuosobowy Stolarska 2. mieszkanie 1. zdw 90 615

Młyńska
12 a. II ptr. Pokój elegancko umeblowany wynajmę. zdw 90 701

Panienkę
wspólny pokój. Kraszewskiego 14. I. wprost jw 2 100

Pokój
duży umeblowany na dwie osoby zaraz. Marsz. Focha 77 mieszkanie 7. zdw 90 727

Dwuosobowy
15. Kantaka 1. Stamowa. zdw 90 726

Pokój
mały. drugi większy dwuosbowy. Matejki 53 mieszkanie 11. zdw 90 733

Klatki
schodwej pokój. Prusa 17. mieszkanie 3. zdw 90 709

Frontowy
Gąsiorowskich 9 mieszkanie 6. zdw 90 743

W
pobliżu dworca. Focha 29. front. I. prawo. 1—2 osobowy. zdw 90 693

Niekrępujący
Patrona Jackowskiego 35. II. prawo. zdw 90 697

Niekrępujący
telefon. łazienka. Stolarska 2. m. 6. zdw 90 673

Pokój
bez pościeli dla dwóch lub trzech pań. Pocztowa 13 m. 7. zdw 90 639

Dwuosobowy
z klatki. Wrocławska 22. m. 5. zdw 90 594

Studentkę
pościel własna. Rybaki 8. m. 48. zdw 90 593

Pokój
umeblowany. frontowy. Grobla 13. mieszkanie 5 II piętro. prawo wynajmę Zgłoszenia 2—6. rw 3 697

Pokój
niekrępujący dwuosobowy wynajmę. Strzelecka 13. m. 16 zdw 90 713

Dwuosobowy
frontowy parterowy elektryczność zaraz. Podgórna 12 b. mieszkanie 3. zdw 90 809

Pokój
frontowy. Piekary 22. mieszk. 12 zdw 90 712

Pokój
Różana 4. mieszk. 12. zdw 90 707

Klatki
schodowej spokojnemu panu. — Wielkie Garbary 29. m. 8. zdw 90 766

Pokój
Grobla 19. mieszkanie 8. zdw 90 797

Pokój
jedno. dwuosobowy. Matejki 5. mieszk. 7. zdw 90 791

Dwuosobowy
jednoosobowy przy dworcu Marszałka Focha 27. II., front. Sypniewska. zdw 90 785

Małżeństwu
Przybylski. Traugutta 32. zdw 90 858

Pokój
z wolnem utrzymaneim, bez. zaraz. Mickiewicza 7 mieszkanie 9. zdw 89 559

Tanio
pokoje zaraz. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 90 722

Przy Moście Teatralnym
zaraz pokoik ciepły. czysty. słoneczny. światłem elektr. Adres Kurjer Poznański zdw 90 780

Pokój
utrzymanie lub bez. Łąkowa 9. mieszkanie 10. zdw 90 778

Pokój
panu. Matejki 65 m. 3. zdw 90 776

Pokój
obiadami wynajmę. Ogrodowa 11. III., prawo. zdw 90 774

Frontowy
1—2 osobowy wynajmę. Pocztowa 21. mieszkanie 4. zdw 90 845

Dwa
pokoje używanie kuchenki. Nowakowski. Ogrodowa 19. zdw 90 847

Pokój
Wrocławska 3. mieszkanie 5. zdw 90 810

Niekrępujący
Kręta 6. mieszk. 8. zdw 90 816

Pokój
Patrona Jackowskiego 3. I. lewo zdw 90 665

Pokój
osobnem wejściem. Kręta 6 mieszkanie 16. rw 3 693

12 SZUKA POKOJU

Panienka
niekrępującego pokoju. Cena Kurjer Poznański zdw 90 677

2 pokoje
umeblowane śródmieściu z używaniem kuchni. 2 osoby. poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 653

Pokoju
niedrogiego śródmieście poszukuje urzędniczka. Cena Kurjer Poznański zdw 90 645

Pokoju
niekrępującego w śródmieściu dla solidnej studentki od 1. 1. 1932. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 90 584

Pokoju
próżnego lub tańszego umeblowanego poszukuje małżeństwo. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 786/7

Pokoju
umeblowanego w centrum szuka małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 826

4
studentów 2 tanich pokoi u jednego państwa od 15 Śródmieście. Warunki dokładną cenę Kurjer Poznański zdw 90 807

13 LOKALE

2 pokoje
umeblowane na biura telefon. wynajmę. Młyńska 4 parter, prawo 3—7 zdw 87 489

Lokal
parterowy. dwa okna wystawowe Stary Rynek 40 (po firmie H. Rakowska) zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia Porawska. św. Marcin 66-67 m. 16. zdw 90 469

Ubikacje
fabryczne. obszerne. elektryczność. gaz woda w tem 4 pokojowe mieszkanie i mieszkanie dla stróża do wydzierżawienia Oferty Kurjer Poznański zdpw 89 900

Lokalu
na skład bławatów dobrym punkcie poszukuję Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 648

Ubikacji
suterenowej lub pokoju próżnego parterowego poszukuję. Oferty Kurjer Pozn zdw 90 723

Trzy
ubikacje I. piętro na biuro lub handel. Wodna 2. do wynajęcia. Wiadomość Jaroszewski. Masztalarska 6. zdw 90 751

Biurowych
pięć ubikacyj jasnych elektryka, centralne ogrzewanie. Mickiewicza 28 do wynajęcia. Wiadomość portjer. zdw 90 750

14 DZIERŻAWY

Warsztaty
mechaniczno ślusarskie do wydzierżawienia zaraz Czynsz 150 zł miesięcznie. Zofja Skąpska, Szamotuły, Poznańska 13. zdw 89 979

Wydzierżawimy
zaraz na wsi położony w bardzo dobrym punkcie lokal na oberże, wraz z urządzeniem (szynk pokój bilardowy sala do zabaw. 2 pokoje mieszkalne budynki gospodarcze, ogród) Zgłoszenia od reflektna ów. posiadających koncesje na wyszynk przyjmuje Majętność Chwałkowo, poczta Krobia powiat gostyński. zdw 90 221

Dzierżawy
od 400 do 700 mórg dobrej ziemi poszukuje zawodowy rolnik — Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 264

Ogrodnictwo
9 morgowe wraz z mieszkaniem, składające się z drzew i krzewów owocowych szparagarni, rabarberu i truskawek natychmiast z żywym i martwym inwentarzem wydzierżawie Do objęcia potrzebą 5 tys. złotych, w tem 2 lata dzierżawa. Kazimierz Błażejewski. Bydgoszcz — Czyżkówko Siedlecka 54 zdw 90 458

Piekarnia
z składem w najlepszem położeniu do wynajęcia. Pobiedziska, Rynek 3. zdw 90 606

Piekarnia
do wydzierżawienia zaraz. Objęcie 1 300 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 598

Stajnia
do wynajęcia. Kościelna 16. Nowicki. zdw 90 705

Stajnię
murowaną w śródmieściu tanio wydzierżawię Telefon 2344, ul. Hipolita Cegielskiego 3. Pw 9 820-48 124

16 OSOBISTE

Dla
...owskiego proszę pisać Kurjer Poznański pod zdw 90 659

Za
długi żony Cecylji Modrowskiej z domu Jerzak zamieszkałej przy ul. Klasztornej nr 1, nie odpowiadam Modrowski Jan. zdw 90 698/9

21 ZGUBY

Skradziono
portfel, papiery osobiste, paszport legitymacje i pas wojskowy na nazwisko Sylwester Szymkowiak Patrona Jackowskiego 35 unieważniam zdw 89 821

Dobermann
czarny zaginął w poniedziałek. — Odprowadzić za wynagrodzeniem Marsz. Focha 55. Silski, restauracja. zdw 90 619

Pies
wilk zaginął, okolica Łazarza, oddać za wynagrodzeniem. Fr. Ratajczaka 9 parter zdw 90 708

22 ROZMAITE

Gwiazdka
portrety, fotografje, ceny zniżone. Bracia Pecherscy Aleje Marcinkowskiego 8 dw 1592

Obiady
kresowe na świeżem maśle. Wały Zygmunta Augusta 1, mieszkanie 8 (narożnik Marcina). zdw 89 974

Obiady
treściwe 3 dań 80 gr. 4 dań 1,20 poleca Restauracja pod Słońcem. Półwiejska 5 Codziennie koncert artystyczny. zdw 90 856

DZISIAJ w KINIE

Aurora: „Bandyta El. Gaucho".
Apollo: „X 27".
Colosseum: „Miłość Czerkiesa".
Corso: „Trzynasta godzina" i „Panna do wszystkiego"
Edison: „U progu szczęścia"
Harfa: „Król Henryk IV"
Kapitol: „Gniazdo miłostek"
Metropolis: „Dziewczęce usta całowałem nieraz" oraz rewja „Zdrowie dam"!
Nowości: „Grzeszna kobieta". Na scenie: rewja „Dajemy pieniądze"!
Odeon: „Parada miłości".
Orzeł: „Pieśń Cabalerra".
Renaissance: „Samochód nad przepaścią"
Roxy: „Szaleńcy".
Słońce: „Precz z miłością".
Tęcza: „Burza"
Wilsona: „Ziemia obiecana".

Salon Mód
pracownia sukien najnowszych modeli balowych wieczorowych, wypraw ślubnych żałobne zamówienia wykonuje w 24 godzinach Płaszcze, kostjumy prawdziwe wypracowanie angielskie przyjmujemy także modernizowanie firma Jankowski, Kręta 23. zdw 90 276

Futra
modernizuje naprawia, poszywa wszelkie obsady kołnierze, pracownia futer Jankowski. Kręta 23. Damskie futro piżmowce nowe tanio na sprzedaż. zdw 90 275

Pannę
na wspólny pokój przyjmę za obsługę Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 90 689

Gwarantujemy
za dobroć Anody norm. „Rekord" 60 wolt 7.50, 120 wolt 14.40, 150 wolt 18.— kieszonkowe baterje Record 55 gr, latarki Kopernik patent. z żarówką i baterją jeden zł sprzedaje skład fabryczny „Ogniwo", Poznań Wielkie Garbary 19. Pw 9 313 64.336

Suknie
płaszcze wykonuje starannie poza domem. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 813

23 OŻENKI

Która
panna chciałaby wychować sobie na męża bilansistę, 450 zł miesięcznie, wskutek braku opieki niewieściej tracącego wszelkie swoje zarobki? Wyczerpujące oferty z fotografją pod zdw 90 731

Która
z zamożnych pań dopomże samotnemu ziemianinowi, 3 000 mórg, małą hipoteką, otrzyma serce. Sprawa spieszna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 90 740

Inteligentna
przystojna blondynka lat 22 z dobrą wyprawą i posagiem 20 tys. z dobrej rodziny, pozna w celu matrymonjalnym pana Poważne i szczegółowe oferty proszę Kurjer Poznański zdw 90 692

Dla wdówki
młodej, sympatycznej, posiadającej dobry maj. ziemski poszukuje odpowiedniej partji. Piotr Mrówka, Ostrów (Wlkp), Kościuszki 2 zdw 90 685

Inteligentny
czterdziestoletni wdowiec na rządowem stanowisku (700 miesięcznie) poślubi szybkodecydującą się niebiedną Oferty Kurjer Poznański zdw 90 841

Życzenie Świąteczne
Pragnie brunetka przystojna sympatyczna lat 28, poznać pana przystojnego inteligentnego, w stosownym wieku, na stałej posadzie celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 848

24 NAUKA

Szkoła tańców Mikołajczak - Kledecka Pocztowa 29
5 grudnia nowy kurs. Ze względu na obecny kryzys zniżamy nasze ceny. Kurs całkowity zł 10. Gwarancja wyuczenia jest istnienie szkoły w Poznaniu od r. 1885. Pw 9 061-47.40

Szkoła Tańców Antoszewskiego
rozpoczyna nowe kursy. — Ceny zniżone Zielona 3. Pw 9 057-48.41

Lekcyj
francuskiego i polskiego udzielam cena przystępna. Ratajczaka 9, m 17 zdw 90 288

Tańce najnowsze Rumba
wyucza Baletmistrz Szczurek, Dom Rzemieślniczy, ulica Ratajczaka zdw 90 283

Tańców
nowe komplety rozpoczynają Wituszkowscy Ratajczaka 9 Pp 8691-58.62

Kursy stenografji
pisania maszyną książkowości. Ogrodowa 16 II. zdp 89 851

Student
udzieli lekcji matematyki i fizyki Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 674

English lady
gives lessons conversation Apply Kurjer Poznański zdw 90 650

Szkoła tańców Modernistycznych Średzińskiego
ulgowy kurs rozpoczyna Strzelecka 3 zdw 90 801/2

Książkowości
stenografji pisanie maszyną wyucza tanio. Po cenach ulgowych wpisy codziennie. Postep. pl. Sapieżyński 2a. zdw 89 744/5

25 MUZYKA

Jazzbandzista
trębacz, puzonista saksofoniści, pierwszorzędni poszukiwani. Żupańskiego 8, mieszkanie 4. zdw 90 626

Pianista
młody pierwszorzędny z akordeonem bogatym repertuarem salonowo - dancingowym wolny od 16 grudnia Oferty Kurjer Poznański zdw 90 702

Skrzypek
konserwatorzysta poszukuje posady, obligacisty najchętniej w mniejszym zespole Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 671

Kontrabasista
saksofonista, trębacz, bocznemi instrumentami zgłosić natychmiast fotografje. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 688

Pianistka
repertuarem wolna 15 grudnia. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 651

Duet muzyczny
z dużym repertuarem (pianistka) potrzebny zaraz Oferty Kurjer Poznański dw 1 853

26 ROZRYWKA

Miły
pobyt „Paryżanka" Półwiejska 30. Koncert — Separatki. Pw 9 049-58.132

Przyjemny
pobyt w Morskiem Oku. Młyńska 3 Koncert — seperatki. zdw 90 085

Kino Wilsona, Łazarz
Imponujący dramat życia łódzkiego: Ziemia Obiecana, Jadwiga Smosarska. zdw 90 592

Wypożyczalnia
książek Największa najtańsza Nowy system wypożyczania — Wszystkie nowości Wrzna 12 Dom firmy Kużaj Wrzna 12 zdwp 88 086 7

Miłość Czerkiesa
(Baśń Miłości) z Rod La Rocque'iem Kino Coloseum. Pw 9 381-48.133

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Fryzjerka
poszukuje posady od 15 bm Gertruda Turalska Golina Wielka nr 4 poczta Bojanowo nw 7 360

Prasowaczka
która prowadziła filję poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 90 637

Krawcowa
z prasowaniem sztywnej bielizny poszukuje posady jako panna służąca lub do dzieci ze szyciem najchętniej na majątek. Łaskawe zgłoszenia S. Krukowska Grabowo Królj. poczta Nowawieś Król. p Września zdw 89 646

Książkowa
biegle pisząca maszynistka z dobrem poleceniem szuka posady, wynagrodzenie skromne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 806

Sierota
uczciwa, mająca dobre świadectwa, po 10-letniej służbie, umiejąca prasować, cośkolwiek szyć, znająca wszelkie prace domowe, szuka posady najchętniej do dzieci lub pokojowej od 15 XII. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 808

Gospodarna
inteligentna osoba poprowadzi dom u samotnej osoby Oferty Kurjer Poznański zdw 89 918

Kuchmistrzyni
pierwszorzędna siła zna kuchnię polską francuską pieczenie ciast zaprawy i konserwy poszukuje posady najchętniej w Poznaniu od 1 1. 32. Zgłoszenia uprasza się kierować: Władysława Szczerbalowa Konin poczta Lwówek powiat Nowy Tomyśl. zdw 89 923

Inteligentna
pani przyjmie posadę zarządczyni do starszego pana lecz najchętniej na probostwo w Poznaniu Znam wszelkie prace wchodzące w zakres gospodarstwa domowego oraz wiejskiego kuchnie od najskromniejszej do najwykwintniejszej. Znam również i książkowość Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 89 914

Gorzelnik
poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 90 296

Szofer
dobry kierowca z kaucją szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 90 287

Biuralistka
poszukuje posady od 1 1. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 285

Posługaczka
czysta, z dobremi świadectwami, poszukuje posługi na przed południe. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 485

Ogrodnik
lat 28, kawaler 10 lat praktyki w handl ogrodn. dzielny w warzywie kwiaciarstwie i szkółkach chlubne świadectwa szuka posady w większym majątku od 1. 2. 32. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 303

Cukiernik
dobry fachowiec, chętny i pracowity poszukuje zajęcia za skromnem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 309

Ekspedjentka
bufetowa poszukuje posady piekarni, cukierni, kawiarni. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 90 539

Dyktandem
pisze biegle maszynistka, poszukuje posady Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 567

Bilansista
wytrawny poszukuje posady — także przejściowej zakłada, reguje księgi Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 89 192

Bona
uczciwa i sumienna, z dobremi świadectwami, dobrze polecona, poszukuje posady do dzieci lub za wyręczycielkę zaraz lub 1 stycznia. Łaskawe zgłoszenia Rychlewska, Białośliwie, pow. Wyrzysk, Podgórna 4. rw 3 676

Bezpłatną
posadę w biurze, banku i t. d. przyjmie młoda inteligentna pani. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 617

Posadę
wzgl. przedstawicielstwa na Poznańskie — Pomorze przyjmie pracowity, sumienny handlowiec podróżujący Branża obojętna. — Oferty Kurjer Poznański zdw 90 654

Panienka
sierota do dzieci szuka posady zaraz lub do lżejszych prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 672

Panienka
inteligentna, sierota, szuka posady zaraz do dzieci lub prac domowych z gotowaniem i praniem prasowaniem sztywnej bielizny. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 675

Szofer - kowal
maszynista szuka posady zaraz lub od 1 1. 32 miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 682

Poszukuję
posady jako pokojowa lub do dzieci również do hotelu z dobremi świadectwami Oferty Kurjer Poznański zdw 90 683

Czeladnik
rzeźnicki samodzielny kawaler, dobrze polecony poszukuje posady okolica obojętna Oferty Kurjer Poznański zdw 90 580

Drogerzysta
pomocnik lat 24 z dobremi świadectwami, któremu niezależy na pensji poszukuje posady zaraz lub później. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 652

Poszukuję
posady, znam pranie, prasowanie i szycie Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 631

Osoba
starsza z lepszej rodziny z dobremi poleceniami znająca gospodarstwo miejskie, wiejskie dobra kuchnię, chów drobiu ogrodnictwo, pragnie przyjąć od 1. 1. 32. posadę zarządczyni na probostwie lub majątku. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 609

Sierota
lat 16 poszukuje posady do wszelkich prac domowych Oferty Kurjer Poznański zdw 90 596

Bieliźniarka
wprawna szuka posady wykonuje wszelką bieliznę przyjmie w dom lub poza dom również do okrętki. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 90 583

Służąca
posługaczka poszukuje posady zaraz lub 15. 12. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 800

Posługaczka
z praniem poszukuje pracy. — Dobre referencje. Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 724.

Uczennica
młoda panienka sympatyczna, wymowna poszukuje posady jako uczennica do bufetu zaraz. Oferty Kurjer Pozn zdw 90 789

Uczciwa
osoba szuka posługi za pokój. — Oferty Kurjer Pozn zdw 90 796

Dziewczyna
uczciwa pilna i pracowita poszukuje posady zaraz lub 15. do lepszego domu Oferty Kurjer Poznański zdw 90 793

Poszukuję
prania lub sprzątania. Oferty Kurjer zdw 90 783

Ślusarz mechanik
na rowery, wirówki maszyny do szycia, gramofony, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 107

Zredukowana
długoletnia urzędniczka policji (maszynistka) poszukuje posady, ewentualnie z własną maszyną. Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 840

Dyktandem
pisząca biegle maszynistka, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 567

Inwalida cywilny
zawodu z branży papierniczej, poszukuje zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 784

Posługaczka
szuka miejsca zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 775

Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 767

Leśnik
wykształcenie gimnazjalne, żonaty, poszukuje pracy. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 90 752

Szofer
wykwalifikowany przebywał w Paryżu włada językiem polskim, niemieckim, francuskim, w wolnych chwilach udzieliłby lekcyj języka francuskiego, szuka posady miejscowość obojętna Oferty Kurjer Poznański zdw 89 545

Książkowy
branży zbożowo młynarskiej, pewny bilansista poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 89 704

Krawcowa
dobrze polecona szuka posady 2 50 dziennie Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 052

Biuralistka
rozpaczliwem położeniu szuka zajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdw 89 871

Książkowa rutynowana
bilansistka z maszyną do liczenia szuka posady wzgl dorywczej. — Ratajczaka 40 m 13 Sztukowska zdw 89 471

Krawcowa domowa
szyje bardzo elegancko, również dziecięce i przeróbki, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 89 796

Praczka
szuka prania w lepszych domach Oferty Kurjer Poznański zdw 90 236

28 WOLNE MIEJSCA

Rządca
gospodarczy dobry rolnik na majątek 1 000 morgowy blisko Poznania potrzebny posada samodzielna większa kaucja pożądana Zgłoszenia Kurjer Pozn zdw 90 495

Pierwszorzędna
krawcowa pewna z dobrym krojem potrzebna w dom. Adres Kurjer Poznański zdw 90 632

Magistrat
miasta Bochni rozpisuje konkurs na posadę starszego kwalifikowanego maszynisty do elektrowni i wodociągu, popędzanych motorami Diesla Podania z dokumentami i referencjami należy wnosić do 15 grudnia rb. Burmistrz Han. nw 7 394

Kucharka
z samodzielnem gotowaniem, dobremi świadectwami potrzebna zaraz Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 640

Ogrodnik
handlowy bartnik starszy, samodzielny, znający dobrze warzywnictwo, potrzebny zaraz lub 1. 1. 32 na wieś. Zgłoszenia wraz z odpisami świadectw kierować do Kurjera Poznańskiego zdw 90 621

Odsprzedawców
po składach artykuł bez konkurencji, kaucja 35 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 608

Służąca
z gotowaniem potrzebna zaraz. — Knichowiecka, Tama Garbarska 6. zdw 90 604

Ekspedjentka
lub uczennica starsza do pomocy towary krótkie do gwiazdki potrzebna Oferty Kurjer Poznański zdw 90 595

Dziewczyna
potrzebna Gorski Polna 18. zdw 90 694

Szewski pomocnik
na reparacje potrzebny. Półwiejska 16. zd 90 741

Pomocnik
fryzjerski Poznańska 22. zdw 90 734

Prasowaczka
akuratna i uczennica potrzebna. Prasowalnia Matejki 39. zdw 90 690

Bufetowa
i malarz potrzebni Zgłoszenia Jadłodajnia Górna Wilda 15. zdw 90 700

Panna
do kawiarni — jadłodajni 500 zł kaucji. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 703

Pracowniczkę
do czekolady przyjmę na stałe z wkładem 1 000 zł ewentualnie jako wspólniczka lub sprzedam pracownię Oferty Kurjer Pozn. zdw 90 730

Szofera
z kaucją 1 000 zł. poszukuje zaraz. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 90 770

Krawcowa
w dom potrzebna. Ślusarska 7, księgarnia. zdw 90 771

Służąca
dobre gotowanie. Ślusarska 7, księgarnia. zdw 90 772

Fryzjerki
na stałą wypomóżkę w sobotę poszukuję. Hasiński Staszica 5. zdw 90 777

Służąca
Staszica 17 m 4 zdw 90 825

Wychowawczyni
z niemieckiem i szyciem potrzebna do dzieci (wieś). Oferty Kurjer Poznański zdw 90 830

Do składu
rzeźnickiego potrzebna zaraz samodzielna ekspedjentka Zgłoszenia Poznań, Chwaliszewo 34. rw 3 688-9

Książkowy
dysponujący 2 000 gotówką otrzyma natychmiast posadę. Oferty Kurjer Pozn zdw 90 805

Parkietówki
potrzebne 3 zł dzienne kolacja. Restauracja Półwiejska 5 zdw 90 855

Biurowa
młodsza gwarancja 500 potrzebna Oferty Kurjer Poznański zdw 90 837

Ekspedjentka
wykwalifikowana i sympatyczna potrzebna Zgłoszenia z odpisami świadectw i fotografją uprasza cukiernia Nasiadek Bydgoszcz, Marszałka Focha 10 zdw 90 849

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Chwaliszewo 33. zdw 90 871

Humor zagraniczny

— Narzeczony mojej koleżanki jest bardziej uprzejmy od ciebie! Mówi jej zawsze: „mój skarbie, mój klejnocie"!
— Tak — ale on jest jubilerem, a ja handlarzem bydła.
(Judge, N. Jork). S. F.

Przedpłata na grudzień 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4.00, w agencjach w mieście zł 4.50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4.70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 5.01 kwartalnie zł 15.03, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 9.00, w innych krajach zł 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6 łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr na stronie czwartej 100 gr, na stronie drugiej 120 gr przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz 22 u stróża; do wydania wieczornego „drobne" do godz. 11 większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 25 gr każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr 200 149.